

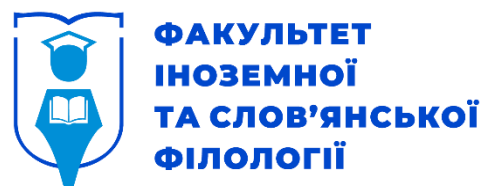
Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Факультет іноземної та слов'янської філології
(кафедра іноземних мов)
(кафедра англійської філології та лінгводидактики)
(кафедра теорії та практики романо-германських мов)
Iowa State University, the USA
Economical University Bratislava (EUBA)
Rostok University, Germany
Sakarya University, Turkey

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У СВІТІ

МАТЕРІАЛИ

VII Міжнародної науково-практичної інтернет конференції
викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів,
вчителів, магістрантів, студентів
5 грудня 2024 року

Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko
Faculty of Foreign and Slavic Philology
(Department of Foreign Languages)
(Department of English Philology and Linguodidactics)
(Department of Theory and Practice of Romance and Germanic Languages)
Iowa State University, the USA
Economical University Bratislava (EUBA)
Rostok University, Germany
Sakarya University, Turkey

MODERN TRENDS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN THE WORLD

PROCEEDINGS

**VII International Scientific and Practical Internet Conference of
Teachers of Higher Education Institutions, Doctoral Students,
Postgraduate Students, Teachers, Masters, Students**

December 5, 2024

**ФАКУЛЬТЕТ
ІНОЗЕМНОЇ
ТА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ
ФІЛОЛОГІЇ**

ЗМІСТ

Секція 1. Актуальні проблеми іноземної філології	11
Алексенко Світлана	
Концептуальні засади медіакультурного дискурсу	11
Гуменюк Інна	
Аудитивний аналіз інтонаційного оформлення текстів малої форми.	14
Давидова Тетяна, Чжен Цзішань	
Фреймова структура концепту <i>ЮНІСТЬ</i> як базового концепту сучасного молодіжного англомовного роману	17
Задорожна Анастасія	
Лінгвокультурні дослідження казок: основні наукові підходи	20
Княгницька Катерина	
Гра слів у перекладацькій діяльності: труднощі тлумачення ідіом	22
Коваленко Андрій	
Deconstructing Media Communication: a Contemporary Analysis of Core Concepts in Message Construction and Reception	25
Кулібаба Олександр	
Еволюція мови у контексті цифрових комунікацій	27
Палівода Ярослава	
Lexical Features of Translating the British Teenagers' Speech in Films	31
Стародуб Дар'я	
The Needs of a Child's Life (based on the 20th century work The Secret Garden by Frances Burnett)	34
Телєтова Світлана, Ельвіра Теземір	
Еволюція жанру різдвяного оповідання в європейській літературі XIX століття	36
Чхайло Богдан	
Використання ІІІ у вивченні іноземних мов	40
Секція 2. Проблеми теорії та методики викладання іноземних мов за професійним спрямуванням	
Ведмідь Аліса, Кучер Євген	42
Методичні особливості навчального матеріалу з навчання числівників англійської мови у 5 класі НУШ	
Гримайло Анастасія, Солощенко Вікторія	
Використання цифрових технологій для вивчення фразеології німецької мови: електронне навчання в освіті	49
Клочко Лариса	
Законодавчі засади освіти дорослих у країнах Північної Америки	52

Коломієць Вероніка	
Навчання англomовного монологу-міркування з використанням інтерактивної дошки Miro учнів 11-го класу закладу загальної середньої освіти	56
Кононенко Наталія, Солощенко Вікторія	
Комп'ютерні технології у змішаному навчанні німецької мови у вищій школі України	59
Котєрєв Денис, Солощенко Вікторія	
Методика навчання перекладу у контексті використання комп'ютерних технологій	62
Мороз Анна, Солощенко Вікторія	
Лінгвокультурний аспект як чинник розвитку емоційного інтелекту в процесі вивчення німецької мови: нейронаукові аспекти	64
Нецмеха Галина	
Позакласна робота з англійської мови у 5-6 класах як інструмент розвитку соціально-емоційних навичок учнів	67
Рубанов Ярослав, Козлова Вікторія	
Адаптація та збереження автентичності при відтворенні українською мовою лексичних засобів виразності в телесеріалі «Вікінги»	72
Смолова Катерина	
Онлайн ігри як метод модернізації освітнього процесу	75
Солощенко Вікторія	
Інноваційні підходи у навчанні німецької мови підлітків: досвід goethe-institut	79
Шевцова Наталія	
Класифікація креативних продуктивно орієнтованих завдань з розвитку креативного мислення у майбутніх вчителів англійської мови	82

Секція 3. Проблеми і перспективи розвитку освіти в Україні і світі

Гопко Олена	
Вплив військової агресії російської федерації на систему професійно-технічної освіти України (на прикладі державного навчального закладу «Сумський центр професійно - технічної освіти державної служби зайнятості»)	86
Кунденко Діана	
Сучасні перспективи вивчення англійської мови в Україні	89
Лобода Софія	
The Role of Artificial Intelligence in Transforming Education in Ukraine And Worldwide	92

Нецмеха Галина	
Роль соціально-емоційного навчання в сучасній українській освіті: виклики та можливості для розвитку учнів та педагогів	95
Ніколаїду Елпіда	99
The Role of Academic Exchange Programs in Integrating Global Educational Standards	
Пахненко Ірина	102
Актуальні проблеми сучасної лінгвометодики вищої школи	
Петрушенко Юлія	
Проблема низького рівня знань англійської мови серед населення України	106
Соколовська Евеліна	
Вивчення англійської мови в закладах ЗЗСО в умовах дистанційного навчання: виклики та їх подолання	

Секція 4. Інноваційні процеси у розвитку вищої та середньої школи в Україні в контексті євроінтеграції

Бережний Назар	
Використання інтерактивних методів навчання у викладанні іноземних мов у ЗЗСО	112
Білоброва Марина, Посенко Таїсія, Сидоренко Олена	
Learning English at a Distance	116
Гончаренко Діана, Шульга Ангеліна, Сидоренко Олена	
Smart Technologies in English Language Learning	118
Гуменюк Інна, Волинська Анастасія	
Інноваційні процеси у розвитку вищої освіти в Україні в контексті євроінтеграції	121
Іщенко Анатолій	
Міждисциплінарні проєкти Еразмус+ із філологічною складовою: євроінтеграційний вектор	125
Кирилова Олександра	
Перспективи реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти в умовах євроінтеграції	128
Коноз Катерина, Полуянов Андрій, Сидоренко Олена	
Використання-технологій при вивченні англійської мови	131
Левченко Аліна	
Інтеграція онлайн-ресурсів у викладанні англійської мови: переваги та виклики	134
Маньковська Євгенія	
Дистанційне навчання як виклик сучасності	138
Маценко Світлана	
Використання ІКТ під час формування лексичної компетентності учнів НУШ	141

Покутній Іван	
Англійська мова у сучасному молодіжному сленгу	144
Соколова Ірина	
Проблеми та перспективи інклюзивного підходу у вищих навчальних закладах України	147
Чешенко Вікторія	
Новітні методи онлайн навчання англійської мови у школі	151
Чикалова Марина	
Процеси євроінтеграції в освіті та сучасні виклики	154
Юхно Наталія, Губченко Варвара	
Розвиток соціальних компетентностей здобувачів освіти засобами краєзнавства в умовах євроінтеграційних процесів	156

CONTENT

SECTION 1. MODERN PROBLEMS OF FOREIGN PHILOLOGY

Aleksenko Svitlana	11
Conceptual Framework of the Mediacultural Discourse	
Humeniuk Inna	
Auditory Analysis of Short Text Intonation	14
Davydova Tetiana, Zheng Jishan	
Frame structure of the ADOLESCENCE concept as a core concept of the contemporary English youth novel	17
Zadorozhna Anastasiia	
Linguocultural studies of fairy tale: basic scientific approaches	20
Knyahnytska Kateryna	
Wordplay in Translation: Difficulties in Interpreting Idioms	22
Kovalenko Andrii	
Deconstructing Media Communication: a Contemporary Analysis of Core Concepts in Message Construction and Reception	25
Kulibaba Oleksandr	
Evolution of Language in the Context of Digital Communications	27
Palivoda Yaroslava	
Lexical Peculiarities of Translating the British Teenagers' Speech in Films	31
Starodub Daria	
The Needs of a Child's Life (based on the 20th century work The Secret Garden by Frances Burnett)	34
Tielietova Svitlana, Tesemir Elvira	
The evolution of the Christmas story genre in the European literature of the 19th century	36
Chkhailo Bohdan	
Using AI in Foreign Language Learning	40

SECTION 2. PROBLEMS OF THE THEORY AND METHODS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN A PROFESSIONAL DIRECTION

Vedmid Alisa, Kucher Yevhen	
Methodological features of the educational material for learning numerals in English in the 5th grade of the NUS	
Hrymalo Anastasiia, Soloshchenko Viktoriia	42
Using digital technologies for learning German phraseology: electronic learning in education	49
Klochko Larysa	
Legislative principles of adult education in the countries of North America	52

Kolomiets Veronika	
Teaching English-language monologue-reflection using the interactive whiteboard Miro to 11th grade students of a general secondary education institution	56
Kononenko Nataliia, Soloshchenko Viktoriia	
Computer technologies in mixed teaching of German language in high school of Ukraine	59
Kotieriev Denys, Soloshchenko Viktoriia	
Methods of learning translation in the context of using computer technologies	62
Moroz Anna, Soloshchenko Viktoriia	
The linguistic aspect as a factor of the development of emotional intelligence in the process of learning the German language: neuroscientific aspects	64
Netsmekha Halyna	
Extracurricular Activities in English Language for 5th-6th Grades as a Tool for Developing Students Social-Emotional Skills	67
Rubanov Yaroslav, Kozlova Viktoriia	
Adaptation and preservation of authenticity when reproducing lexical means of expression in the TV series “Vikings” in the Ukrainian language	72
Smolova Kateryna	
Online games as a method of modernization of the educational process	75
Soloshchenko Viktoriia	
Innovative approaches in teaching the German language to adolescents: the Goethe-Institute experience	79
Shevtsova Nataliia	
Classification of creative productively oriented tasks for the development of creative thinking in future teachers of the English language	82
SECTION 3. PROBLEMS AND PROSPECTS OF EDUCATION DEVELOPMENT IN UKRAINE AND THE WORLD	
Hopko Olena	
The impact of the russian federation’s military aggression on Ukraine’s vocational and technical education system, with a focus on the State Educational Institution «Sumy Center for Vocational and Technical Training of the State Employment Service»	86
Kundenko Diana	
Modern prospects for Learning English in Ukraine	89
Loboda Sofia	
The role of artificial intelligence in transforming education in	

Ukraine and worldwide	92
Netsmekha Halyna	
The Role of Social-Emotional Learning in Contemporary Ukrainian Education: Challenges and Opportunities for the Development of Students and Educators	95
Nikolaidou Elpida	
The role of academic exchange programs in integrating global educational standards	99
Pakhnenko Iryna	
Current problems of modern linguistic methods in higher education	102
Petrushenko Yulia	
The problem of the low level of knowledge of the English language among the population of Ukraine	106
Sokolovska Evelina	
Teaching English in general education institutions in the context of distance learning: challenges and how to overcome them	108

SECTION 4. INNOVATIVE PROCESSES IN THE DEVELOPMENT OF HIGHER AND SECONDARY SCHOOLS IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF THE EUROPEAN INTEGRATION

Berezhnyi Nazar	
Use of Interactive Teaching Methods in Learning Foreign Languages in IGSE	112
Bilobrova Maryna, Posenko Taisiia, Sydorenko Olena	
Innovative processes in the development of higher and secondary education in Ukraine in the context of European integration.	116
Diana Goncharenko, Anhelina Shulha, Sydorenko Olena	
Smart Technologies in English Language Learning	118
Humeniuk Inna, Volynska Anastasiia	
Innovative Processes in the Development of Higher School in Ukraine in the Context of European Integration	121
Ishchenko Anatolii	
Erasmus+ interdisciplinary projects with a philological component: European integration vector	125
Oleksandra Kyrylova	
Prospects for the implementation of individual educational trajectories for students within the context of European integration	128
Konoz Kateryna, Poluyanov Andrii, Sydorenko Olena	
Use of IT technologies when learning the English language	131
Levchenko Alina	
Integrating online resources into English language teaching: benefits and challenges	134

Mankovska Yevheniia	
Distance learning as a challenge of contemporary times	138
Matsenko Svitlana	
The use of ICT during the formation of the lexical competence of the students of NUS	141
Pokutnii Ivan	
English language in modern youth slang	144
Sokolova Iryna	
Problems and prospects of an inclusive approach in higher educational institutions of Ukraine	147
Cheshenko Viktoriia	
The latest methods of teaching English at school	151
Chykalova Maryna	
European Integration Processes in Education and Current Challenges	154
Yukhno Nataliia, Hubchenko Varvara	
Development of Social Competencies of Students Through Local Studies in the Context of European Integration Processes	156

СЕКЦІЯ 1 / SECTION 1

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ACTUAL PROBLEMS OF FOREIGN PHILOLOGY

Svitlana Aleksenko

*Candidate of Philological Sciences (PhD), Associate Professor
Associate Professor at the Department of
English Philology and Language Didactics
Sumy A.S. Makarenko State Pedagogical University
Sumy, Ukraine*

CONCEPTUAL FRAMEWORK OF THE MEDIACULTURAL DISCOURSE

It is with the rapid rise and profound spread of mass consumption and mass communication culture that the mediacultural discourse started to thrive in the oughts and tens of the 21st century. Medialinguistics as a science dwelling on the language use as an impactful tool of the media tackles the concepts of *media text* and *media means* as its staples, an efficient combination of which ensues in the shaping of mediacultural communication as a reflection of culture of a certain ethnos.

Attempts at scientific grasping an intricate intertwining of aesthetics, technology and media resulted in appearance of such methodological approaches as media philosophy (Friedrich Kittler), critical media studies (Mark Hansen), mediology (Regis Debray). Home Ukrainian researchers of the modern mediacultural domain [2; 3; 4; 5] elaborate on the formative, enhanced and challenging ability of mass media to shape an adequate view of reality in the times of plight and hostilities in Ukraine. The foundations of the conceptual framework of the mediacultural discourse were laid by a vast array of researchers of the field around the globe. Induced by the foregoing history of the relevant queries there have arisen contentions concerning the mediacultural realm, one of them being that the purpose of mediatization of information space lies in aesthetic and ethic imbuelement of speech behavior: the media sector shapes and transmits both

aesthetic and ethic values that start to prevail in the global network society. Another contention emphasizes a fast-paced spread of the so-called “*participatory*” *culture* allowing average Internet users to act not so much as consumers but prosumers of their own customized cyberspace – they come about generating and sharing news, ideas, their creative endeavours and initiatives [1].

Modern mass communication theories hold as their integral parts such aspects as *media ecology, uses and gratifications and agenda-setting* components. Media ecology, being the study of different personal and social environments created by the use of different communication technologies, deems these environments as an intangible, eluding easy perception entity, yet a powerful one, shaping users due to being an extension of them. Society is moulded in accordance with the prevalent medium of the day. It’s the commonplaceness of media that makes them invisible. When a new medium enters society, it takes a while in which users become aware of its novelty. It’s only when it blends with the background of users’ lives that they’re truly subjected to its patterns – that is its environmental influence [6, pp. 322-323]. Concerning the “uses and gratifications” perspective, it presents media world as the one deliberately consumed by users for a variety of reasons. The reasons ensue from consumers’ needs lavishly gratified in the media world. This driving force is labelled as “need gratification” and is directly linked to media choice. Among the typical media uses and gratifications such are cited as passing time, companionship, escape, enjoyment, social interaction, relaxation, information, excitement [ibid, pp. 361-362]. Agenda-setting hypothesis postulates that the mass media have the ability to transfer the salience of issues on their news agenda to the public agenda. In the free world the power of the mass media performs a fundamental role setting the agenda of public discussion and being unrestrained by law.

A prevalent definition of a “*mass man*” as a specimen of a mass society who is viewed to be readily manipulated by the techniques developed by mass media (the approach was elaborated back in the 60’s of the 20th century and set out in the Random House Dictionary of the English Language) has enabled both qualitative

and quantitative characteristics of a mass produce, marked by their mimetic qualities: various media texts (printed, audio, visual, electronic texts in social media platforms) while reflecting the content and form of the whole socio-mediacultural space are capable of inducing media users to generate and come up with their own verbal and visual patterns in line with the system of values of the current time. A plethora of respective signs and symbols used to back the messages conveyed is open to multifarious interpretations. Inherent *markers of media texts* encompass mass character, multi-codedness, regularity of reproduction, coherence and cohesion, recurrent verbal means, dispersion of thematic loading, inter- and hypertextuality.

In summary, media linguistics as a science focuses on the space of mediacultural communication and its hierarchical system as it is brought about by a combination of cultural and societal factors. The notions to be included in the conceptual framework of the modern mediacultural discourse are: media text, media means, participatory culture, media ecology, uses and gratifications, agenda setting, mass man, markers of media texts.

BIBLIOGRAPHY

1. Гурова І. В. Культури співучасті у нових медіа як феномен сучасного культуротворення. *Культурологічний альманах*. 2023. № 1. С. 167–173. Режим доступу: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/154>
2. Зеленко І. П. Особливості он-лайн медіа. *Наукові записки. Серія: Право*. Вип.14. 2023. С. 104–108.
3. Семенюк О. А. Мас-медіа воєнного часу: проблеми лінгвістичного інструментарію. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Теорія та історія журналістики*. Том 33 (72). № 5. Ч. 2. 2022. С. 259–264.
4. Сучков Д. Г. Трансформація аудіовізуальної культури в епоху соціальних медіа : дисертація ... доктора філософії. К., 2024. 200 с.
5. Тернова А. І., Ливада М. І. Трансформація телевізійного виробництва під час надзвичайних ситуацій в Україні: результати опитування. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2023 р. № 4 (56). С. 157–163.
6. Griffin E. A., Ledbetter A., Sparks G. G. *A First Look at Communication Theory*. New York, NY : McGraw-Hill Education. 2023. 8th edition. 486 p.

Інна Гуменюк
канд. філол. н., доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

АУДИТИВНИЙ АНАЛІЗ ІНТОНАЦІЙНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТІВ МАЛОЇ ФОРМИ

Аудитивний аналіз є невід'ємною частиною будь-якого експериментального дослідження з фонетики. Саме завдяки перцептивному аналізу науковці отримують дані щодо просодичного оформлення цілого тексту або його частини. Задля отримання коректних даних важливо правильно спланувати проведення експерименту, що підкріплює теоретичну частину дослідження у будь-якій галузі. Аудитивний аналіз підтверджує або ж спростовує висунуту дослідником гіпотезу щодо інтонаційних особливостей обраного експериментального матеріалу.

Метою даної праці є висвітлення основних етапів та особливостей здійснення аудитивного аналізу текстів малої форми.

Практична частина експериментально-фонетичного дослідження складається з декількох етапів, серед яких – підготовка та проведення перцептивного аналізу корпусу експериментального матеріалу.

На підготовчому етапі дослідник розробляє програму й методику дослідження, згідно яких буде здійснюватися експериментальне визначення спільних і диференційних ознак інваріантних і варіантних моделей інтонації текстів малої форми.

Програма експериментально-фонетичного дослідження може складатися з наступних етапів:

1. Підбір експериментального матеріалу та дикторів.
2. Запис дібраних текстів.
3. Аудитивний аналіз текстів інформантами-носіями англійської мови.

4. Лінгвістична інтерпретація отриманих даних.

Експериментальне виокремлення загальних закономірностей та специфіки взаємодії інтонаційних засобів реалізації текстів, проводиться відповідно до завдань наукового дослідження на підставі функціональних, структурних, лексико-семантичних ознак озвучених фрагментів.

Кожний дібраний текст розміщується на окремій картці, у правому верхньому куті якої зазначається цифрова індексація його лінгвістичних ознак. Ця індексація використовується для швидкого відбору карток з текстами під час підготовки корпусу експериментального матеріалу для розв'язання кожного конкретного завдання емпіричного дослідження.

Для формування задовільного обсягу експериментально досліджуваних реалізацій текстів малої форми їхній добір може здійснюватися у два етапи. На першому етапі аналізуються матеріали з британських фонетичних ресурсів, озвучені професійними дикторами-акторами. На другому етапі до них додаються записи, озвучені дикторами, під час відбору яких дослідник послуговується загальноприйнятими в експериментально-фонетичних дослідженнях віковими й освітніми критеріями [1, сс. 186-191; 2, сс. 3-16; 3, сс. 251 – 257; 4, сс. 172 – 183]. Сформована на цих підставах група дикторів повинна складатися, які є носіями літературної норми англійської вимови і мають університетську освіту.

Запис експериментального матеріалу може здійснюватися у звуковій студії або фонетичній лабораторії на записуючому пристрої з відповідними технічними характеристиками. Хід процедури запису фіксується у протоколі експерименту. Під час запису кожна реалізація тексту начитується дикторами жіночої та чоловічої статі. Запису має передувати бесіда з дикторами для створення відповідного мікроклімату спілкування й роз'яснення умов експерименту. Експериментальні тексти для запису на носій надаються дикторам в однаковій послідовності.

Методика експериментального дослідження полягає у здійсненні аудитивного аналізу, метою якого є визначення найтипівіших інтонаційних засобів оформлення текстів малої форми. Аудитивний аналіз виконувався групою інформантів-носіїв мови, які мають філологічну освіту й володіють практичними навичками аудіювання текстів.

У ході аудитивного аналізу інформанти-носії англійської мови прослуховують весь мовний матеріал для визначення природності звучання експериментальних текстів та відповідності інтонаційного оформлення прослуханих описових фрагментів їхньому жанру. Крім того, інформанти мають визначити певні перцептивні ознаки, притаманні текстам малої форми, задля визначення інваріантних і варіантних моделей інтонаційного оформлення експериментальних фрагментів. Хід аудитивного аналізу інформантами фіксується дослідником у спеціальних протоколах.

Лінгвістична інтерпретація полягає в аналізі відповідей інформантів та виявленні спільних і відмінних рис просодичного оформлення різновидів текстів малої форми.

Отже, аудитивний аналіз є важливою частиною експериментально-фонетичного дослідження інтонації текстів малої форми, яке здійснюється за програмою та відповідною методикою. Дані, отримані у ході перцептивного аналізу, підкріплюються також акустичним аналізом експериментального матеріалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Калита А.А., Тараненко Л.І. Перцептивна і інструментальна оцінки емоційно-прагматичного потенціалу висловлень. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки: Мовознавство*. 2012. 24 (249). С. 186-191.
2. Клименюк О., Калита А., Федорів Я. Методологія експериментально-фонетичних досліджень: теоретичні передумови, планування експерименту, представлення результатів. *Наукові записки Тернопільського педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія 8 «Мовознавство»*. 2001. № 2. С. 3–16.
3. Taranenko L. Interaction of Segmental and Suprasegmental Means in Realizing the English Folk Text Pragmatic Orientation. *Linguistic Studies*, 2021. Issue 41. P. 251 – 257.

4. Taranenko L., Aleksenko S. Prosodic Means' Interaction in Realizing the the Anecdote Humorous Effect. *Amazonia Investiga*, 2022. 11 (59). P. 172 – 183.

Тетяна Давидова
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології та лінгводидактики
СумДПУ ім. А.С.Макаренка,
м. Суми, Україна
Чжен Цзішань,
магістрант кафедри англійської філології та лінгводидактики
СумДПУ ім. А.С.Макаренка,
м. Суми, Україна

ФРЕЙМОВА СТРУКТУРА КОНЦЕПТУ ЮНІСТЬ ЯК БАЗОВОГО КОНЦЕПТУ

СУЧАСНОГО МОЛОДІЖНОГО АНГЛОМОВНОГО РОМАНУ

Одним із найефективніших методологічних інструментів для вивчення особливостей представлення знань в лінгвістичній парадигмі є звернення до поняття «фрейм». У контексті філологічної концепції фреймова семантика визначає взаємозв'язок системи лінгвістичних значень та її структури. Фреймове моделювання спрямоване на виокремлення фрейму або його сукупності, які надають можливість розкрити способи організації та структуризації лінгвістичної інформації. Методологія розглядається як спосіб для опису процесу відновлення організації людського досвіду, що уможливорює структурування тексту до однієї із схем актуалізації певного лінгвістичного значення.

З точки зору когнітивістики будь-який лінгвістичний матеріал можна розглядати у якості фреймової ієрархії, яка показує закономірності утворення тексту та поділу інформації, а також як структуру, що побудована відповідно до правил обробки інформації [1, с.136].

У наукових колах актуальним залишається питання щодо науковості, об'єктивності та достовірності результатів отриманих досліджень. Ще більшої значущості набуває ця проблема в галузі лінгвістики через

недостатнє використання універсального методологічного інструментарію та слабку доказову базу, яка є сильним аргументом в аналізі різноманітного літературного матеріалу. Більшість досліджень, незважаючи на їхню вагому культурологічну та наукову цінність, часто обмежуються інтерпретаціями. З цієї причини дедалі частіше спостерігається запозичення методологічного апарату з точних наук у гуманітарну сферу. За С. Жаботинською та О. Селівановою яскравим прикладом такої кооперації є застосування фрейм-аналізу, яким успішно користуються вчені в різних галузях науки, зокрема у когнітивній лінгвістиці [2, с. 32].

Фреймова структура графічно представляється як розгалуження вузлів та зв'язків між ними, при цьому вузли фрейму в свою чергу розгалужуються на поняття та слоти. Вершина фрейму, його ядро акумулює в собі найважливішу інформацію, що має узагальнений характер, і є загальною термінологічною основою, яка з'єднує фрейми концепту в досліджуваному лінгвокультурному просторі. Середній рівень представлений фреймами, які допомагають деталізувати та розкрити семантику ядра, а також виокремлюють національну специфіку концепту. Нижчий рівень моделі – це слоти, які деталізують зміст фрейму [3, с. 117].

Фреймове моделювання концепту *ЮНІСТЬ* передбачає наповнення фреймових елементів через методологію компонентного аналізу, яка надає змогу визначити першорядні лексико-семантичні групи (вершину фрейму), що формують ядро концепту, а також другорядні елементи, які вербалізують його периферію [1, с.137].

У процесі аналізу мовного матеріалу здійснено фреймове моделювання концепту *ЮНІСТЬ*. До аналізу також залучено дані лексикографічних джерел, що дало змогу побудувати фреймову структуру концепту *ЮНІСТЬ*. Ієрархія фреймів має наступний вигляд:

ФРЕЙМ 1. --- ЮНІСТЬ ЯК ПРОСТОРОВО-ЧАСОВИЙ РОЗРІЗ.

слот 1. ЮНІСТЬ – це ОБМЕЖЕНИЙ У ЧАСІ ПЕРІОД СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ.

слот 2. ЮНІСТЬ – це ЛІНІЙНИЙ НЕЗВОРОТНИЙ ВІДРІЗОК ЧАСУ.

слот 3. ЮНІСТЬ – це ПРОСТІР ДЛЯ НАБУТТЯ НОВОГО.

ФРЕЙМ 2. --- ЮНІСТЬ ЯК КІЛЬКІСНІ та ЯКІСНІ ЗМІНИ.

слот 1. ЮНІСТЬ – це ФІЗИЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ.

слот 2. ЮНІСТЬ – це ПСИХОЛОГІЧНЕ ПЕРЕЛОМЛЕННЯ.

слот 3. ЮНІСТЬ – це ЗАГОСТРЕНИЙ ЕМОЦІЙНИЙ СТАН.

слот 4. ЮНІСТЬ – це РОЗВИТОК і САМОВДОСКОНАЛЕННЯ.

слот 5. ЮНІСТЬ – це НАБУТТЯ ДОСВІДУ.

слот 6. ЮНІСТЬ – це ПРАГНЕННЯ до УНІКАЛЬНОСТІ.

слот 7. ЮНІСТЬ – це ЗНАЧУЩІСТЬ.

ФРЕЙМ 3. --- ЮНІСТЬ ЯК БАЧЕННЯ СВІТУ під СВОЄРІДНИМ КУТОМ ЗОРУ.

слот 1. ЮНІСТЬ – це ПОЛЯРНЕ МИСЛЕННЯ.

слот 2. ЮНІСТЬ – це ІДЕАЛІСТИЧНЕ СТАВЛЕННЯ ДО ЖИТТЯ.

слот 3. ЮНІСТЬ – це ВІРА в ПСЕВДОІДЕАЛИ.

Взаємодії всіх трьох фреймів розкриває смисловий потенціал концепту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дячук Н.В., Криворучко Т.В. Важливість теорії фреймів у лінгвістичній парадигмі. *Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського. Серія: Філологія.* 2021. №4. С. 135-139.
2. Жаботинська С.А. Когнітивна лінгвістика: принципи концептуального моделювання. *Лінгвістичні студії.* 2009. №. 2. С. 31-52.
3. Загородня Л.З. Фреймове моделювання як етап граматичного структурування цільового тексту. *Науковий вісник ДДПУ ім. І. Франка. Серія «Філологічні науки». Мовознавство.* 2016. №5. С. 116-119.

Анастасія Задорожна
Науковий керівник – к. філол. н. доц. Вікторія Козлова
Сумський державний педагогічний
університет ім. А.С.Макаренка
м. Суми, Україна

ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ КАЗОК: ОСНОВНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ

У сучасній українській та світовій лінгвістиці спостерігається значний інтерес до лінгвокультурологічних досліджень казкового дискурсу. Англomовні казки як об'єкт наукового аналізу привертають увагу багатьох українських дослідників (О.С. Колесник [2], С.В. Волкова [1],) та зарубіжних науковців (J. Zipes [4], Vacchilega С. [3]).

Аналіз сучасних наукових праць дозволяє виділити такі основні підходи до лінгвокультурного дослідження казок. Когнітивно-концептуальний підхід, представлений роботами українських дослідників (О.С. Колесник, Н.В. Петрова [1]), які розглядають казковий дискурс через призму концептуальних структур та когнітивних моделей. Серед закордонних науковців цей напрям розвивають М. Turner та G. Lakoff, досліджуючи концептуальні метафори в казковому наративі.

Лінгвосеміотичний підхід, який в українському мовознавстві розвивають С.В. Волкова та О.Ю. Карпенко, зосереджується на знаково-символічній природі казкового тексту. Цей напрям збагачений працями таких закордонних дослідників як М. Nikolajeva та С. Vacchilega, які вивчають семіотику казкового простору.

Етнолінгвістичний підхід, представлений в роботах українських науковців (І.Ф. Заянчківська, Л.І. Белехова), досліджує національно-культурну специфіку мовних одиниць у казках. Серед зарубіжних дослідників варто відзначити праці J. Zipes та М. Tatar, які аналізують соціокультурний контекст казкових наративів.

Лінгвопрагматичний напрям розвивається в роботах українських дослідників (О.В. Гурко, Н.Ф. Гладуш) та закордонних науковців (D. Haase, R. Bottigheimer [4]), які вивчають комунікативні стратегії та прагматичний потенціал казкових текстів.

Особливістю сучасних українських досліджень є інтеграція різних підходів та активне використання новітніх методологій, розроблених закордонними колегами. Важливим аспектом є вивчення лінгвокультурних особливостей перекладу англійських казок українською мовою.

Перспективним напрямком подальших досліджень є розвиток компаративного аналізу англійських та українських казок з метою виявлення універсальних та національно-специфічних лінгвокультурних елементів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волкова С.В. Міфологійний простір англійських амеріндіанських художніх текстів: когнітивно-семіотичний і наративний аспекти. Херсон: Айлант, 2018. 312 с.
2. Колесник О.С. Мовні засоби відображення міфологічної картини світу: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі давньоанглійського епосу та сучасних британських художніх творів жанру фентезі). К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018. 350 с.
3. Vacchilega C. Fairy Tales Transformed?: Twenty-First-Century Adaptations and the Politics of Wonder. Detroit: Wayne State University Press, 2013. 290 p.
4. Haase D. The Greenwood Encyclopedia of Folktales and Fairy Tales. Westport: Greenwood Press, 2016. 1160 p.
5. Nikolajeva M. The Magic Code: The Use of Magical Patterns in Fantasy for Children. Stockholm: Almqvist & Wiksell International, 2018. 288 p.

Катерина Княжницька
студентка 262 групи
факультету іноземної
та слов'янської філології,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

Науковий керівник – к. філол. н., доц. Інна Гуменюк
кафедра іноземних мов
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

ГРА СЛІВ У ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ТРУДНОЩІ ТЛУМАЧЕННЯ ІДИОМ

Загальновідомо, що сьогодні англійська мова є однією з міжнародних мов спілкування. Вважають, що англійська стала універсальною у багатьох сферах життя. Часто можна почути, що це «ідіоматична мова», адже містить велику кількість сталих виразів, приказок, афоризмів, прислів'їв. Такі мовні одиниці допомагають краще передати емоції, підсилити свої висловлювання, надати точніші характеристики предметам чи явищам. Втім, використання ідіом не завжди може допомогти людині, оскільки їх вживання може викликати певні труднощі у спілкуванні.

Термін «ідіома» походить із давньогрецької мови та означає «особливість» чи «своєрідність». Тобто, ідіома – це фразеологічне зрощення, що складається з двох або більше слів, значення яких не визначається тлумаченням слів, з яких вона складається. Тому ідіома в англійській мові – це певний мовний зворот, що не можна перекласти українською дослівно, тому її варто запам'ятати. У лінгвістиці виділяють два підходи до розуміння ідіом: «широкий» та «вузький». У вузькому розумінні, ідіомами вважаються лише ті словосполучення, значення яких не можна визначити через окремі складові, оскільки вони формуються на основі втрачених мотиваційних зв'язків. Для студентів, які вивчають англійську, надзвичайно важливо опанувати цей пласт сталих мовних конструкцій. Вони мають вагоме

значення для організації ефективного та природного мовного спілкування. Для успішного оволодіння ідіомами важливо не лише їх запам'ятовувати, а й правильно використовувати залежно від конкретного контексту. Деякі з них легко зрозуміти інтуїтивно: наприклад, *the rain will soon be over* або *let's go out tonight*, тоді як інші потребують глибшого аналізу та осмислення їх функцій у мові [1, с. 8, 55].

Однією з основних проблем засвоєння ідіом є їхнє доречне використання відповідно до змісту. Хоча широкий словниковий запас є важливою умовою успішного вивчення іноземної мови, опанування ідіом значно складніше, ніж окремих слів. Це пояснюється тим, що між значенням компонентів ідіоми та її загальним сенсом часто виникає розбіжність, через що перекладати ідіоми складно, зберігаючи їхню специфіку й виразність. Наприклад, ідіома *spill the beans* дослівно перекладається як *розкажіть про себе*, але насправді як *видати таємницю*, хоча прямого відповідника в українській немає [2]. Багато ідіом прив'язані до культурного контексту (історичних подій, традицій, звичаїв). Наприклад, *to have a skeleton in the closet* відсилає до британської культури, але його можна адаптувати як *мати скелет у шафі* або *мати свої секрети* [6]. У випадках, коли немає відповідної ідіоми в українській, перекладач може вдатися до описового перекладу. Наприклад, *barking up the wrong tree* можна перекласти як *шукати не там, де треба* [5]. Або ж англійська ідіома *the ball is in your court* у прямому перекладі *м'яч на вашому боці* може бути незрозумілою. Український відповідник — *твоє слово або тепер усе залежить від тебе* [8]. Певні ідіоми можуть бути досить специфічними, перекладати їх рідною мовою неможливо, адже потім спотворюється зміст до нерозуміння вислову. Наприклад, ідіому *go Dutch* можна зрозуміти як *йти, чинити по-голландськи*, але насправді вона означає *платити в складчину* [7].

Окремі елементи ідіоми за межами сталого виразу мають інше значення, тому тлумачення лише окремих слів недостатньо для адекватного перекладу. Слід також зауважити, що ідіоми часто використовуються в

розмовній мові. Перекладач повинен враховувати стиль тексту й добирати відповідні вирази для формальної чи неформальної ситуації.

Іншою складністю є недостатня кількість словників, які містять повні зібрання англійських ідіом із відповідниками українською мовою, а також прикладами їхнього використання. Крім того, дослідження у сфері перекладознавства, зокрема щодо перекладу ідіом, у сучасній українській науці залишаються недостатньо розвиненими. Низький рівень ерудиції перекладача також може стати серйозною перешкодою для міжкультурної комунікації. Для кращого засвоєння ідіом, необхідно знайти відповідник в українській мові, звернути увагу на відмінності, проаналізувати їх, та вивчити цей вираз. Якщо ж відповідник відсутній, то слід вивчити вислів у повному обсязі [3, с. 287-288; 4, с. 58].

Висновки. Отже, комунікативна компетентність, як здатність до міжкультурного спілкування, є ключовою складовою вивчення англійської мови. Ідіоми є носіями унікальної національної мовної ідентичності. Їхнє використання надає мовленню жвавості та емоційності, що особливо цінно для перекладачів. Розуміння специфіки мови дозволяє перекладати тексти швидко й точно, зберігаючи їхній національний колорит. Саме тому під час підготовки фахівців у галузі перекладу вивченню англійської фразеології приділяється велика увага.

ЛІТЕРАТУРА

1. Василенко Д. В., Янсон В. В. Англійські фразові дієслова та ідіоми: Навч. посібник для студентів 1-2 курсів факультетів англійської мови ЗВО. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2019. 110 с.
2. Ідіома: spill the beans - TeachEng.info. Вивчення та практика англійської мови онлайн безкоштовно - TeachEng.info. URL: <https://teacheng.info/reference/idioms/spill-the-beans/>
3. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник / кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 1999. 320 с.
4. Мосейчук О. М. До питання про обсяг і природу ідіоматики. Мовні і концептуальні картини світу: зб. наук. праць. Вип. 23 (2). Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2007. С. 55-59

5. Be barking up the wrong tree. У *Cambridge Dictionary | English Dictionary, Translations & Thesaurus*. Взято 26 листопада 2024 з <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/be-barking-up-the-wrong-tree>
6. Definition of SKELETONS IN THE/SOMEONE'S CLOSET. У Merriam-Webster: America's Most Trusted Dictionary. Взято 26 листопада 2024 з <https://www.merriam-webster.com/dictionary/skeletons%20in%20the/someone's%20closet#:~:text=i%20diom,might%20affect%20her%20political%20campaign>
7. Go Dutch. У *Cambridge Dictionary | English Dictionary, Translations & Thesaurus*. Взято 26 листопада 2024 з <https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/английский/go-dutch>
8. The ball's in someone's court. У *Cambridge Dictionary | English Dictionary, Translations & Thesaurus*. Взято 26 листопада 2024 з <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/ball-s-in-court>

Andrii Kovalenko
*Associate Professor,
Department of English Philology and Linguodidactics
Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko
Sumy, Ukraine*

DECONSTRUCTING MEDIA COMMUNICATION: A CONTEMPORARY ANALYSIS OF CORE CONCEPTS IN MESSAGE CONSTRUCTION AND RECEPTION

In contemporary society, where digital interconnectedness defines human interaction, understanding the fundamental nature of media messages has become increasingly critical for both academic discourse and practical application. This article presents a comprehensive analysis of the essential concepts that underpin media communication, examining their theoretical foundations and practical implications.

The conceptual framework of media message analysis can be structured around six interconnected principles that form the backbone of media literacy education. These principles, while variously articulated by different scholarly organizations [1, p. 36-38; 2], converge on fundamental truths about media communication.

The first principle establishes that media messages are inherently constructed entities. This construction process involves human agency in decision-making and is bounded by technological constraints and capabilities. This understanding shifts analytical focus beyond surface-level content to examine the intentionality and methodology behind message creation.

The second principle acknowledges the distinct grammatical structures inherent to different media forms. Each medium possesses its own semiotic system: traditional text employs linguistic conventions; visual media utilizes compositional elements such as framing and spatial relationships; audio communications leverage acoustic properties; and digital platforms incorporate interactive elements. The effectiveness of each medium varies according to communicative objectives, with certain forms better suited to particular purposes.

The third principle recognizes the multiplicity of purposes in media message creation. This multi-layered intentionality reflects both individual and collective objectives in message construction, acknowledging the complex interplay of motivations in media production.

The fourth principle addresses the embedded nature of values and perspectives within media messages. Beyond explicit content, messages incorporate implicit cultural assumptions, societal norms, and institutional biases, manifesting through choices in representation and presentation.

The fifth principle emphasizes the active role of audience interpretation. This concept recognizes that meaning-making is a dynamic process influenced by individual characteristics including cultural background, socioeconomic status, and personal experience. This principle particularly impacts educational contexts, where demographic and experiential differences between educators and students can lead to divergent interpretations.

The final principle acknowledges media's potential influence on social cognition and behavior. While avoiding deterministic assumptions about media effects, this principle recognizes media's significant role in shaping individual and collective understanding, behavior, and democratic processes.

This analytical framework provides a foundation for understanding media literacy in contemporary society. Future research directions might explore how emerging technologies and changing patterns of media consumption affect these core principles, particularly in light of increasing media convergence and the evolution of participatory media culture.

The article contributes to the scholarly discourse by synthesizing these fundamental concepts into a coherent analytical framework while acknowledging the complexity and nuance inherent in media communication processes. This understanding is crucial for advancing media literacy education and fostering critical engagement with media messages in contemporary society.

LITERATURE

1. Scheibe, C.; Rogow, F. The teacher's guide to media literacy: critical thinking in a multimedia world. Corwin, A SAGE Publications Company, 2012. 313 p.
2. Potter, W.J. Media Literacy. Los Angeles: SAGE, 2020. 817 p.

Олександр Кулібаба

Студент 3 курсу

*Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка*

м. Суми, Україна

Науковий керівник: Марина Чикалова

кандидат педагогічних наук, доцент

*Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка*

м. Суми, Україна

ЕВОЛЮЦІЯ МОВИ У КОНТЕКСТІ ЦИФРОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

Цифрова комунікація сьогодні стала невід'ємною частиною життя і ключовим чинником у трансформації мовного середовища. Соціальні мережі, блоги, месенджери та інші інтернет-платформи формують новий формат спілкування, який значно відрізняється від традиційного. Це середовище створює унікальні умови для розвитку мов, адже швидкість

передачі інформації та її глобальна доступність сприяють адаптації мовного матеріалу до нових викликів.

Однією з найяскравіших змін є інтеграція нових лексичних одиниць, таких як скорочення, сленг та аббревіатури. Вирази на кшталт «LOL», «OMG» чи «BRB» вже не обмежуються англomовним простором, а активно використовуються у багатьох культурах. Така тенденція пов'язана з прагненням економити час і ресурси під час спілкування, а також із бажанням зробити мову більш виразною та динамічною.

Соціальні мережі відкривають простір для мовного експерименту. Емодзі, меми та графічні символи стали новими інструментами передачі емоцій і контекстів. Це створює унікальні форми комунікації, де текст, зображення та невербальні елементи поєднуються у єдину креолізовану структуру. Такі інновації додають багатомірності сучасній мові, розширюючи її межі та функціональність. Проте ці зміни мають і зворотний бік. Примітивізація дискусій у цифровому середовищі через надмірне використання сленгу та стилістично зниженої лексики є викликом для мовної культури. Багато користувачів уникають складних граматичних конструкцій, замінюючи їх короткими фразами чи символами, що знижує загальний рівень грамотності. Окрім того, домінування англійської мови у глобальному інтернет-просторі впливає на розвиток інших мов, викликаючи появу гібридних форм, таких як «Spanglish» чи «Franglais».

Інтернет-сленг і меми також стали невід'ємною частиною сучасної комунікації, відіграючи ключову роль у формуванні нової лексики та адаптації мови до викликів цифрової епохи. Сленг виник як реакція на потребу у швидкому та зрозумілому спілкуванні у віртуальному просторі. Він включає скорочення, запозичення, новотвори й адаптацію слів до контексту цифрового середовища. Наприклад, слова «selfie», «hashtag», «like» вже стали частиною мовного повсякдення у багатьох країнах. Такі мовні одиниці відображають прагнення до економії часу, водночас зберігаючи креативність і гнучкість.

Меми, як окремий вид медійного контенту, інтегрують текст та зображення, створюючи унікальні форми мовного вираження. Вони часто базуються на культурних референсах, гуморі та іронії, що робить їх доступними й привабливими для широкої аудиторії. Особливість мемів полягає у їхньому динамізмі: вони легко змінюються, адаптуючись до нових контекстів, і таким чином сприяють створенню нових мовних конструкцій. Інтернет-сленг і меми також мають значний вплив на міжкультурну комунікацію. Вони здатні подолати мовні бар'єри, оскільки їхня основа – це універсальні символи та емоції, зрозумілі багатьом. Водночас їх поширення у глобальному просторі стимулює інтеграцію запозичень з інших мов, створюючи багатомовний контент.

Проте попри численні переваги, використання інтернет-сленгу та мемів викликає занепокоєння щодо збереження мовних стандартів. Надмірне захоплення стилістично зниженою лексикою та скороченнями може призвести до зниження рівня грамотності, а також до втрати мовної багатогранності. Проте ці явища залишаються важливими інструментами сучасної культури, які формують нові підходи до мовного спілкування.

Одним із найбільших приводів для занепокоєння є стандартизація мови. У цифровому середовищі, де комунікація відбувається швидко, мовні помилки, скорочення та неформальна лексика стають нормою. Це може призвести до зниження загального рівня грамотності та втрати чітких правил у письмовому спілкуванні. Наприклад, використання сленгу чи скорочень у професійному або академічному середовищі часто викликає неоднозначну реакцію.

Ще одним викликом є проблема домінування англійської мови у цифровому просторі. З одного боку, це сприяє глобалізації та уніфікації комунікації, з іншого – створює ризик витіснення менш поширених мов і витраченню культурної ідентичності. Водночас така тенденція стимулює збагачення лексики багатьох мов запозиченнями, що може як збагачувати, так і спрощувати мову.

Перспективи розвитку мови у цифрову епоху також пов'язані з можливістю використання технологій для збагачення мовної культури. Цифрові платформи та додатки для вивчення мов, такі як Duolingo, Memrise чи Babbel, пропонують нові підходи до навчання, роблячи його доступнішим і ефективнішим. Завдяки інтерактивному контенту, мовні курси стають цікавими, а адаптивні алгоритми дозволяють враховувати індивідуальні особливості кожного користувача. Соціальні мережі також можуть бути використані як засіб популяризації мовної грамотності та міжкультурної комунікації. Наприклад, тематичні групи та блоги на мовну тематику сприяють поширенню знань про граматику, лексику та культурні особливості різних мов. Такий підхід дозволяє не лише зберігати мовну спадщину, але й інтегрувати її у сучасний цифровий простір. Окрім того, цифрові технології сприяють розвитку багатомовності. Перекладачі, автоматичні субтитри та інші інструменти допомагають користувачам спілкуватися різними мовами, що стимулює вивчення нових мов. Це особливо актуально в умовах зростаючої міграції та міжкультурних обмінів.

Таким чином, цифрова епоха ставить перед мовою серйозні виклики, але водночас відкриває широкі можливості для її адаптації та розвитку. Баланс між збереженням традицій і впровадженням інновацій є ключовим для підтримання мовної культури в умовах швидкоплинних змін. Цей процес вимагає не лише глибокого дослідження, але й усвідомленого підходу до формування майбутнього мовного середовища.

Підсумовуючи Цифрова епоха значно вплинула на розвиток мовного середовища, створивши як нові можливості, так і виклики. Інтернет-сленг, меми та креолізовані форми комунікації стали потужними інструментами адаптації мов до умов швидкого інформаційного обміну. Водночас спрощення мовного вираження та домінування англійської мови викликають занепокоєння щодо збереження мовної унікальності та грамотності. Цифрові платформи та технології сприяють багатомовності й популяризації знань, що відкриває перспективи для збагачення мовної культури. Однак, збереження

балансу між традиціями й інноваціями є ключовим для підтримання різноманітності та розвитку мов у глобалізованому світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бровко К. В. Вплив інтернет-сленгу на розвиток пізнавальної активності студентської молоді до вивчення іноземної мови // Актуальні питання гуманітарних наук. 2022. Вип. 48, Т. 1. С. 228–233. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/48-1-35>.

2. Сизонов Д. Ю. Фразеологізація інтернет-мемів // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. 2023. Вип. 47. С. 69–81. DOI: <https://doi.org/10.17721/APULTP.2023.47.69-81>.

3. Havrylenko K. M., Chugai O. Yu. Lexical features of internet memes // Наукові записки. Серія: Філологічні науки. 2024. Вип. 208. С. 99–103. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-208-13>.

Ярослава Палівода
Науковий керівник - канд. філол. наук,
ст. викл. Віктор Бондаренко
Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна

LEXICAL FEATURES OF TRANSLATING THE BRITISH TEENAGERS' SPEECH IN FILMS

Lexical features of translating British teenagers' speech in the context of film translations represent a significant area of research, shedding light on modern linguistic trends, cultural influences, and the challenges faced by translators. The language of British teenagers evolves rapidly, reflecting the dynamics of social, technological, and cultural changes. Teenage slang serves as a mirror of social realities, and its accurate representation in translation enables viewers to grasp the essence of characters and relationships.

One key characteristic of teenage language is its fluidity. Vocabulary evolves under the influence of pop culture, social media, and new technologies. Teenagers frequently use abbreviations that facilitate swift communication, such as “*babe*” (from “baby”), “*fam*” (from “family”), or “*sus*” (from “suspicious”). Translating such terms requires adaptation to preserve stylistic authenticity. Employing local

equivalents in the target language can effectively convey the tone and character of dialogues [2, p. 154].

Youth slang is a crucial element of identity and a means of demonstrating belonging to a specific social group. British teenage films often include expressions unique to this demographic, such as “*innit*” (a contraction of “isn’t it”), “*peng*” (attractive), and “*bare*” (a lot). Translators face the challenge of adapting these terms to retain their cultural identity while making them comprehensible to audiences of another culture.

Socio-cultural factors significantly shape the vocabulary of British teenagers. Their language is influenced by music, cinema, TV shows, video games, and social groups. For instance, British youth slang often incorporates words from other languages, particularly Afro-Caribbean culture. Expressions like “*mandem*” (friends), “*tings*” (things), and “*wagwan*” (what’s up?) highlight the multicultural nature of their speech. It is essential for translations to preserve this context, capturing the linguistic richness [1, p. 3].

Another notable feature of British teenage speech is the use of euphemisms and sarcasm. Such linguistic devices often appear in films to emphasize a character’s personality or attitude toward a situation. Translators must maintain this style, adapting it to the norms of the target language. Sarcastic expressions require special attention to ensure their emotional resonance is not lost.

The rhythm and intonation of teenage speech also play a crucial role in its perception. Youthful communication is often fast-paced, emotionally charged, and marked by specific intonational patterns. Translation must preserve this dynamism to keep scenes lively and authentic. Short sentences, exclamations, and other elements of teenage speech should be conveyed in a way that retains their original rhythm [4, p. 171].

Given the rapid changes in youth slang, translators need to continually update their vocabulary and stay abreast of emerging trends. This allows them to accurately convey contemporary expressions and adapt them for the audience. This

is particularly important in films, where every word and intonation contributes to the atmosphere and affects how characters are perceived [3, p. 72].

Translating youth slang often requires a creative approach. Instead of literal translation, a translator may employ adaptation or transformation to convey the core meaning and preserve the style. For example, slang words lacking direct equivalents can be replaced with local expressions that evoke similar emotions in viewers.

Films depicting the lives of British teenagers play a vital role in portraying the authentic language of this group. They not only reflect youth life but also capture unique socio-cultural contexts. The use of teenage slang in films creates an atmosphere of authenticity, allowing viewers to immerse themselves in the world of teenagers. Successful translation of such films ensures that audiences understand the essence of dialogues, characters, and their relationships [5, p. 306]. So, generally speaking, the specific peculiarities of translation of the teenagers' speech lie in the communicative situation itself alongside all the linguistic and extra linguistic parameters of verbal interaction.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреева І. О. Мультиmodalний аналіз дискурсу: методологічна основа та перспективи напрямку. Одеський лінгвістичний вісник. 2016. № 7. С. 3–8.
2. Град Н. Я. Відеовербальний текст як об'єкт вербальної і невербальної комунікації у сучасних мультиmodalних студіях. Молодий вчений. 2015. № 5 (2). С. 153–157.
3. Kress G. R. *Multimodality: A social semiotic approach to contemporary communication*. London : Routledge, 2009. 232 p
4. O'Sullivan C. *Translating popular film*. Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2011. 243 p.
5. Venuti L. *Strategies of Translation* Routledge Encyclopedia of Translation Studies. Ed. By Mona Baker. L. : Routledge, 2001. 353 p.

Дар'я Стародуб
студентка 1 курсу
Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна

THE NEEDS OF A CHILD'S LIFE

(based on the 20th century work *The Secret Garden* by Frances Burnett)

Nowadays, the upbringing of a child is important, because it affects the formation of values, worldview, behaviour and the future personality as a whole. I chose to dwell on this topic because I understand that upbringing is an important task for both parents and teachers. As a future teacher, I need to understand the principles of education for the further development of a child.

I put myself the task to analyze and emphasize how the classical literature work depicts the emotional, social and physical aspects of a human being in particular, and how the author's worldview influences the development of the character's personality. It also seems important to analyze the role of the environment and family relationships in meeting the main people's needs.

The research methods I used while reading and studying the plot of the novel were basic descriptive methods and principal methods of text analysis, which include the interpretation of the information elicited from the text.

My goal is to start with the importance of the child's parents or guardians, who lay the child's first ideas about the world around, who control his behaviour and give emotional support. The plot of the childrens' novel begins with a story about the main character Mary Lenox and the situation of her family. Her father held a position in the English government, so he was always busy. And her mother was a respectable woman who had no intention of taking care of her daughter, but only had fun with other cheerful people. Therefore, she entrusted her child's upbringing to servants, and later the parents who died of cholera.

The girl grows up to be tyrannical and selfish, which makes her a problem child in the eyes of others because she did not have the necessary attention and example from her parents, from whom she could adopt certain values and principles that she could see in their behaviour.

The second point I would like to discuss is the social environment, which affects the adaptation, communication and the improvement of social skills. Because the girl had an unpleasant appearance and character, she was disliked by her peers and was bullied therefore. After she moved to England, she lived with Mr. Craven, her uncle. She meets Dicken, the brother of her maid, and Colin, Mr. Craven's son. The girl begins to make friends with Dicken, to talk to him, to spend a lot of time in the garden with him. She also communicates with Colin, and over time she notices that he behaves selfishly, capriciously and rudely towards the servants. Over time, she realizes that she used to behave the same way as him, but during her stay at her uncle's house, everyone around her began to notice that there was no trace of the rude and cruel girl. It can be said that friends and peers, that is, society helps to interact with others, develop certain communication skills, solve conflicts, respect others and even gave the protagonist an opportunity to rethink.

I also want to emphasize the influence of the environment on the thoughts and development of the child. As I said earlier, the girl moved into a new house with Mr. Crane and the main character learned from her maid that there was a garden near his estate where Mrs. Craven liked to spend time. Later on, the protagonist became interested in the mysterious garden and tried to find the entrance to it. When she achieved her goal of entering, she decided to revive it, namely, she transplanted the flowers with her friends and spent a lot of time with them in this very place. So, in this example, the environment, namely the mysterious garden that interested our protagonist, made her understand and rethink some of her beliefs, worldview, moral norms, values and convictions.

To sum up, there are a lot of things children need being described. But we should not forget that the most important are those that affect their upbringing and attitude to the people around them. After all, there are always most important things

in shaping the relationships with others; and there's no need to say that personality is formed throughout life.

Світлана Телетова

канд. філол. наук, доцент

Сумський державний педагогічний університет

імені А. С. Макаренка

м. Суми, Україна

Ельвіра Теземір

викладач кафедри російсько-турецького перекладу

Університет Сакар'я

м. Адапазари, Сакар'я, Туреччина

ЕВОЛЮЦІЯ ЖАНРУ РІЗДВЯНОГО ОПОВІДАННЯ В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ХІХ СТОЛІТТЯ

Різдвяне оповідання як літературний жанр займає особливе місце в історії європейської літератури ХІХ ст., адже саме ХІХ століття стало періодом його розквіту та найбільш помітних трансформацій. Зміни в соціокультурному контексті, розвиток нових літературних напрямів, зростання інтересу до побутової тематики, реалій життя простої людини, а також осмислення значення Різдва не лише як суто релігійного, а і як сімейного свята, пов'язаного з єднанням рідних та близьких, з гуманістичними ідеями співчуття і любові, сприяли тому, що різдвяна історія перетворилася на один з найпопулярніших жанрів того часу. Різдвяна проза стала важливою частиною європейської літератури й духовної культури, яка заклала основу для подальших інтерпретацій святкової тематики в мистецтві. Вивчення траєкторій розвитку цієї жанрової форми дозволяє не лише краще зрозуміти літературні процеси ХІХ століття, простежити, як література реагувала на виклики нової епохи, відображаючи зміни в релігійній свідомості та світоглядних орієнтирах суспільства, а й усвідомити глибокий вплив літератури на формування сучасного розуміння святкових обрядів, християнських традицій та цінностей.

Слід зазначити, що різдвяні оповідання не перше століття привертають увагу літературознавців. Зокрема, окремі питання порушувались у працях вітчизняних дослідників А. Ботнікової, Л. Богачевської, І. Буркут, М. Демчик, О. Єременко, В. Корзіної, С. Машинського, О. Приймачук, О. Савенко, Г. Шовкопляс. В їхніх наукових доробках достатньо глибоко проаналізовані найяскравіші зразки жанру різдвяної прози у творчості європейських письменників, тематичні й стилістичні особливості різдвяних текстів, їх типові концепти, історичні ж аспекти еволюції цього жанру тривалий час лишалися поза увагою вчених. Але з упевненістю можна сказати, що осмислення даного літературного феномену обов'язково має охоплювати розгляд етапів розвитку різдвяного оповідання від зародження в I половині XIX ст. і до сьогодення.

Історичні корені малої різдвяної прози слід шукати в давніх фольклорних традиціях, що об'єднували народні уявлення про зимові свята, легенди про чудесні перетворення та християнські перекази. «У контексті історії розвитку мистецтва художнього слова різдвяні оповідання генетично споріднені з містеріями, міракліями, міфами й фольклором» [2, с. 29].

Проте як окремий жанр різдвяне оповідання почало формуватися лише в XIX столітті, у добу романтизму. Саме під впливом цього напрямку, який звернув увагу на народну творчість, культурну спадщину, духовність, розвиток жанру різдвяної новели набув значного поштовху. Романтизм, з його культом почуттів людини, тяжінням до ідеального та символічного, акцентом на осмисленні проявів надприродного, містичному сприйнятті світу, створив живильне підґрунтя для появи чарівних історій, пов'язаних зі святом Різдва. Митці-романтики вбачали в Різдві унікальну нагоду для роздумів, переосмислення духовних цінностей, пошуку гармонії між світом і людиною.

Особливо значущим у цьому контексті був внесок німецького романтизму. Німецькі романтики заклали підвалини традиції, яка гармонійно поєднала духовне і земне, фантастичне і побутове, казкове і реальне,

створивши унікальну форму різдвяної літератури. Одним із зачинателів жанру німецької різдвяної новели є Е. Т. А. Гофман. Його повість-казка «Лускунчик і Мишачий король», чи не найвідоміший твір Гофмана, у свідомості читачів давно вже міцно поєдналася з різдвяними та новорічними святами, і сприймається як синонім святкового настрою. Різдво у Гофмана – це час чудес та чарівних перетворень. Саме в різдвяний вечір починає розгортатися той ланцюжок чудових подій, що призводить до щасливого фіналу казки – повалення Мишачого короля, перемоги добрих сил, перетворення жалюгідного Лускунчика на казкового принца й урешті-решт весілля героїв. У повісті представлено два світи, які постійно перетинаються: реальний світ людей, що достовірно передає побут пересічної німецької сім'ї в першій чверті XIX століття, і чарівний світ оживих ляльок, які вступають у протиборство з мишами. Гофман майстерно поєднує казку і реальність, тонко відчуваючи їхню внутрішню глибину, створюючи світ, де фантастичне природно вплітається в повсякденне життя, а реальність набуває чарівних обрисів.

Протягом XIX ст. жанр різдвяного оповідання поступово адаптується до змінних соціокультурних умов, вбираючи в себе також елементи реалізму. На стику романтичної та реалістичної традицій різдвяний канон переосмислюється, доповнюється новими, невласивими для даного жанру темами, образами, проблемами. Різдвяні твори стають інструментом моралізаторства та соціальної критики. Так, Г. К. Андерсен майстерно використовує символіку Різдва для розкриття тем бідності, безнадії, байдужості. Одним із найвідоміших різдвяних творів Андерсена є казка «Дівчинка із сірниками», сповнена глибоких етичних уроків. В основі сюжету лежить сумна й зворушлива історія про маленьку дівчинку, яка змушена продавати сірники в морозний різдвяний вечір. Намагаючись зігрітися, вона запалює сірники, кожен спалах яких дарує їй миттєве тепло й дозволяє побачити те, чого їй так бракує в житті. Перед очима дівчинки виникають чудесні видіння, які символізують її мрії про сімейний затишок,

теплий дім, святкову вечерю, достаток, про кращий світ, наповнений любов'ю та турботою. Але досягти цього в земному житті вона не може. Байдуже ставлення перехожих до дівчинки, яка помирає від холоду в різдвяну ніч, підкреслює її самотність і безпорадність. Казка пронизана світлом різдвяної надії: фінал, попри трагічність, містить піднесений мотив воз'єднання дівчинки з її померлою бабусею, що дарує їй духовну втіху. «Дівчинка із сірниками» – це заклик до співчуття, милосердя і допомоги тим, хто цього потребує.

Говорячи про становлення різдвяного оповідання XIX століття, не можна не згадати Ч. Дікенса, різдвяна тема у творчості якого є однією з основних. Його твори, насичені фантастикою, містикою та психологізмом, створили неповторний образ англійського Різдва, який і донині надихає читачів. «Інтерпретація сакрального часу (як періоду, коли можливі фантастичні події) дозволила автору художньо відтворити моральні метаморфози персонажів, передати віру у відродження суспільства та відновлення соціальної справедливості» [1, с. 66]. «Різдвяна пісня в прозі» Дікенса задала ключові жанрові риси: поєднання фантастики з реалістичними мотивами, включення елементів казкової поетики, різдвяні архетипи (сон, сім'я, диво), акцент на моральних дилемах і соціальних питаннях, оптимістичний фінал, що дарує віру в переможну силу добра, наголошує на важливості духовного оновлення. «Духовно-моральне переродження головного героя повісті, яке здається неймовірним, насправді є закономірним і не суперечить логіці різдвяного сюжету – логіці доброї казки» [3, с. 247]. «Різдвяна пісня в прозі» відкрила нові перспективи для розвитку жанру. Її успіх став імпульсом для багатьох європейських письменників, які адаптували різдвяний сюжет до власних культурних контекстів.

Отже, протягом XIX століття жанр різдвяної новели, охоплюючи дедалі ширше коло тем і стилістичних підходів, еволюціонував від простих народних оповідей до складних літературних форм, що відображали важливі соціальні питання та містили дидактичні інвективи. Смисловим та ідейним

ядром різдвяного тексту стають вічні теми милосердя, співчуття, любові й надії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коломієць Н. Є., Яременко Н. В. Історія зарубіжної літератури другої половини ХІХ століття: матеріали для вивчення : навчальний посібник. Кривий Ріг, 2021. 144 с.
2. Приймак І. В., Кривак А. А. «Святкове оповідання» у творчості О. Дучимінської. *Поділля. Філологічні студії* : електр. зб. наук. праць / гол. ред. М. М. Торчинський. Хмельницький, 2022. Вип. 15. Т. 2. С. 27–37.
3. Телетова С., Мурадова Е. Традиції різдвяного оповідання в європейській літературі ХІХ століття. *Діалог мов і культур у сучасному освітньому просторі* : матеріали VII Всеукраїнської наукової інтернет конференції (м. Суми, 14 листопада 2023 р.). Суми, 2023. С. 243–249.

Богдан Чхайло,
студент 4 курсу,

*Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

Науковий керівник: Марина Чикалова
*кандидат педагогічних наук, доцент
Сумський державний педагогічний
університет імені А.С. Макаренка
м. Суми, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ ШІ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Через бурхливий розвиток ІТ сфери освітній процес невпинно удосконалюється і чималу роль у цьому прогресі відіграє штучний інтелект.

Розглядаючи більш точні приклади використання ШІ у навчанні, можна виділити *вивчення іноземних мов*. Його прогрес є революційним інструментом для навчання і розвитку мовних навичок. Персоналізовані мовні асистенти на основі ШІ дозволяють створювати індивідуальні навчальні траєкторії, що значно підвищує ефективність навчання. Наприклад, мовний асистент може адаптувати навчальний план до рівня знань студента, його темпу засвоєння матеріалу та особистих інтересів. Якщо студент вивчає англійську мову, асистент може створювати завдання,

орієнтовані на його професійну сферу, допомагати з практикою розмовної мови або пояснювати граматичні правила, враховуючи типові помилки студента. Також можна використовувати інтерактивні елементи, наприклад, симуляцію реальних ситуацій: замовлення їжі в ресторані, ведення переговорів чи написання електронних листів. Завдяки постійній адаптації до прогресу користувача та використанню сучасних технологій, персоналізовані асистенти сприяють швидшому досягненню навчальних цілей. Таким чином, кожна людина може отримати знання, не заходячи у рамки навчальних середовищ освітніх закладів.

Варто зазначити, що використовувати ШІ можна не лише як вчителя, також він може зайняти роль екзаменатора для перевірки та удосконалення мовних компетенцій. ШІ-системи можуть ефективно оцінювати рівень володіння мовою та надавати зворотний зв'язок, що сприяє швидкому розвитку мовних навичок. Використання ШІ в навчанні мовами відкриває значні перспективи, однак необхідно пам'ятати про його обмеження. Попри швидкий розвиток технологій, алгоритми ще не досягли рівня, що дозволяє безпомилково працювати з усіма мовами, зокрема менш розповсюдженими. Для створення практичних завдань, спрямованих на перевірку мовленнєвих здібностей, слід обирати найбільш популярні мови, де ШІ демонструє найвищу точність. Водночас важливо залучати до процесу розробки матеріалів фахівців – носіїв мови або експертів із високим рівнем її володіння. Це гарантуватиме коректність використання мовних конструкцій, врахування культурних та контекстуальних нюансів, а також сприятиме забезпеченню якісного і достовірного навчального контенту. Такий підхід дозволить уникнути помилок, які могли б зашкодити ефективності навчання або створити неправильне уявлення про мову у студентів.

Також не можна забувати і про етичні норми при використанні ШІ. Машина – не людина з гарно розвиненими моральними нормами, вона має базу даних, на якій при використанні в освітньому процесі буде зберігатися приватна інформація про здобувачів освіти. Зважаючи на те, що хакерські

атаки в наш час не є рідкістю, треба забезпечити повний контроль над базами даних і рівнями доступу до баз для самого ШІ, не дозволяти алгоритмам безконтрольну видачу баз даних, яка призводить до непередбачених наслідків та порушення конфіденційності, витоку важливої інформації або навіть зловживання даними. Для цього необхідно реалізувати багаторівневу систему захисту, яка включає: розмежування доступу, шифрування даних, логування дій, механізми підтвердження дій, регулярні перевірки безпеки, ізоляція середовищ. Захист даних повинен бути не лише технічно досконалим, але й регламентованим законодавчо, з чіткими правилами використання, щоб уникати зловживань як з боку користувачів, так і розробників системи. Використання ШІ у освіті дає нам повну свободу для персоналізованого навчання. Створення адаптивних навчальних платформ на основі штучного інтелекту, таких, як Duolingo, Khan Academy або Coursera дозволяє підбирати навчальну програму для кожного учня/студента, враховуючи їх сильні та слабкі сторони.

Таким чином, ШІ забезпечує можливість максимально ефективного навчання, адаптуючи програми під індивідуальні потреби здобувача освітніх послуг. Завдяки постійному моніторингу прогресу та аналізу результатів, платформи можуть автоматично коригувати складність завдань, надавати додаткові ресурси для покращення слабких аспектів і водночас заохочувати до вдосконалення сильних сторін. Це дозволяє кожному здобувачеві рухатися в своєму темпі, забезпечуючи більш глибоке розуміння матеріалу та стимулюючи його до досягнення кращих результатів. В результаті, таке персоналізоване навчання сприяє значно швидшому та ефективнішому освоєнню знань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коен, Дж. (2015). *The future of learning*. Penguin Books.
2. Флоріді Л. (2014). *The fourth revolution: How the infosphere is reshaping human reality*. Oxford University Press.
3. Варшауер М. (2006). *Technology in classroom research: What we know and what we need to know*.

СЕКЦІЯ 2 / SECTION 2

ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ PROBLEMS OF THEORY AND METHODOLOGY OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES FOR SPECIFIC PURPOSES

Аліса Ведмідь

*Студентка факультету іноземної та слов'янської філології,
Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна*

Євген Кучер

*Студент факультету іноземної та слов'янської філології
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

Науковий керівник – Наталія Шевцова

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З НАВЧАННЯ ЧИСЛІВНИКІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У 5 КЛАСІ НУШ

Сучасна система загальної середньої освіти України стоїть перед завданням оновлення та вдосконалення в умовах інтеграційних процесів. Одним із перспективних шляхів підвищення якості навчання іноземних мов (ІМ) є вдосконалення якості освітніх матеріалів, у тому числі навчальних матеріалів підручників англійської мови (АМ) для «Нової української школи» (НУШ). Відповідно, перед дослідниками постає завдання вивчення методичних особливостей навчального матеріалу, представленого у підручниках АМ для НУШ з метою пошуку шляхів його вдосконалення.

Реформу «Нова українська школа» супроводжують розвідки, які було покладено в основу розробки ресурсу «Навчально-методична скарбниця. НУШ 5-6 класи». Для мовно-літературної галузі (в частині АМ) дослідники запропонували сучасні підходи і технології НУШ на основі реалізації компетентнісно орієнтованих завдань як засобу формування ключових компетентностей [1]; розкрили особливості проектної технології та узгодили її реалізацію в освітньому процесі; показали шляхи розвитку критичного мислення у роботі з інформацією; запропонували модель «5Е» для навчання

через дослідження; розробили методичні підходи до використання інтелектуальної карти в освітньому процесі; висвітлили можливості платформи «Всеукраїнська школа онлайн» для організації дистанційного та змішаного навчання [4]. Вагомим доробком стали методичні матеріали, які допомагають учителям створювати нове освітнє середовище у базовій школі, забезпечувати активну взаємодію учасників освітнього процесу на уроці, використовувати діяльнісний підхід у навчанні, проводити оцінювання навчальних досягнень учнів 5–6 класів у межах формувального та підсумкового оцінювання, враховувати особливості партнерської взаємодії з батьками та організовувати наскрізний виховний процес у базовій школі [6]. Питання викладання англійської мови як другої іноземної дослідив І. А. Кушнір [5]. Особливості навчання ІМ учнів 5–6 класів гімназії з кліповим мисленням досліджували В. Редько та Т. Полонська [7]. Прийоми навчання числівників в АМ досліджував В. М. Горенко [2]. Питання методичних особливостей навчального матеріалу з навчання числівників англійської мови у 5 класі НУШ залишається не до кінця вивченим, чим зумовлюється актуальність нашого дослідження.

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів у Державному стандарті базової середньої освіти подано за галузевим принципом. Навчальна дисципліна «Іноземна мова» входить до освітньої галузі «Мова і література». Змістове наповнення цієї галузі передбачає розвиток особистості учня та формування у нього іншомовної комунікативної компетентності (КК) [8], до складу якої входить у тому числі іншомовна граматична компетентність, формування якої підтримується навчальним граматичним матеріалом підручника. На матеріалі підручника «Англійська мова (5-й рік навчання). English (Year 5)» авторства О. Д. Карпюк та К. Т. Карпюк нами було досліджено методичні особливості графічної наочності та вправ для засвоєння ГС «Числівник» [3, стор. 17].

Зупинимося на особливостях графічної наочності. У представленому матеріалі на сторінці підручника тема «Числівник» викладена структуровано,

з використанням декількох підходів для полегшення засвоєння інформації, серед яких поділ числівників на групи: «*Cardinal Numbers*» (кількісні числівники від 1 до 100 із зазначенням складнощів у вимові закінчень *-teen* та *-ty*); «*Ordinal Numbers*» (порядкові числівники, у яких перші три форми виділені як виняткові, інші подані зі стандартним правилом додавання суфікса *-th*). У візуальній організації використано списки для числівників із поясненням їх вимови та наголосів. Наведено поради, на що учні мають звертати увагу з метою попередження помилок (наприклад, розрізнення *fourteen* і *forty*) та приклади вживання, які автоматизуються у вправах на запис чисел словами, вправах на розрізнення парних і непарних чисел. Фонетичні особливості вимови числівників розкрито у колонці «*Mind the stress!*», при чому акцент зроблено на правильній постановці наголосу для числівників (наприклад, наведено транскрипцію до числівників *fourteen* і *forty*). Уваги заслуговують приклади використання числівників в реальному житті, проілюстровані прикладами читання телефонних номерів та дат.

Позитивно оцінюючи графічну наочність у навчальному матеріалі підручника, вважаємо можливим запропонувати пам'ятки для читання дат, розроблені нами на матеріалі розділу *Grammar* онлайн словника *Cambridge Dictionary* [9].

Пам'ятка 1. Як читати роки англійською мовою?

1. Роки до 2000:

Розділіть рік на дві частини: перші дві цифри і наступні дві. Наприклад, 1992 – *nineteen ninety-two*. Якщо рік містить нуль, читайте його як *oh*, наприклад, 1909 – *nineteen oh nine*. Зверніть увагу, що роки на позначення початку століття читаються як сторіччя і не читаються як *oh oh*, наприклад, 1800 – *eighteen hundred*, 1900 – *nineteen hundred*.

2. Роки після 2000:

Щоби прочитати роки 2000–2009, прочитайте роки як тисячі, наприклад, 2003 – *two thousand and three*. Зверніть увагу на вживання *and!*

Роки 2010–2099 можуть читатися двома способами – за правилом вище з використанням *and*, а також як роки до 2000 року, наприклад, 2013 – *two thousand and thirteen* або *twenty thirteen*. Також: *two thousand and ten* або *twenty ten*.

Вважаємо, що така пам'ятка допоможе учням швидко орієнтуватися у правилах читання дат.

Перейдемо до методичного аналізу вправ для засвоєння ГС «Числівник» [3, стор. 17].

Завдання-інструкція до вправи 1: *Copy the correct pairs in your notebook* [3, стор. 17].

Опис прийомів: учні копіюють числа у вигляді цифр та слів.

Мета: формування орфографічних навичок написання числівників.

Тип: репродуктивна, некомунікативна.

Вид: імітація графічної форми числівників.

Приклад виконання: *Example: 0 - zero*.

Режим виконання: індивідуальна робота.

Контроль: з боку вчителя.

Основною перевагою вправи 1 вважаємо її практичність, легкість та орієнтацію на забезпечення тренування базових числівників. Недоліком вправи вважаємо слабкий зв'язок з мовленням, відсутність інтерактивності. Перейдемо до вправи 2.

Завдання-інструкція до вправи 2: «*Continue the chain*» [3, стор. 17].

Опис прийомів: учні продовжують числовий ряд парних або непарних чисел.

Мета: формування репродуктивних лексико-граматичних навичок вживання числівників у системі (парні/непарні).

Тип: репродуктивна, некомунікативна.

Вид: імітація звукової форми числівників.

Приклад виконання: *Even numbers: two, four; Odd numbers: one, three,*

....

Режим виконання: індивідуальна робота / в парах.

Контроль: з боку вчителя.

Основною перевагою вправи 2 вважаємо її практичність та спрямованість на реалізацію міжпредметних зв'язків за рахунок актуалізації знань про парність та непарність як властивість цілих чисел. Відмітимо слабку практичну спрямованість вправи, відсутність зв'язку із завданнями реального світу. Перейдемо до вправи 3.

Завдання-інструкція до вправи 3: «*Match*» [3, стор. 17].

Опис прийомів: учні поєднують числа та числівники.

Мета: формування рецептивних лексико-граматичних навичок вживання числівників.

Тип: рецептивна, некомунікативна.

Вид: сприйняття та упізнавання графічної форми числівників.

Приклад виконання: *five hundred and twenty-six – 526*.

Режим виконання: індивідуальна.

Контроль: з боку вчителя.

Основною перевагою вправи 3 вважаємо наявність прикладів коректного запису років, проте відмітимо недостатність прикладів для забезпечення автоматизації дій. Розглянемо вправу 4.

Завдання-інструкція до вправи 4: «*Look at your timetable. Ask and answer in pairs*» [3, стор. 17].

Опис прийомів: учні працюють у парах, запитуючи та відповідаючи про розклад.

Мета: формування мовленнєвих навичок використання числівників у діалогічних єдностях.

Тип: продуктивна, умовно-комунікативна.

Вид: об'єднання ЗМ у діалогічні єдності.

Приклад виконання: Example: *What is your second lesson on Tuesday? - It's Craft.*

Режим виконання: парна робота.

Контроль: з боку вчителя.

До переваг вправи 4 відносимо використання числівників у реальному контексті, що сприяє формуванню мовленнєвих навичок та забезпечує мотивацію спілкування

Отже, нами було проаналізовано особливості методичних особливостей навчального матеріалу, представленого у підручниках АМ для НУШ на прикладі особливостей графічної наочності та вправ для засвоєння ГС «Числівник», розроблено пам'ятку *Як читати роки англійською мовою?*. Задля досягнення балансу в навчанні числівників ми пропонуємо поєднувати рецептивні та репродуктивні умовно-комунікативні вправи, поступово збільшувати рівень складності завдань, використовувати комунікативні вправи для закріплення вивченого матеріалу, а також додавати інтерактивні елементи (ігри, ситуаційні вправи), щоб зробити процес навчання ГС «Числівник» у 5 класі НУШ цікавим і мотивуючим.

Подальшим завданням вважаємо вивчення можливостей вдосконалення сформованих на уроці англійської мови у 5 класі НУШ граматичних навичок у 6-9 класах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Берендєєв С., Косенчук Ю., Лисогор Л. Сучасні підходи і технології Нової Української школи: компетентнісно орієнтовані завдання як засіб формування ключових компетентностей. Випуск 2: Навчально-методичний посібник. Київ, 2023. 145 с. URL: <https://gdc.cprpp.org.ua/navchalnometodichna-skarbnyca-nush-56-klasi-21-42-55-10-08-2023/>
2. Горенко В.М. Нестандартні прийоми роботи з квантитативною лексикою на уроках англійської мови. Перекладацькі інновації: матеріали Всеукраїнської студентської науковопрактичної конференції, Суми, 25-27 листопада 2010 р. / Ред. кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова та ін. Суми: СумДУ, 2010. С. 135-137.
3. Карпюк О. Д., Карпюк К. Т. Англійська мова (5-й рік навчання). English (Year 5): підручник для 5-го класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Видавництво Астон, 2022. 152 с.
4. Лисогор Л., Берендєєв С., Косенчук Ю. Використання електронних освітніх матеріалів у освітньому процесі: сучасні підходи і технології Нової

української школи. Випуск 1: Навчально-методичний посібник. Київ, 2023. 117 с. URL: <https://gdc.cprpp.org.ua/navchalnometodichna-skarbnicya-nush-56-klasi-21-42-55-10-08-2023/>

5. Кушнір, І. А. Особливості викладання англійської мови як другої іноземної. URL: https://imso.zippo.net.ua/wp-content/uploads/2017/12/9_kushn.pdf (дата звернення: 26.11. 2024).

6. Нова українська школа: путівник для вчителя 5–6 класів: навчально-методичний посібник / за ред. А. Л. Черній; відп за вип. В. М. Салтишева. Рівне: РОППО, 2022. 168 с. URL: <https://gdc.cprpp.org.ua/navchalnometodichna-skarbnicya-nush-56-klasi-21-42-55-10-08-2023/>

7. Редько В., Полонська Т. Особливості навчання іноземної мови учнів 5–6 класів гімназії з кліповим мисленням. Український педагогічний журнал. 2022. № 2. С. 95–103.

8. Методика викладання англійської мови : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / уклад. Холод Ірина Василівна. Умань : Візаві, 2018. 165 с.

9. Dates. 2024. Взято 30 листопада 2024 з URL: <https://dictionary.cambridge.org/uk/grammar/british-grammar/dates>

Анастасія Гримайло
магістрантка групи ФА-5,
факультету іноземної та слов'янської філології
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна
Вікторія Солощенко
канд.пед. наук, доцент,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ: ЕЛЕКТРОННЕ НАВЧАННЯ В ОСВІТІ

Цифровізація стала визначальною рисою сучасного освітнього простору. Зокрема, вивчення іноземних мов, включаючи німецьку, активно адаптується до цифрових реалій через застосування електронного навчання (e-learning), що відкриває нові можливості для поглибленого аналізу та засвоєння фразеології. Ця стаття присвячена аналізу ролі цифрових

технологій у вивченні фразеології німецької мови, зокрема через інтерактивні платформи, мобільні додатки та інші інноваційні інструменти.

Електронне навчання – це інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у процеси навчання [1]. Воно включає дистанційне навчання, використання онлайн-платформ, мультимедійних ресурсів, віртуальної реальності (VR) та доповненої реальності (AR). Основна перевага e-learning полягає у його доступності, адаптивності та індивідуальному підході до навчання [2].

Фразеологія є важливим аспектом мовленнєвої компетентності, оскільки вона відображає культурно-історичну специфіку мови. Фразеологічні одиниці передають емоційні, експресивні та оцінні значення, що сприяє глибшому розумінню носіїв мови. Цифрові інструменти відкривають можливості для динамічного опрацювання таких лексичних елементів.

Сучасні навчальні платформи, такі як Moodle, Coursera та Edmodo, пропонують курси, спрямовані на розширення фразеологічного словникового запасу [2]. На них можна завантажувати інтерактивні матеріали: відео, вправи, вікторини, що допомагають закріпити знання. Так, у Moodle можна створювати інтерактивні завдання для вивчення ідіом, таких як „ins kalte Wasser springen“ («застрибнути у холодну воду», тобто ризикнути) [1].

Мобільні додатки, такі як Duolingo, Memrise та Anki, сприяють запам'ятовуванню фразеологізмів через гейміфікацію [2]. Вони пропонують повторення у форматі карток (flashcards), ігор або навіть чат-ботів для тренування. Досвід практичного використання Anki дозволяє створювати власні набори карток, включаючи ілюстрації та приклади використання. Це особливо корисно для вивчення фразеологізмів, які потребують візуалізації.

Штучний інтелект забезпечує персоналізований підхід до навчання. Чат-боти, такі як ChatGPT, використовуються для інтерактивного опрацювання фразеологізмів у контексті. AI може аналізувати помилки та пропонувати індивідуальні рекомендації. Так, чат-бот може змодельовати ситуацію, де

потрібно використати фразеологізми у розмовному контексті, наприклад, „den Nagel auf den Kopf treffen“ («влучити в яблучко») [1]. Цифрові інструменти роблять процес навчання цікавим і динамічним. Гейміфікація сприяє залученню студентів через використання змагальних елементів, нагород та балів.

Варто зазначити, що фразеологізми найкраще засвоюються через контекст. Використання відеороликів, подкастів або інтерактивних вправ дозволяє студентам побачити фразеологізми у природному мовленнєвому середовищі. Так, студент переглядає коротке відео з діалогом, де використовуються фразеологізми, і після цього виконує тест на розуміння.

Цифрові платформи дозволяють студентам навчатися у зручному темпі. Вони можуть переглядати відео чи повторювати вправи стільки разів, скільки потрібно. Візуальні матеріали, такі як інфографіки чи анімації, допомагають краще зрозуміти значення та контекст вживання фразеологізмів. Анімація, що ілюструє значення ідіоми „jemandem auf die Finger schauen“ («дивитися на чийсь палець», тобто контролювати), допомагає студентам краще засвоїти зміст виразу [1].

Аналіз включає використання кількісних і якісних методів, таких як опитування студентів, аналіз їхньої успішності до і після впровадження цифрових технологій, спостереження за процесом навчання.

Використання цифрових технологій у вивченні фразеології німецької мови відкриває нові горизонти для сучасної освіти. Інтерактивність, персоналізація та доступність матеріалів сприяють ефективнішому засвоєнню мовного матеріалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Burger H. Phraseologie, Ein internationales Handbuch der zeitgenössischen Forschung. Berlin, Walter de Gruyter 2007. 2. Halbband. 1183 S.
2. Kralj N. Phraseologie Unterricht in der Zeit der neuen Lernmedien URL: www.linguistik-online.de

Лариса Клочко
канд. філол. н., доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ У КРАЇНАХ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

Економічні, політичні, соціальні та культурні трансформації, які мають місце в Україні на початку ХХІ століття впливають на необхідність модернізації вітчизняної освітньої системи з метою запровадження неперервної освіти. Саме освіта дорослих є важливим чинником суспільного та особистісного розвитку, оскільки охоплює найтриваліший період у житті людини. Вивчення канадського та американського законодавчого забезпечення освіти дорослих обумовлене тим, США та Канада є високорозвиненими країнами, у яких освіта дорослих визнана державним пріоритетом.

Суттєве значення на розвиток американської освіти, взагалі, та освіти дорослих, зокрема, мало прийняття у 1647 році Закону Массачусетса, за яким кожне поселення, що має п'ятдесят домоволодінь, повинно назначати вчителя і платити йому зарплатню. Це сприяло підвищенню грамотності дорослих, мотивувало до навчання.

Підвищенню рівня освіченості дорослих у Канаді сприяли засновані братами Шарон у Монреалі в 1692 році благодійні школи, що стали закладами для навчання як дітей, так і дорослих. У 1699 році король Франції надав Франсуа Шарону дозвіл на відкриття курсів з вивчення гуманітарних наук та професійних майстерень, а з 1718 року заклади братів Шарон почали готувати вчителів для сільських шкіл.

Дж. Тернер у 1850 році у США запропонував прийняти «Закон про права на освіту звичайної людини», у якому акцентувалося на необхідності забезпечення освітою дорослих людей (фермерів, робітників). У 1862 році

Конгрес затверджує Закон Моррілла, за яким земельні ділянки дарувалися штатам, а вони мали створити ленд-грант коледжі. Це відкрило дорогу до освіти дорослим.

Наступний Закон Сміта-Левера прийнятий у 1914 році сприяв поширенню інформації серед дорослого населення про новітні досягнення науки і техніки, сільськогосподарського виробництва, економіки.

Наступною сходинкою розвитку освіти дорослих у Канаді стало державне втручання в реформування професійно-технічної освіти. До другої половини ХІХ століття технічну освіту в Канаді було представлено переважно інститутами механіків, що, очевидно, не відповідало зростаючим потребам промисловості у кваліфікованих кадрах. Саме у цьому контексті приймається «Закон про технічну освіту» (1919), згідно з яким у країні створюються нові коледжі або технічні навчальні заклади, що знаходяться під контролем провінцій та територій. Цим самим законом усі існуючі в країні технічні навчальні заклади (інститути механіків, професійні курси кооперативних товариств та інших добровільних організацій) також повинні були підпорядковуватися радам провінцій та територій. Особливу увагу приділяли дорослим людям з низькою кваліфікацією, що було актуально у зв'язку з індустріалізацією та механізацією виробництва.

У післявоєнні роки у США навчання тих, хто прийшов з війни, стає одним з пріоритетів. Тому, ще у 1944 році приймається «Солдатський білль про права», а у 1946 році – Закон про зайнятість, які знаменують початок політики «Справедливого курсу» і початок створення законодавчої бази освіти дорослих.

Практична реалізація положень «Солдатського біллю про права», розпочалася після закінчення Другої світової війни, військовослужбовцям надавалася фінансова допомога в отриманні освіти. Зазвичай, це стосувалося навчання дорослих у вищих навчальних закладах, проте давала можливість у проходженні різноманітних освітніх курсів, спрямованих на саморозвиток і самовдосконалення. До 1955 року більш ніж 2 млн. населення скористалися

пільгами цього закону. Це стосувалося і найменш захищених верст населення: жінок, іммігрантів, афроамериканських і латиноамериканських меншин та ін [1].

Важливою складовою законодавчого забезпечення розвитку освіти США, взагалі, та освіти дорослих, зокрема, стали Закон про освіту (1958), що передбачав збільшення державного фінансування освіти; Закон про професійно-технічну освіту (1963), який передбачав введення додаткових програм бізнесу, комерції, освіти дорослих; Закон про підготовку та навчання робочої сили (1962), на основі якого відкривалися курси для осіб з недостатнім рівнем освіти, Закон про економічні можливості (1964), який передбачав організацію курсів для безробітних та людей з низьким рівнем освіти, що сприяло підвищенню грамотності і мобільності дорослого населення; Закон «Про війну з бідністю» (1964), у якому провідне місце відводилося освіті дорослих; Закон про громадянські права (1964). Логічним продовженням законотворення став Закон про освіту дорослих, який було прийнято у 1966 році. Це була довгоочікувана і визначальна подія в освіті дорослих. Законом освіта дорослих офіційно визнавалася самостійною галуззю освіти і державним фінансуванням забезпечувалися освітні інституції, які її здійснювали – місцеві освітні служби, коледжі, вечірні і заочні курси, виправні заклади, центри та ін.. Закон про освіту дорослих був спрямований, у першу чергу, на компенсаторну освіту, підвищення загальної і мовної грамотності людей після 18 років.

Важливим для розвитку канадської освіти дорослих стало прийняття у 1960 році Закону щодо підтримки професійно-технічної освіти. Відповідно до Закону федеральний уряд мав надавати значної фінансової підтримки закладам технічного профілю, створивши умови для відкриття нових та переобладнання старих навчальних центрів. Джон Робертс, тогочасний міністр освіти провінції Онтаріо, переглянув навчальні плани, зменшивши обсяг гуманітарної підготовки. Такі нововведення отримали назву «План Робертса», завдяки якому з 1961 по 1966 загальна кількість студентів

технічного профілю зростає втричі: з 72 тисяч до 232 тисяч, значно скоротивши при цьому кількість студентів, що навчались за академічними гуманітарними програмами [4].

У кінці 60-х років ХХ століття у США продовжується прийняття важливих законодавчих актів, які стосуються й освіти дорослих, зокрема Закон про професійну освіту (1968), у якому звертається увага на професійну освіту дорослих, взагалі, та на неформальну освіту на робочому місці, зокрема, з метою послаблення соціально-економічних протиріч, що зумовлювалися розширенням науково-технічної революції; поправки до Закону про елементарну та середню освіту (1968), який був спрямований на подолання неграмотності.

ЛІТЕРАТУРА

1. American Association for Adult and Continuing Education [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.aaace.org/>
2. Coalition of Lifelong Learning Organizations (COLLO) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.thecollo.org>
3. International Standard Classification of Education (ISCED). – Paris: UNESCO, 1997. – 48 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/UNSD_newsletter_27e_ISCED.pdf
3. Learning in Informal and Formal Environments (LIFE) Center [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://life-slc.org>
4. National Center for Education Statistics (NCES) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://nces.ed.gov/>

Вероніка Коломієць
Науковий керівник – к.пед.н., доцент
завідувач кафедри англійської філології та лінгводидактики
Ганна Підосиннікова
Сумський державний педагогічний
Університет імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна

НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНОГО МОНОЛОГУ-МІРКУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНОЇ ДОШКИ MIRO УЧНІВ 11-ГО КЛАСУ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Учні 11-го класу відносяться до такої стадії розвитку як рання юність. Для цього періоду характерні такі ознаки як:

- Формування словесно-логічного мислення, його динамічний розвиток. Також стрімкого розвитку набуває аналітичне та критичне мислення
- Пам'ять, увага та уява стають більше довільними, ніж мимовільними. Звичайно, мимовільні пам'ять, увага та уява не зникають. Довільні когнітивні процеси переважають над мимовільними.
- Професійне самовизначення – вважається основною діяльністю ранньої юності. Учні більше розуміють навколишній світ та ідентифікують власне «Я». Вони здатні краще, ніж підлітки зрозуміти, що вони хочуть. [6, с. 221-237]

Таким чином, одним з напрямків формування англомовної компетентності є навчання англомовного монологу-міркування. Монолог – це зв'язне висловлення однієї людини, спрямоване на одного або декількох слухачів. Компетентність полягає в тому, що особа здатна логічно та зв'язно усно висловлюватися на задану комунікативну ситуацію. [3, с. 340]

Існує декілька різновидів монологів, вони залежать від мети монологічного мовлення: монолог-розповідь, монолог-опис, монолог-міркування та монолог-повідомлення. [3, с. 350]

Монолог-міркування – це різновид монологічного мовлення, під час якого особа намагається переконати слухача або слухачів. Для цього різновиду

монологу характерна висловлення власної думки, чітка та послідовна аргументація власної точки зору та наведення прикладів. [1, с. 43-44]

Існує два підходи до навчання англомовного монологу-міркування: «зверху-вниз» та «знизу-вверх» [3, с. 351]

Навчання англомовного монологу-міркування за підходом «знизу-вверх» відбувається у вигляді наступних етапів: презентація монологу-зразка та його обробка, навчання монологу на рівні фрази та понад фразової єдності, навчання монологу-міркування на рівні мікромонологу та навчання монологу з опорою чи без опори. [3, с. 352-357]

Підхід «знизу-верх» полягає в тому, що навчання монологу-міркування проходить без опори на текст, лише на тематику комунікативної ситуації. [1, с. 463-468]

За навчальними програмами 10-11 класів, від учнів 11-го класу чекають таких результатів під час навчання англомовного монологу-міркування:

- Учень вільно висловлює власні думки, використовуючи прості фрази
- Логічно зв'язне мовлення
- Учень вміє правильно аргументувати свої думки
- Вміє схвалювати чи заперечувати чийсь думку [4, с. 12-13]

Динамічний розвиток різноманітних технологій вимагає від вчителів створення нових методик та використання різноманітних технологій та інструментів. Популярною платформою в освіті є дошка Migo, яка є багатофункціональною та надає безліч можливостей [2, с. 52-58]

Інтерактивна дошка Migo – ефективний інструмент для навчання англомовного монологу міркування. Платформа має багато різних переваг: дозволяє декільком людям одночасно займатися на дошці, можна працювати з різними різновидами та форматами інформації, ідеальний засіб для дистанційного навчання, адже одночасно дозволяє використовувати інші платформи для підтримки зв'язку, не потребує завантаження спеціальної програми. [2, с. 52-58]

Не зважаючи на велику кількість переваг, дошка Miro має також недоліки: досить складно оброблювати великі тексти, мало інструментів для цього, постійно залежить від інтернету.

Таким чином ми можемо зробити висновок, що інтерактивна дошка Miro є ідеальним інструментом для навчання англомовного монологу-міркування учнів 11-го класу закладів загальної середньої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Atakulova S. S. DEVELOPMENT OF STUDENTS' MONOLOGUE SPEECH EXPRESSION SKILLS. International Multidisciplinary Conference, Manchester, 25 February 2024. P. 43–46.

2. Малихін. М., Арістова Н., Рогова В. Застосування онлайн-дошки Miro в закладах загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання . Український педагогічний журнал. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи 2023.№1 С. 52-58

3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів/ Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.

4. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10 – 11 класи: Закон від 04.04.2016 № 3491-д. Київ: Міністерство Освіти І Науки України, 2018. 72 с.

5. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017 – 548 с.

Наталія Кононенко
студентка 321 групи,
факультету іноземної та слов'янської філології
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

Вікторія Солощенко
канд.пед. наук, доцент,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗМІШАНОМУ НАВЧАННІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ

У сучасній освітній парадигмі змішане навчання стало невід'ємним елементом педагогічного процесу, що інтегрує традиційні підходи з новітніми технологіями. У сфері вивчення іноземних мов, зокрема німецької, комп'ютерні технології відкривають безпрецедентні можливості для персоналізації навчання, підвищення мотивації студентів та оптимізації часу викладача.

Метою цієї публікації є аналіз ролі комп'ютерних технологій у контексті змішаного навчання німецької мови у вищій школі, розгляд конкретних програмних інструментів і підходів, а також оцінка їх ефективності в освітньому процесі.

Змішане навчання (від англ. *blended learning*) передбачає комбінацію аудиторної роботи з цифровими компонентами. У методиці викладання іноземних мов це поєднання сприяє розвитку як мовленнєвих, так і комунікативних компетенцій. Такий підхід базується на принципах когнітивної гнучкості (від англ. *Cognitive Flexibility Theory*) та конструктивізму, які наголошують на активній участі студента у процесі навчання [1].

Особливість змішаного навчання полягає у створенні гнучкого навчального середовища, де студенти мають доступ до інтерактивних ресурсів (відеолекцій, онлайн-тренажерів, вебінарів) та можливість використовувати здобуті знання під час практичних занять.

Комп'ютерні технології у змішаному навчанні можна умовно поділити на такі категорії, а саме:

➤ платформи управління навчанням (від англ. Learning Management Systems, LMS), де найпоширенішими платформами є Moodle, Google Classroom, Canvas. Вони дозволяють створювати інтерактивні завдання, проводити онлайн-тести, аналізувати успішність студентів. Так, у Moodle можна інтегрувати граматичні вправи з автоматичною перевіркою, що значно економить час викладача;

➤ мультимедійні ресурси (використання відеоматеріалів (YouTube, ARD Mediathek) сприяє автентичному засвоєнню мови. Студенти мають можливість переглядати німецькі новини, інтерв'ю або навчальні відео, адаптовані до їхнього рівня;

➤ мобільні додатки (Duolingo, Babbel або Deutsche Welle пропонують інтерактивні вправи, які сприяють збагаченню лексики та вдосконаленню вимови);

➤ інструменти віртуальної реальності (Virtual Reality, VR). Додаток Mondly VR дозволяє студентам зануритися у віртуальне мовне середовище, де вони можуть спілкуватися з аватарами-носіями мови [1;2].

Для формування граматичних навичок широко використовуються інтерактивні симулятори, наприклад, Learn German Grammar Online. Завдяки таким інструментам студенти отримують можливість виконувати вправи з миттєвим зворотним зв'язком. Так, під час вивчення теми „Konjunktiv II“ викладач може запропонувати онлайн-тренажери, які симулюють реальні мовні ситуації: написання формальних листів або складання гіпотетичних умов.

Застосування подкастів („Slow German”) та автентичних аудіозаписів стимулює сприйняття мови на слух. Викладач може інтегрувати ці матеріали в платформу LMS із супровідними тестами на розуміння змісту.

Сервіси штучного інтелекту, такі як ChatGPT, допомагають у створенні персоналізованих завдань. Так, студент може попросити систему скласти діалог або перевірити текст на граматичні помилки. З розвитком технологій очікується поява нових інструментів, які ще більше інтегруватимуть штучний інтелект у навчальний процес. Мовні тренажери з адаптивним навчанням, які будуть аналізувати прогрес студента й автоматично коригувати програму відповідно до його потреб. Важливим напрямом є також розвиток технологій віртуальної та доповненої реальності. У майбутньому це дозволить створити справжні «занурення» у мовне середовище, які будуть доступні навіть у віддаленому форматі.

Комп’ютерні технології у змішаному навчанні німецької мови відкривають значні можливості для вдосконалення освітнього процесу у вищій школі. Вони сприяють підвищенню мотивації студентів, розвитку комунікативних навичок та забезпечують персоналізацію навчання. Водночас для ефективного впровадження цих інструментів необхідно враховувати технічні обмеження, проводити підготовку викладачів та дотримуватися балансу між традиційними й інноваційними підходами.

Подальше дослідження цього напрямку стане важливим етапом у розвитку методики викладання іноземних мов у цифрову епоху.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горобченко Н. В. Особливості використання моделі змішаного навчання в умовах Нової української школи. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики викладання мови і літератури : зб. матеріалів VII Всеукр. онлайн-конф. Житомир, 2022. С. 25-30.
2. Free Software Foundation. URL: <http://www.fsf.org>

Денис Котєрєв
магістрант 352 групи,
факультету іноземної та слов'янської філології
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

Вікторія Солощенко
канд.пед. наук, доцент,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ

У КОНТЕКСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Розвиток інформаційних технологій докорінно змінив підходи до навчання перекладу. Застосування комп'ютерних засобів не лише сприяє вдосконаленню професійної підготовки перекладачів, але й дозволяє створювати умови для формування навичок, що відповідають викликам сучасного ринку праці.

Однією з ключових особливостей сучасної методики є інтеграція технологічних інструментів у процес навчання перекладу, а саме:

- автоматизовані системи перекладу (Computer-Assisted Translation, CAT tools) – програми, що полегшують переклад шляхом надання доступу до баз даних, пам'яті перекладів та термінологічних словників;
- корпусні дослідження (використання електронних корпусів текстів для аналізу мовних структур, стилістики та контексту в оригіналі й перекладі);
- віртуальні симулятори перекладацьких ситуацій (навчальні платформи, які моделюють роботу перекладача в реальних умовах) [1; 2; 3].

Використання CAT tools, таких як SDL Trados Studio або memoQ, є невід'ємною складовою навчання перекладу. Ці програми дозволяють здобувачам освіти вивчити принципи роботи з перекладацькими пам'ятями, автоматично заповнювати фрагменти тексту та уникати повторюваних помилок [2]. Так, під час перекладу технічної документації студенти можуть

використовувати пам'ять перекладів для стандартних формулювань, таких як «інструкція з експлуатації» або «технічні характеристики».

Корпусні технології, як-от Sketch Engine, сприяють розвитку аналітичного мислення. Студенти можуть порівнювати частоту використання певних слів чи фраз у різних контекстах, що є важливим для забезпечення стилістичної та лексичної відповідності перекладу [3]. Наприклад, перекладаючи художній текст, корпус англomовної літератури дозволить виявити синоніми до „joy“ у відповідному контексті.

Використання платформ, таких як Speechpool або VabelFish, допомагає моделювати синхронний та послідовний переклад у реальному часі. Це особливо корисно для формування стресостійкості та швидкої реакції студентів [2;3]. Наприклад, тренування з відеозаписами виступів спікерів різного акценту дозволяє адаптуватися до реальних умов роботи на конференціях.

Так, комп'ютерні технології сприяють: підвищенню точності перекладу; розвитку когнітивних навичок аналізу й синтезу інформації; підготовці студентів до реальної професійної діяльності тощо.

Застосування комп'ютерних технологій у навчанні перекладу є необхідним кроком до підвищення ефективності освітнього процесу. Інтеграція інструментів, таких як CAT-програми, корпуси текстів та віртуальні симулятори, забезпечує розвиток перекладацьких компетенцій, що відповідають вимогам сучасного ринку праці. Така методика формує у студентів не лише технічні навички, а й критичне мислення, необхідне для адекватної інтерпретації текстів будь-якого жанру та стилю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фабрична Я. Г. Сучасні тенденції у професійній підготовці майбутніх перекладачів. Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка». 2021. № 2(22). С. 284–290.
2. Greenwald O. N. Information Technologies In Higher School Foreign Language Teaching. Kemerovo State University Bulletin. 2015, Vol. 3, Issue 2. P.31-34.

3. Watson J. Status of Machine Translation (MT) Technology. U. S. Government Printing Office, 1990. 248 p.

Анна Мороз
магістрантка 362 групи,
факультету іноземної та слов'янської філології
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

Вікторія Солощенко
канд.пед. наук, доцент,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

**ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ
ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ
В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ:
НЕЙРОНАУКОВІ АСПЕКТИ**

Сучасна епоха глобалізації та інтеркультурної комунікації вимагає від фахівців не лише знання іноземних мов, але й здатності до розуміння культурних та емоційних контекстів. Однією з ключових компетенцій для цього стає емоційний інтелект (EI), який визначається як здатність розпізнавати, розуміти та регулювати власні емоції та емоції інших [2]. Водночас вивчення іноземної мови, зокрема німецької, передбачає засвоєння не лише лексико-граматичних структур, а й лінгвокультурних кодів, що є ключем до розуміння національної свідомості та емоційної сфери носіїв мови.

З огляду на досягнення сучасної нейронауки, можна стверджувати, що мовне та емоційне навчання тісно взаємопов'язані. Дослідження у сфері когнітивної лінгвістики та нейропсихології свідчать, що активне використання емоційно забарвлених лексичних одиниць, метафор та ідіом сприяє більш ефективному засвоєнню мови та одночасно розвиває емоційний інтелект. У цьому контексті актуальним є дослідження лінгвокультурного

аспекту як важливого чинника у формуванні емоційного інтелекту. Цим і визначається актуальність цієї публікації.

Лінгвокультурний аспект у вивченні іноземних мов відображає взаємозв'язок між мовою та культурою. Німецька мова, як і будь-яка інша, є не лише засобом передачі інформації, але й носієм культурних цінностей, національного менталітету та світогляду. Засвоєння лінгвокультурного контексту дозволяє не лише опанувати мову, але й глибше зрозуміти особливості сприйняття та емоційної реакції представників іншої культури.

Так, використання ідіоматичних виразів, таких як „*Das ist nicht mein Bier*“ «Це не моє пиво», вказує на культурно зумовлену манеру уникати надмірного втручання у чужі справи. Емоційно забарвлені слова, такі як „*Sehnsucht*“ (глибоке почуття туги) або „*Gemütlichkeit*“ (затишок, душевність), відкривають доступ до глибоких шарів німецької культури та сприяють кращому розумінню емоційних станів її носіїв.

Дослідження мозкової активності під час засвоєння іноземної мови вказують на те, що емоційно значуща інформація активує зони мозку, пов'язані з емоціями, зокрема мигдалевидне тіло (*amygdala*). Емоційно заряджені слова або вирази викликають сильніші нейронні реакції, що сприяє їхньому кращому запам'ятовуванню. Нейропластичність, тобто здатність мозку адаптуватися до нових умов, дозволяє інтегрувати лінгвокультурний контекст у когнітивну діяльність [1].

Одним із механізмів розвитку емоційного інтелекту є активація дзеркальних нейронів, які відіграють важливу роль у сприйнятті емоційних станів інших людей. Під час взаємодії з носіями німецької мови або вивчення культурних текстів, таких як література, фільми або музика, активація цих нейронів сприяє емпатії, тобто здатності «відчувати» емоції іншої особи.

Ефективний розвиток емоційного інтелекту в процесі вивчення німецької мови можливий за умови застосування інтерактивних і культурно збагачених методик, а саме:

➤ вивчення автентичних текстів (літературні твори, казки, поезія та драматургія німецьких авторів (Гете, Шіллер, Брехт) дозволяють ознайомитися з багатим емоційним спектром культури). Аналіз емоційного стану персонажів допомагає студентам усвідомлювати та ідентифікувати складні емоції;

➤ кінематограф та музика (німецьке кіно, роботи Фассбіндера або сучасних режисерів, відкриває нові горизонти розуміння соціальних та емоційних викликів). Пісні, такі як композиції Ніни Хаген або Rammstein, сприяють аналізу експресивності та культурних кодифікаторів;

➤ дискусії на актуальні теми (теми, пов'язані з міжособистісними стосунками, соціальною справедливістю, екологією, дозволяють студентам розвивати здатність висловлювати власні емоції та аргументовано обґрунтовувати думки);

➤ гейміфікація у навчанні (використання ігор, що включають емоційні завдання (наприклад, драматичні сценки, рольові ігри), сприяє активному залученню студентів та розвитку їхньої емоційної чутливості) [1; 2].

Лінгвокультурний аспект є ключовим чинником розвитку емоційного інтелекту у процесі вивчення німецької мови. Інтеграція емоційно забарвлених мовних одиниць, культурних текстів та інтерактивних методик сприяє не лише кращому засвоєнню мови, але й формуванню емпатії, емоційної рефлексії та міжкультурної компетенції. Нейронаукові дослідження підтверджують, що емоційно насичене навчання активує важливі зони мозку, що відповідають за пам'ять, емоції та соціальну взаємодію.

Подальші дослідження у цій сфері мають бути спрямовані на розробку нейроорієнтованих методик, які б максимально ефективно поєднували вивчення мови та розвиток емоційного інтелекту. Цей підхід є перспективним напрямом у сучасній лінгводидактиці та відповідає викликам глобалізованого світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Альошина А.В., Шабанів С.Т. Емоційний інтелект для досягнення успіху. Київ, 2012. 336 с.
2. Носенко Е.Л. Емоційний інтелект як соціально значуща інтегральна властивість особистості. Психологія і суспільство. 2004. № 4 (18). С. 95–109.

Галина Нецмеха
студентка,
Сумський державний
педагогічний університет імені
А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

ПОЗАКЛАСНА РОБОТА З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У 5-6 КЛАСАХ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНИХ НАВИЧОК УЧНІВ

Згідно концепції «Нова українська школа» створення безпечного та комфортного навчального середовища, яке сприятиме отриманню знань, тісно пов'язане з розвитком соціально-емоційних навичок, необхідних для їх успішного застосування в повсякденному житті [2, с. 14].

Внаслідок війни багато школярів навчаються в змішаному форматі, іноді в асинхронному режимі з акцентом на самостійну роботу, що обмежує можливості спілкуватися з однолітками, брати участь в очних освітніх заходах. Це уповільнює формування соціальних навичок і вмій комунікації та в результаті знижує рівень академічних досягнень здобувачів освіти. Дослідження показали, що в українських 15-річних підлітків за чотири роки значно погіршилися навички читання, знання з природничо-наукових дисциплін і математики [14, с. 5].

Позакласна робота як складова навчального процесу з АМ у 5-6 класах ЗЗСО має відповідати вимогам чинної програми [13, с. 18] і загальноєвропейським рекомендаціям з мовної освіти [7, с. 8] щодо цілей і змісту визначеного етапу навчання.

В українських нормативних освітніх документах емоційно-етичну компетентність визначають як здатність усвідомлювати особисті відчуття почуття, емоції, потреби та емоційні стани інших учасників освітнього процесу, керувати

власними емоційними станами; здатність конструктивно й безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; здатність усвідомлювати й поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі [12, с. 4]. Емоційно-етичну компетентність – це знання про емпатію та її формування, вміння розуміти емоції іншої людини, долати стреси, взаємодіяти в різних ситуаціях, знати, як концентрувати увагу і стабілізувати свій емоційний стан [7, с. 10].

Пропонуємо робочу класифікацію інструментів СЕН для організації позакласної роботи з АМ учнів 5-6 класів ЗЗСО, в який поділяємо інструменти СЕН на дидактико-методичні та дидактико-психологічні. Вони можуть використовуватися в різних форматах навчання: офф-лайн, он-лайн, змішаний [10, с. 37].

До дидактико-методичних інструментів СЕН відносимо вправи, навчальні матеріали, прийоми, режими навчальної діяльності, які сприяють формуванню навичок і вмінь СЕН у процесі позакласної роботи з АМ учнів 5-6 класів ЗЗСО:

- аудіо та відео матеріали, використання яких підвищує емоційний відгук дітей. Наприклад, учні можуть вивчати тексти автентичних англомовних пісень, віршів, інтерв'ю, новин тощо, аналізувати їх в аспекті СЕН та обговорювати англійською власні емоції. Доцільно використовувати YouTube (Watch the video and put the steps of the process in the right order) або платформи аудіо- та відеоподкастів «LearnEnglish Podcasts», «Science Friday», «This American Life», «Breaking news English», «TedEd» та ін. (Listen / watch and mark the sentences as true or false. Fill in the gaps);

- інтерактивна технологія “кіноклуб”, розроблена Г.І.Подосинніковою [10, с. 35] є окремим ефективним інструментом упровадження СЕН з використанням автентичних фільмів у позакласну роботу з АМ;

- англомовні автентичні та напівавтентичні художні тексти, які забезпечують можливість створення емоційно-змістового відгуку учнів [9, с. 40].;

- сторітелінг (класичний і цифровий) – ефективний спосіб навчити учнів усвідомлення власних емоцій і почуттів інших людей, соціальної обізнаності шляхом вивчення різних емоцій і точок зору [15, с. 134; 8, с. 78];

- рольові ігри, драматизація стимулюють розвиток соціально-емоційних навичок; здобувачі освіти навчаються підтримувати один одного, співпереживати, вирішувати конфлікти персонажів гри та встановлювати між собою емоційні зв'язки, при цьому відбувається удосконалення мовленнєвих навичок і вмінь [8, с. 85];

- мовні ігри (без використання ІКТ та цифрові), наприклад: (лексичні вправи «Перевір себе», «Гра в антоніми», «Квартет», Like, love, adore, admire, «Утвори нові слова», Вінегрет тощо; граматичні ігри: «Луна» - змішані правильні і неправильні дієслова, «Пророк» (на майбутній час), «Як змінився світ» (на Present Perfect), «Знайди помилку», «Хвальки», «Продовж речення» [6, с. 122];

- цифрові ігрові платформи (Kahoot!, Worldwall, Learning Apps, Quizlet та інші) є важливим інструментом упровадження СЕН у самостійну роботу учнів за умов змішаного навчання як інструмент і, ширше, технологія гейміфікації та інтерактивного навчання іноземних мов [10, с. 38; 9, с. 36];

- проєктна робота (в парах, мінігрупах, групах) стимулює комунікацію, формує навички співпраці, соціалізує учнів, створює сприятливу атмосферу для спілкування та взаємодії у класному колективі; ефективним засобом проєктної роботи є цифрові ресурси та інноваційні інструменти (Andy English Chat, Character AI, Chat GPT тощо), наприклад: Make up 10 questions on the topic «My School Life» and practise asking them interacting with the chat bot. Answer the chatbot's questions; (Choose one of the characters from the list: Elon Musk, Harry Potter, Napo: leon Bonaparte, Albert Einstein, William Shakespeare, Stephen Hawking. Who of these people would you like to talk to? Make up a sentence using the If-construction. Write 5 questions you want to ask them. Then follow the link and ask them in the chat bot) [15, с. 162];

- нестандартні методи оцінювання; наприклад, створене портфоліо показує не лише навчальний прогрес здобувачів освіти, але і соціально-емоційний розвиток кожної дитини [7, с. 10];

- дискусії на теми, пов'язані з відчуттями та емоціями, що виникають внаслідок певних життєвих ситуацій; їх використання сприяє збагаченню словникового запасу, а також навчає учнів виражати свої емоції АМ [7, с. 8];

- тематичні кейси, веб-квести з використанням відеоматеріалів і цифрових інструментів – наприклад, YouTube (Watch the video and answer the questions), Google форм (Follow the link, study the situation and make up a decision together with your fellow student) [13, с. 15];

- проблемні ситуації, використання яких передбачає самостійний пошук вирішення проблеми, розвиває мовленнєві та позамовленнєві вміння спілкування; наприклад, використання методу емпатійної аналогії, під час якого учні повинні вживатися в образи об'єктів, переживати їх проблеми та відчуття як особисті, активувати власні емоційні переживання та прагнути вирішити проблеми;

- збагачення словникового запасу, пов'язаного з емоціями, почуттями та соціальними ситуаціями, навчання створювати власні вислови або історії, щоб активувати використання цих слів у різних контекстах [15, с. 136];

- позакласні інтерактивні вправи, основна мета яких – розвиток когнітивних вмінь і комунікаційних навичок у групах або парах з використанням ІКТ (блог, сайт, цифрові дошки «Padlet», «Miro» тощо), учні обговорюють ситуації, висловлюють свої думки, використовуючи підготовлені учителем прийоми розвитку критичного мислення та відповідні опори [8, с. 81];

Розуміння компонентів СЕН, системне та гнучке використання відповідних інструментів у позакласній роботі з АМ сприяє формуванню емоційно-етичної компетентності, розвитку особистісних і соціальних навичок учнів. При цьому важливо пов'язувати позакласні заходи з тематикою та змістом чинної програми, скеровувати тематику обговорювань на формування конкретних емоційних та соціальних навичок учнів за допомогою АМ що забезпечує формування як англомовної комунікативної компетентності, так і соціально-емоційних навичок і вмінь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гриневич Л., Дрожжина Т., Глоба О. Аналітичний огляд. Можливості для реалізації соціально-емоційного навчання в рамках реформи «Нова українська школа» / Л. Гриневич, Т. Дрожжина, О. Глоба. – Київ : Видавнича група «Шкільний світ», 2021. – С. 54–107.

2. Гриневич Л., Елькін О., Калашнікова С., Коберник І., Ковтунець В., Макаренко О., Малахова О., Нанаєва Т., Усатенко Г., Хобзей П., Шиян Р. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс] / Л. Гриневич, О. Елькін, С. Калашнікова та ін.; заг. ред. М. Грищенка. – Міністерство освіти і науки України, 2016. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkolacompressed.pdf>.
3. Державний стандарт базової середньої освіти. – Міністерство освіти і науки України, 2020. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua>.
4. Закон України «Про освіту». – 2017. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
5. Закон України «Про повну загальну середню освіту». – 2020. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>.
6. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / С. Ю. Ніколаєва, О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. – К. : Ленвіт, 2013.
7. Ніколаєва С. Ю. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти 2020: вплив на навчання іноземних мов і культур в Україні // Іноземні мови. – 2024. – № 2. – С. 3–14. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2024.2.306338>.
8. Подосиннікова Г. І., Бохоня Т. М. Використання ситуацій із кіноперсонажами у формуванні лексичної компетентності майбутніх учителів англійської мови // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2019. – № 4 (88). – С. 72–92. – Режим доступу: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2019.04/076-092>.
9. Подосиннікова Г., Глазунова Т. Формування англомовної лексичної компетентності з використанням ігрової навчальної платформи “Kahoot!” в учнів 3–4 класів закладів загальної середньої освіти // Іноземні мови. – 2024. – № 3. – С. 31–41. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2024.3.312472>.
10. Подосиннікова Г. І., Кривошия К. С. Технологія інтерактивного навчання «кіноклуб» у підготовці майбутніх учителів англійської мови // Іноземні мови. – 2022. – № 2. – С. 32–46. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2022.2.262813>.
11. Подосиннікова Г. І., Строганов І. О. Формування компетентності старшокласників у англомовному писемному мовленні з використанням блогів на засадах інтерактивного навчання // Іноземні мови. – 2023. – № 1. – С. 3–18. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32589/1817-8510.2023.1.278108>.
12. Професійний стандарт вчителя. – Міністерство освіти і науки України, 2024. – Режим доступу: https://osvita.ua/doc/files/news/929/92993/646-ilovepdf_merged_1.pdf.

13. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М. Англійська мова. 5-6 класи. Навчальна програма до модельної навчальної програми «Іноземна мова 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. – Міністерство освіти і науки України, наказ від 12.07.2021 № 795. – 2023.

14. Результати міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022. – Міністерство освіти і науки України, 2023. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/news/rezultati-mizhnarodnogo-doslidzhennya-yakosti-osviti-pisa-2022>.

15. Ябурова Г. Адаптація програми соціально-емоційного та етичного навчання до викладання англійської мови в початковій школі // Слобожанський науковий вісник. Серія: Філологія. – 2023. – № 3. – С. 162–165. – Режим доступу: <https://journals.spu.sumy.ua/index.php/philology/article/download/170/156/329>.

Ярослав Рубанов
магістрант групи ФА-5,
факультету іноземної та слов'янської філології
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

Вікторія Козлова
канд. філ. наук, доцент,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

АДАПТАЦІЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ АВТЕНТИЧНОСТІ ПРИ ВІДТВОРЕННІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЛЕКСИЧНИХ ЗАСОБІВ ВИРАЗНОСТІ В ТЕЛЕСЕРІАЛІ «ВІКІНГИ»

Історичний телесеріал «Вікінги» (англ. Vikings), створений Майклом Герстом, є багатогранним мистецьким явищем, що об'єднує історичну достовірність, художню вигадку та виразність сучасного кінематографу [1]. Однією з ключових особливостей серіалу є його мовна палітра, яка вражає багатством лексичних засобів виразності. У перекладі українською мовою,

створеному для локалізації серіалу, значну увагу приділено автентичній передачі стилістичних і культурних відтінків.

Метою публікації є дослідження лексичних засобів виразності, які використовуються в «Вікінгах», та особливості їх адаптації українською мовою, спираючись на аналіз ключових епізодів.

Лексичні засоби виразності у серіалі представлено у вигляді архаїзмів та історичних термінів, ідіоматичних виразів, епітетів й метафор, а саме:

➤ архаїзми та історичні терміни (однією з найвиразніших рис мовного оформлення серіалу є використання архаїзмів, що створюють ефект історичної автентичності) [2]. Наприклад: „*Jarl*“ (*ярл*) – скандинавський титул, що перекладається як «князь» чи «володар» [3; 4]. В українській версії збережено транслітерацію, оскільки це допомагає зберегти національний колорит.

➤ ідіоматичні вирази (сценаристи активно використовують ідіоматичні конструкції, які передають скандинавське світосприйняття) [2]. Наприклад: „*The gods smile upon us*“. «*Боги прихильні до нас*» [3; 4]. Цей вислів відображає не лише зміст, а й культурну специфіку вірувань вікінгів, де боги активно впливають на долю людей.

➤ епітети й метафори (мова серіалу багата на образні вирази, зокрема метафори та епітети) [2]. Наприклад: „*Blood eagle*“ (кривавий орел) – метафора ритуальної страти [3; 4]. В українському перекладі збережено дослівну передачу, що відповідає духу оригіналу та підкреслює жорстокість епохи.

Варто зазначити, що до особливостей перекладу українською мовою належить збереження історичного контексту, адаптація ідіом і використання стилістично нейтральної лексики.

Так, вітчизняні перекладачі прагнули зберегти історичний контекст шляхом транслітерації власних назв і термінів. У прикладі *Ragnar Lothbrok* збережено без змін, оскільки ім'я головного героя є ключовим елементом історичної ідентифікації. Деякі ідіоми, які важко відтворити в дослівному

перекладі, адаптовано для українського глядача: *It is in the hands of the gods*. «*Це воля богів*» [3; 4]. Ця адаптація передає зміст фрази, враховуючи мовні та культурні особливості української мови. У деяких випадках для уникнення архаїчності перекладачі використовували стилістично нейтральну лексику: „*Shield-maiden*“ «*Жінка-воїн*» [3; 4]. Цей вибір полегшує сприйняття фрази сучасною аудиторією. Історичні назви, такі як *Kattegat* чи *Thing*, потребували детального аналізу для збереження культурного контексту. *Kattegat* залишено без змін, щоб підкреслити географічну унікальність. *Thing* (народні збори) адаптовано як *Тінг*, щоб зберегти історичну специфіку.

Вважаємо, що однією із головних проблем перекладу є знаходження балансу між архаїчністю оригіналу та доступністю для сучасної аудиторії. Наприклад, у багатьох сценах перекладачі уникали надмірної архаїзації, залишаючи зрозумілі сучасному глядачеві формулювання.

Деякі концепти скандинавської культури, як-от *Valhalla* (*Вальгалла*) чи *Yggdrasil* (*іггдрасиль*), мають безпосередній переклад в українській мові, завдяки поширенню міфології. Це полегшує розуміння цих понять українським глядачем. Збереження стилістичних особливостей мови оригіналу сприяє формуванню емоційного зв'язку між глядачем і героями. Наприклад, промови Рагнара Лодброка, насичені поетичними висловами, перекладені з урахуванням ритмічності та образності. Переклад термінів, зокрема імен богів (*Odin*, *Thor*, *Freyja*) [3; 4] створює відчуття автентичності. Це підсилює занурення в атмосферу серіалу.

Лексичні засоби виразності серіалу «Вікінги» є ключовим елементом, що формує його художню цінність і культурну ідентичність. Переклад українською мовою вдало поєднує збереження оригінальної стилістики та адаптацію для сучасної аудиторії. Вітчизняні філологи змогли подолати численні виклики перекладу, забезпечивши високу якість адаптації. Це сприяє глибшому розумінню глядачами як історичної епохи, так і культурних цінностей, що представлені в серіалі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брюховецька Л.І. Найцікавіша історія в Європі. Екранні версії. Київ. Задруга, 2014. 496 с.
2. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І. Ковалів]. Київ. Академія, 2007. Т. 2. 608 с.
3. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/uk/dictionary/english/>
4. Vikings Full Episodes, Video & More. URL: <https://www.history.com/shows/vikings>

Катерина Смолова

Здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Сумського державного педагогічного університету ім. А.С.Макаренка
Науковий керівник: к. філол. н., доц. Ірина Соколова
Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка, м. Суми, Україна

ОНЛАЙН ІГРИ ЯК МЕТОД МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Онлайн-відеоігри можуть бути потужним інструментом для підтримки навчання дітей та розвитку важливих життєвих навичок. Ігрові елементи створюють захоплюючу атмосферу, яка стимулює студентів до активного вивчення мови, підтримуючи їх інтерес і залученість.

Попри те, що ігри є формою розваги, багато батьків і вчителів підтримують їх як інструмент для розвитку дітей. Вони сприяють розвитку наполегливості в досягненні цілей, що є корисним для вирішення проблем у реальному житті.

Ігри, які вимагають стратегії та навичок вирішення проблем для досягнення перемоги, стимулюють дітей до активної діяльності та покращують пам'ять, зокрема короткотривалу і довготривалу. Регулярна гра в такі ігри також допомагає швидше обробляти інформацію, що позитивно впливає на розвиток мозку.

Деякі ігри, що вимагають уважності до деталей і швидкої реакції, допомагають дітям розвивати багатозадачність. Складні багатокористувацькі

онлайн-ігри допомагають дітям стати більш стратегічними та аналітичними, оцінюючи ризики та винагороди.

Онлайн-ігри також відкривають можливості для розвитку культурної обізнаності. Занурюючись у віртуальні світи та взаємодіючи з людьми з різних куточків світу, діти можуть дізнатися більше про інші точки зору та культури [1].

Ігри також створюють безпечне середовище для обговорення різних проблем і страхів, що можуть виникнути у дітей. Віртуальні світи дозволяють дітям висловлюватися і долати труднощі в безпечному просторі . [1]. Більше того, захоплюючі ігри можуть зробити історії більш цікавими і незабутніми, сприяючи розвитку творчих здібностей дітей.

Ігрове навчання стає все більш популярним у школах, оскільки воно допомагає дітям краще засвоювати складні концепції і стали важливим інструментом для розвитку різних когнітивних навичок. Відеоігри є багатогранним явищем, яке може мати як позитивний, так і негативний вплив на людину. Їхній вплив залежить від індивідуальних характеристик гравця, типу гри та умов, за яких відбувається ігровий процес.

Наприклад, дослідження Д. Бавельє та Ш. Гріна [3] довели, що екшн-ігри, наприклад, «Unreal Tournament», підвищують здатність відстежувати об'єкти, покращують просторову роздільну здатність та концентрацію уваги. Лише 30 хвилин гри на день протягом двох місяців [2] можуть збільшити кількість сірої речовини в мозку, зокрема в областях, що відповідають за пам'ять, планування і моторику рук.

У свою чергу, про-соціальні ігри, згідно з дослідженнями Т. Грайтмайера, підвищують рівень допомоги іншим. Лонгітюдні дослідження також демонструють, що діти, які грали в такі ігри, згодом ставали більш співчутливими [3].

Це особливо важливо для людей, які мають психічні розлади, адже ці функції часто потребують додаткової уваги. Враховуючи це, можна

застосувати потенціал відеоігор і в навчанні, зокрема на уроках німецької мови.

Граючи у відеоігри, учні тренують свою увагу, швидку реакцію та здатність до спостереження. Це допомагає ефективніше сприймати нові слова або граматичні форми в контексті. Тому використання ігор на уроках може бути корисним для тренування лексики та граматики.

Однією з основних переваг відеоігор є їх здатність покращувати концентрацію учнів. Якщо гра вимагає швидкого вибору правильних відповідей або вирішення мовних задач, це безпосередньо впливає на здатність учнів запам'ятовувати слова та граматичні конструкції. Наприклад, такі ігри, як «Duolingo», дозволяють учням не лише вивчати нові слова, а й активно застосовувати їх у різних контекстах, що сприяє кращому засвоєнню граматики.

Іншим цікавим прикладом є гра «German Quest», де учні виконують завдання, засновані на знаннях німецької мови. Відчуваючи себе в ролі героя, який вирішує різні завдання, вони краще розуміють і практикують мову. Такий підхід допомагає учням більш ефективно освоювати нові слова та фрази.

Відеоігри також можуть бути корисними для дітей з дислексією. Дослідження свідчать, що після деякого часу, проведеного за відеоіграми, діти починають читати швидше і точніше. Це вказує на те, що ігри можуть допомогти учням з труднощами в навчанні, зокрема при вивченні німецької мови [2].

Ігри, такі як «Memrise» або «Quizlet», надають можливість учням запам'ятовувати нові слова, фрази та граматичні правила через різноманітні завдання. Ці платформи дозволяють учням вчити мову активно, взаємодіючи з матеріалом у динамічному та цікавому форматі.

Позитивні поведінкові зміни, які виникають під час гри, часто супроводжуються фізичними та функціональними змінами в мозку. Ці зміни можуть бути довготривалими. Ігрові вправи дедалі частіше

використовуються як навчальні інструменти для тренування сприйняття, пізнавальних процесів та соціального контролю. Такі підходи сприяють успішності в навчанні та розвитку навичок, які можна застосувати в реальному житті [3].

Хоча багато відеоігор покращують увагу та здатність фільтрувати відволікаючі фактори, ігри з агресивним контентом можуть знижувати рівень емпатії. Вони зменшують емоційний дискомфорт від агресивної поведінки, що може сприяти конфронтації у реальному житті.

Дослідження показало, що запровадження інноваційних підходів у навчальний процес позитивно впливає на академічну успішність і мотивацію студентів. Зокрема, інтерактивні методи, такі як гейміфікація та проєктне навчання, сприяють активнішій участі студентів у навчальному процесі та кращому засвоєнню матеріалу.

Аналіз результатів підтвердив, що застосування цих методів сприяє формуванню таких ключових навичок, як критичне мислення, командна робота та здатність до самостійного навчання. Крім того, регулярна участь у проєктній діяльності розвиває вміння вирішувати реальні проблеми та підвищує впевненість у власних силах.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що впровадження інтерактивних методів навчання є важливим кроком для модернізації освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Online gaming: the benefits. Internet Matters. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.internetmatters.org/de/resources/online-gaming-advice/online-gaming-the-benefits/> (дата звернення: 17.11.2024).
2. Online gaming: the benefits. YouTube. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=OOSqkQytHOs> (дата звернення: 17.11.2024).
3. Bavelier, D., Green, C. S., Han, D. H., Renshaw, P. F., Merzenich, M. M., & Gentile, D. A. (2011). Brains on video games. ResearchGate. [Електронний ресурс]. URL:

https://www.researchgate.net/publication/51811015_Brains_on_video_games
(дата звернення: 17.11.2024).

Вікторія Солощенко
канд.пед. наук, доцент,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У НАВЧАННІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ПІДЛІТКІВ: ДОСВІД GOETHE-INSTITUT

Навчання іноземної мови, зокрема німецької, для підлітків є складним та багатоаспектним процесом, який потребує адаптації методів і підходів відповідно до їхніх вікових, когнітивних та психологічних особливостей. У сучасному світі впровадження інновацій у методику навчання стає необхідністю для забезпечення ефективності освітнього процесу, формування мовленнєвої компетенції учнів та розвитку їхньої мотивації до вивчення мови. Ця публікація висвітлює основні інноваційні підходи у навчанні німецької мови підлітків, наводить конкретні приклади та акцентує увагу на результативності впроваджених нововведень.

Сучасний світ не можливо уявити без використання цифрових технологій, тому мобільні додатки та онлайн-платформи, такі як *Duolingo*, *Babbel* чи *Quizlet*, стали невід'ємною частиною вивчення мов серед підлітків. Вони пропонують інтерактивні вправи для опанування лексики, граматики та розвитку навичок сприйняття мови на слух. Так, *Quizlet* дозволяє створювати власні флеш-картки з новими словами та автоматично генерувати тести для закріплення матеріалу. Онлайн-платформи, такі як *Goethe-Institut Online*, забезпечують учнів доступом до інтерактивних завдань, відеоуроків та віртуальних занять з носіями мови [1]. Такі ресурси дозволяють вивчати мову у зручному темпі та поглиблювати знання поза межами класу.

Гейміфікація сприяє залученню підлітків до активного навчання через інтерактивні ігри та завдання. Так, створення квестів німецькою мовою, таких як «Знайди скарби німецької граматики», дозволяє учням виконувати завдання, пов'язані із лексичними чи граматичними темами. Ігри стимулюють змагальність та мотивацію.

Використання VR-додатків дає можливість учням відчувати себе у німецькомовному середовищі, наприклад, відвідати віртуальні екскурсії до Берліна, Мюнхена чи Гамбурга. Такі інструменти, як *Google Expeditions*, дозволяють розвивати навички розуміння мови у контексті реальних ситуацій [1].

Комунікативний підхід та проектна діяльність, створення відеороликів, подкастів чи мультимедійних презентацій німецькою мовою, допомагають учням застосовувати мовленнєві навички у практичних ситуаціях. Наприклад, груповий проект «Подорож Німеччиною» може включати дослідження культури, написання сценарію та презентацію результатів перед класом.

Міжнародні партнерства, зокрема обмін листами чи відеозв'язок із учнями з Німеччини через програми, такі як *Tandem Partner* чи *eTwinning*, сприяє розвитку міжкультурної комунікації та збагаченню мовленнєвого досвіду. Дебати та дискусії, зокрема організація дискусій на актуальні теми, «Чи повинні школи бути повністю цифровізованими?» дозволяє розвивати критичне мислення та впевненість у використанні мови [1].

Індивідуалізація навчання через адаптивні навчальні програми, такі як сучасні освітні платформи, як-от *LingQ*, адаптують навчальний матеріал відповідно до рівня знань учнів [1]. Це дозволяє підліткам опановувати мову у власному темпі та зосереджуватися на слабких аспектах. Створення портфолію, збір учнями власних робіт у вигляді есе, аудіозаписів чи творчих проектів дозволяє відстежувати прогрес у навчанні. Створення мовного щоденника німецькою мовою сприяє систематизації знань та стимулює рефлексію.

Інтеграція культурного контексту через вивчення культури засобами кіно та літератури. Аналіз фільмів німецькою мовою, таких як „*Goodbye Lenin*“ або „*Das Leben der Anderen*“, сприяє розумінню культурного та історичного контексту. Обговорення сюжетів дозволяє поєднувати вивчення мови із розвитком критичного мислення. Кулінарні майстер-класи, зокрема проведення майстер-класів із приготування традиційних німецьких страв (наприклад, „*Brezen*“ або „*Apfelstrudel*“) з інтеграцією лексики, пов'язаної з кулінарією, робить навчання інтерактивним та захопливим. Тематичні дні, організація «Дня Німеччини» у школі, що включає виставки, театральні постанови чи мовні вікторини, сприяє глибшому зануренню у мовне середовище [1].

Інклюзивні підходи, зокрема використання мультимедійних засобів. Використання відео, аудіоматеріалів та інтерактивних платформ допомагає учням із різними стилями навчання (візуальний, аудіальний, кінестетичний) краще засвоювати матеріал. Підтримка учнів із особливими освітніми потребами через адаптацію завдань та використання спеціалізованих додатків, таких як *Speechify* чи *Read&Write*, сприяють залученню до навчання учнів із дислексією чи іншими труднощами у навчанні [1].

Оцінювання як інструмент мотивації. Формувальне оцінювання і регулярний зворотний зв'язок через рефлексивні бесіди чи анкетування дозволяє учням усвідомлювати власний прогрес і визначати цілі для подальшого навчання. Автоматизовані системи оцінювання (платформи, такі як *Kahoot!* чи *Edmodo*, автоматично аналізують результати тестів, що знижує стрес учнів та дозволяє викладачам ефективно відстежувати успішність) [1].

Інновації у методиці навчання німецької мови підлітків відкривають нові можливості для ефективного засвоєння матеріалу, розвитку комунікативних навичок та інтеграції культурних аспектів. Використання цифрових технологій, адаптивного підходу, інтеграція культурного контексту та увага до індивідуальних потреб учнів сприяють створенню захопливого та продуктивного освітнього середовища. Інноваційні методи не

лише покращують результати навчання, а й формують позитивне ставлення до вивчення іноземних мов, що є ключовим для сучасного покоління.

ЛІТЕРАТУРА

1. Goethe-Institut. URL: <https://www.goethe.de>

Наталія Шевцова
викладач
Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна

КЛАСИФІКАЦІЯ КРЕАТИВНИХ ПРОДУКТИВНО ОРІЄНТОВАНИХ ЗАВДАНЬ З РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У зв'язку з необхідністю забезпечити здатність майбутніх вчителів АМ відповідати на виклики глобалізованого, технізованого й цифровізованого світу необхідно забезпечити в них розвиток загальних навичок мислення, здатності знаходити у співпраці нові шляхи вирішення проблем та нетипових завдань. Засновком такої здатності бачимо креативну компетентність, однією із складових якої виступає креативне мислення. У зв'язку з цим постає необхідність розробити класифікацію креативних продуктивно орієнтованих завдань з розвитку креативного мислення у майбутніх вчителів АМ.

Теоретичними основами навчання креативного мислення можуть виступати роботи С. Ш. Грінберга, Я. Фріц [4], Р. Діянні [2], П. Кампіліс, Є. Беркі [5], Б. Лукаса, Е. Спенсер [7], Б. Лукаса Е. Спенсер, Л. Столл, Д. Фішер-Нейлор, Н. Річардс, Ш. Джеймса, К. Мілн [6], Ф. Пінкова [8], Д. Л. Уелклі, Дж. Сантос Торреса [10], Б. Хокансона [3] та ін. Проблема класифікації продуктивно орієнтованих креативних завдань з розвитку креативного мислення у майбутніх вчителів АМ залишається не до кінця вивченою, чим зумовлюється актуальність нашого дослідження.

У нашому дослідженні послуговуємося визначенням креативного мислення, представленого у Рамковому документі PISA-2021 [9, с. 26], та визначаємо креативне мислення як «компетентність особистості продуктивно залучатися до генерування, оцінювання та вдосконалювання ідей, результатом чого може стати прийняття оригінальних та ефективних рішень, поступ у знаннях і дієвий прояв фантазії» [9, с. 26].

У класифікації креативних продуктивно орієнтованих завдань у навчанні АМ доцільно врахувати характер креативної залученості [2, с. 27] та покласти в основу класифікації визначення сутності креативного мислення, представлене у Рамковому документі PISA-2021..., в якому виділено 2 змістові категорії – «Креативне вираження» та «Створення знань і креативне розв'язання проблем» [9, с. 13]. Отже, у нашому дослідженні розрізняємо за характером креативної залученості повсякденні, академічні, професійні / діяльнісні, наукові й мистецькі креативні продуктивно орієнтовані завдання у навчанні майбутніх учителів АМ. За характером реалізації змістових категорій «Креативне вираження» та «Створення знань і креативне розв'язання проблем» виділяємо в межах категорії «Креативне вираження» креативні продуктивно орієнтовані завдання, спрямовані на розвиток письмової вербальної креативності, та креативні завдання, спрямовані на розвиток візуальної образної креативності. В межах категорії «Створення знань і креативне розв'язання проблем» вважаємо доцільним виділити вид креативних продуктивно орієнтованих завдань, спрямованих на знаходження нетипового рішення для проблеми. Такий підхід до виділення видів креативних продуктивно орієнтованих завдань добре узгоджується з підходами, представленими у «Довіднику з новими дескрипторами» до Загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти (2020 р.), який в основній частині окреслює практичні цілі креативного письма [1, с. 67], а у додатку 9 представляє як додаткові індивідуальні дескриптори медіативної компетентності для рівнів володіння мовою В1 та В2: здатність візуально представляти інформацію у блок-схемах, таблицях, асоціативних картах,

мапах пам'яті, секторних діаграмах, слайдах PowerPoint тощо [1, с. 261]. Прикладом цілей креативних продуктивно орієнтованих завдань, спрямованих на розвиток письмової вербальної креативності, для рівня В2 може бути: «Може писати чіткі, детальні описи реальних або уявних подій і досвіду, позначаючи зв'язок між ідеями у зрозумілому зв'язному тексті та дотримуючись ustalених умов відповідного жанру» [1, с. 67], а прикладом цілей креативних продуктивно орієнтованих завдань, спрямованих на розвиток візуальної образної креативності, для рівня В1 може бути: «Може передати істотні моменти концептів або основні кроки в простій процедурі, використовуючи малюнок або графічний організатор; може чітко представляти просту інформацію за допомогою графічного організатора (наприклад, слайд PowerPoint, що контрастує до / після, переваги / недоліки, проблеми / рішення); може створити малюнок або діаграму для ілюстрації простого тексту, написаного високочастотною мовою» [1, с. 261].

Отже, нами було розроблено класифікацію продуктивно орієнтованих креативних завдань з розвитку креативного мислення у майбутніх вчителів АМ. За характером креативної залученості виділяємо повсякденні, академічні, професійні / діяльнісні, наукові й мистецькі креативні продуктивно орієнтовані завдання у навчанні майбутніх учителів АМ. За характером реалізації змістових категорій «Креативне вираження» та «Створення знань і креативне розв'язання проблем» виділяємо креативні продуктивно орієнтовані завдання, спрямовані на розвиток письмової вербальної креативності, креативні завдання, спрямовані на розвиток візуальної образної креативності та креативні продуктивно орієнтовані завдання, спрямовані на знаходження нетипового рішення для проблеми.

Подальшим завданням вважаємо розроблення продуктивно орієнтованих креативних завдань з розвитку креативного мислення у майбутніх вчителів АМ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume, Council of Europe Publishing, Strasbourg, 2020. 274 p. URL. www.coe.int/lang-cefr.
2. DiYanni R. Critical and Creative Thinking: A Brief Guide for Teachers. Chichester, West Sussex, Malden, MA: Wiley Blackwell, 2016. 242 p.
3. Hokanson B. Developing Creative Thinking Skills: An Introduction for Learners. London: Routledge, 2017. 138 p.
4. Greenberg S. S., Fritz J. Creative Acts: Wie Sie Auf Unkonventionelle Und überraschende Weise Denken, Gestalten Und Führen. München: Franz Vahlen, 2023. 305 p.
5. Kamylylis P., Berki E. Nurturing Creative Thinking. International Academy of Education (IAE), 2014. 27 p. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000227680>
6. Lucas B. et al. Creative Thinking in Schools: A Leadership Playbook. London : Crown House Publishing LLC, 2023. 177 p.
7. Lucas B., Spencer E. Teaching Creative Thinking: Developing Learners Who Generate Ideas and Can Think Critically (Pedagogy for a Changing World Series). Crown House Publishing LLC, 2017. 217 p.
8. Pinkow F. Creative cognition: A multidisciplinary and integrative framework of creative thinking. *Creativity and innovation management*. 2023. №32. 472-492 pp. DOI: <https://doi.org/10.1111/caim.12541>
9. PISA-2021: рамковий документ щодо оцінювання креативного мислення (чорновий варіант, третя редакція) / перекл. з англ. К. Шумової; наукове редагування Т. Вакуленко, В. Терещенко; передне слово та додатки А й Б Т. Вакуленко, В. Терещенко. Київ: Український центр оцінювання якості освіти, 2022. 131 с. URL: <https://bit.ly/3nMfwRf>
10. Welkley D. L., Santos Torres Jr. Critical and Creative Thinking. 4th Revised edition. San Diego: Cognella, Inc, 2021. 318 p.

СЕКЦІЯ 3 / SECTION 3

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ДОРОСЛИХ В УКРАЇНІ І СВІТІ PROBLEMS AND PROSPECTS FOR ADULT EDUCATION DEVELOPMENT IN UKRAINE AND ABROAD

Олена ГОПКО
Старший майстер ДНЗ
«Сумський центр ПТО ДСЗ»

ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ НА СИСТЕМУ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ДЕРЖАВНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «СУМСЬКИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО - ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ»)

Російська агресія, розпочата 24 лютого 2022 року, стала викликом для існування української держави, її суверенітету й територіальної цілісності. Для освітніх закладів виникли суттєві проблеми: загроза життю учасників освітнього процесу, обмежений доступ до базових потреб, масштабні руйнування навчальної інфраструктури (знищення будівель, матеріально-технічної бази та баз для навчальної практики). Переміщення здобувачів освіти та педагогів як в межах України, так і за кордон спричинило втрату частини контингенту, вплинуло на якість навчального процесу та порушило його безперервність. Примусова переорієнтація навчальних програм на тимчасово окупованих територіях на російські стандарти загострює гуманітарну ситуацію й обмежує доступ здобувачів освіти України до якісної освіти.

В умовах постійних ракетно-бомбових ударів найважливішим завданням для ДНЗ «Сумський центр професійно - технічної освіти державної служби зайнятості» стало забезпечення безпеки працівників і здобувачів освіти. Навчання проводиться у форматах очної та очно-дистанційної форм із забезпеченням необхідних споруд цивільного захисту.

З метою зниження ризиків у закладі реалізовані такі заходи: звільнення

кабінетів і лабораторій від небезпечних предметів; установлення попереджувальних знаків у зонах ризику; обмеження доступу на територію для сторонніх осіб та несанкціонованого транспорту.

Система освіти України продовжує функціонувати в нових, складних умовах, і перед керівництвом закладів виникають завдання, яких досі не було в освітній практиці. Систематично, у терміни, визначені законодавством, проводяться інструктажі з охорони праці, безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки, правил поведінки в надзвичайних ситуаціях, надання домедичної допомоги та реагування на травми або погіршення самопочуття учасників освітнього процесу. До інструктажів залучаються фахівці з охорони праці, надзвичайних ситуацій, медицини та інших відповідних служб. Особливої уваги потребує безпека проживання у гуртожитках навчального закладу: встановлення системи оповіщення, позначення та відпрацювання шляхів евакуації, забезпечення доступу до укриття в будь-який час доби та цілодобове чергування. Заклад освіти забезпечує архітектурну доступність території, будівель та захисних споруд для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення.

Інституційно-правове регулювання освітньої сфери під час воєнного стану здійснюється на основі Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (від 12.05.2015 № 389-VIII) та Указу Президента України «Про введення воєнного стану» (від 24.02.2022). Регулювання включає заходи для захисту учасників освітнього процесу, збереження майна закладів освіти, можливість евакуації, а також особливі умови навчання – індивідуальний графік, академічні відпустки для здобувачів освіти, залучених до лав ЗСУ, територіальної оборони або волонтерської діяльності. Колектив ДНЗ «Сумський центр ПТО ДСЗ» доклав усіх зусиль для стабілізації освітнього процесу. Для реалізації індивідуальних навчальних планів та комунікації з безробітними слухачами було рекомендовано використовувати сучасні засоби зв'язку: розміщення завдань на сайті закладу, створення груп у соцмережах (Viber, Telegram, WhatsApp), електронні платформи (ZOOM,

Google Meet), скайп-конференції, телефонні консультації та електронну пошту. Заклад також забезпечив доступ до відеоматеріалів уроків виробничого навчання, розмістивши їх в Інтернеті, та розробив рекомендації для організації освітнього процесу.

Окреслимо інші виклики та адаптивні стратегії у сфері освіти під час ведення бойових дій:

Психологічна підтримка та реабілітація: Військові дії спричинили сильний стрес серед здобувачів освіти й викладачів, тому надважливо розвивати програми психологічної підтримки, проводити тренінги для викладацького складу щодо надання емоційної допомоги та забезпечувати можливості реабілітації для учасників освітнього процесу.

Цифрова трансформація освітнього процесу: Вимушений перехід на дистанційне навчання сприяв розширенню використання онлайн-платформ, розвитку цифрових компетенцій учасників освітнього процесу, а також створенню нових підходів до інтерактивного навчання. Це може залишитися цінною практикою для подальшого розвитку освіти в Україні.

Міжнародна підтримка та співпраця: Активне залучення міжнародних партнерів і донорів до відбудови освітньої інфраструктури, обміну досвідом та залучення ресурсів на відновлення освітніх закладів в Україні стає важливою частиною процесу відновлення.

Ці додаткові аспекти підкреслюють комплексність впливу війни на освіту і заходи, які можуть допомогти закладам швидше адаптуватися до змін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України № 103/98-ВР «Про професійну (професійно-технічну) освіту» від 10.02.1998 р. ст. 24.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Лист Міністерства освіти і науки України « Про підготовку до початку 2022-2023 навчального року та особливості організації освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти» від 29.06.2022 № 1/7234 -22.

3. Лист Державної служби України з надзвичайних ситуацій «Про організацію укриття працівників та дітей у закладах освіти» від 14.06.2022 № 03-1870/ 162-2

Діана Кунденко
студентка 4 курсу,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна
Науковий керівник: Марина Чикалова
кандидат педагогічних наук, доцент

СУЧАСНІ ПЕРСПЕКТИВИ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УКРАЇНІ

Вивчення англійської мови в Україні сьогодні набуває все більшої актуальності. Глобалізація, розвиток технологій та інтеграція України в європейський простір роблять знання англійської мови ключовим фактором успіху в багатьох сферах життя. Потрібно зазначити, що вивчення англійської мови в Україні стало ще важливішим через численні фактори, серед яких найважливіші: інтеграція в глобальний ринок праці, розвиток технологій, туризм та міжнародні відносини, а також освіта. Знання англійської мови відкриває двері до міжнародних компаній та можливостей кар'єрного зростання як на території України, так і за її межами. В умовах глобалізації англійська є мовою міжнародної комунікації в бізнесі, що робить її особливо важливою для професіоналів різних галузей.

У Європі тенденція до вивчення англійської мови набрала широкого поширення ще кілька десятиліть тому. Завдяки інтеграції країн ЄС, англійська стала не лише мовою міжнародного спілкування, але й необхідною умовою для професійного зростання та участі в економічному житті континенту. Зростаюча мобільність громадян, розвиток транснаціональних компаній, а також впровадження англійськомовних освітніх програм у багатьох університетах Європи сприяють подальшому розширенню використання англійської мови. Відкриті мовні курси, онлайн-

платформи та широке використання англійської в культурному, науковому та технологічному просторах роблять цю мову доступною для більшості європейців, що підтверджує важливість англійської як основного інструменту для успішної інтеграції в європейське співтовариство. Європа має найвищий рівень володіння англійською мовою в будь-якому регіоні з великим відривом – тим більш, якщо до середнього рівня регіону включені лише країни ЄС та Шенгенської зони. Цей успіх відображає десятиліття зусиль національних міністерств освіти та самого ЄС щодо просування багатомовності. Швидке та просте спілкування зміцнює зв'язки між європейцями, як і обмін студентами, подорожі та транснаціональну роботу. Навіть коли зростаючий націоналізм кидає виклик проєкту ЄС, протилежні сили європейської єдності виглядають сильними. Країни з найвищим рівнем володіння англійською мовою в Європі згруповані в Скандинавії, але кількість країн із дуже високим рівнем кваліфікації в регіоні з кожним роком зростає з 2017 року. У шкільних системах цих країн використовується декілька ключових стратегій, включаючи раннє зосередження навичок спілкування, щоденне вивчення англійської мови як у класі, так і поза нею, та викладання мов, орієнтованих на професійну діяльність в останні роки навчання, будь то професійно-технічна школа чи університет. Міцна мережа збору даних та обміну інформацією ЄС допомагає поширювати кращі практики між країнами-членами. Низький рівень України за показниками індексу ЕРІ прирівнюється до рівня В1 за шкалою Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, який є нижчим, ніж показник «помірний» /В1 [1, с. 60-61].

Одним із викликів для України є недостатня кількість висококваліфікованих вчителів англійської мови. В умовах війни, багато шкіл в Україні стикнулися з кадровою проблемою, зі збереженням вчителів, здатних доцільно викладати англійську мову [5, с. 9]. В цьому ракурсі, існує великий ризик негативного впливу такої ситуації на якість навчання та рівень англійської мови серед українців [2, с. 83].

Незважаючи на ці виклики, є і чимало перспектив для розвитку мовної освіти в Україні. Розширення мережі мовних шкіл та центрів дозволить зробити якісну освіту більш доступною. Розвиток онлайн-платформ та мобільних додатків продовжує вдосконалюватися, що відкриває нові можливості для самостійного вивчення мови. Підтримка держави в створенні умов для розвитку мовної освіти є важливим фактором у підвищенні рівня англійської мови серед громадян. Збільшення кількості носіїв мови в Україні створює мовне середовище, що є важливим аспектом для практики та вдосконалення навичок. Забезпечення якісного процесу викладання іноземної мови професійного спілкування та вивчення фахових дисциплін англійською мовою ставлять виклики не тільки перед студентами, а і перед викладачами, які повинні підтвердити свій високий рівень володіння фаховими дисциплінами, сучасними методиками викладання та мати рівень англійської мови, підтверджений міжнародними сертифікатами [3, с. 52-53].

Таким чином, вивчення англійської мови в Україні має великі перспективи. З кожним роком з'являються нові можливості та інструменти для освоєння цієї мови. Однак для досягнення успіху необхідно подолати низку викликів, зокрема в питаннях підготовки кваліфікованих вчителів, доступності мовного середовища та фінансових обмежень. Завдяки спільним зусиллям держави, освітян та самих учнів, рівень володіння англійською мовою в Україні може значно підвищитися.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беловецька Л. Е. Рівень володіння англійською мовою в Україні: проблеми та перспективи. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2020. № 3. С. 58–68.
2. Іваненко Н., Борисенко О., Герасименко Ю. Англійська мова в Україні: виклики та досягнення за даними English proficiency index. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Т. 1, № 32. С. 81–86.
3. Кириченко Т. О., Рідель Т. М. Глобалізація та сучасні аспекти викладання англійської мови в Україні. *Інноваційна педагогіка*. 2023. № 60. С. 50–53.

Софія Лобода

*студентка 4 курсу фізико-математичного факультету,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

Науковий керівник: Марина Чикалова
кандидат педагогічних наук, доцент

THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN TRANSFORMING EDUCATION IN UKRAINE AND WORLDWIDE

In the modern era, artificial intelligence (AI) has emerged as a powerful tool that is reshaping education globally. In Ukraine, where educational reform aligns with global trends and European integration goals, AI technologies offer significant potential to enhance teaching and learning processes. Artificial intelligence (AI) technologies are being increasingly integrated into education systems to address various challenges and enhance learning outcomes. One of the most significant applications is personalized learning. AI-powered platforms, such as Duolingo and Knewton, adapt content to the needs of individual students, allowing for self-paced learning and tailored educational experiences [1].

Another impactful application is automated assessment, where tools like Grammarly and other EdTech systems provide instant feedback on assignments, saving teachers' time and improving students' writing skills. Furthermore, virtual tutors have become invaluable, offering interactive assistance to students as they navigate complex subjects like mathematics and programming. These AI-driven assistants are particularly effective in fostering understanding and retention of difficult concepts. Additionally, in the realm of language acquisition, Ukrainian schools are increasingly utilizing AI-based software to teach English, ensuring alignment with CEFR standards and improving overall language proficiency. It remains important to invest in such non-formal and information learning programmes [2, 24].

Challenges of AI integration in Ukraine. Despite its vast potential, integrating AI into Ukraine's education system is not without challenges. A major hurdle is infrastructure deficits. Limited access to reliable internet and modern

technological devices, especially in rural schools, significantly hampers the widespread implementation of AI tools [3]. Another critical issue is teacher readiness. Many educators lack the necessary skills and training to effectively utilize AI in their classrooms, which restricts the full potential of these technologies. Ethical concerns also pose a challenge, particularly regarding data privacy and the risk of over-reliance on AI, which may lead to a diminished role for human interaction in education.

Prospects for AI in education. Despite these challenges, the integration of AI into Ukrainian education presents numerous promising opportunities. One key prospect is ensuring equal access to education. By leveraging AI-driven tools, students from underserved regions can access high-quality educational content, thereby helping to bridge the digital divide. Moreover, AI fosters global collaboration by enabling Ukrainian educators and students to participate in international initiatives like AI for Education by UNESCO [4]. Finally, AI can redefine the role of teachers, taking over routine tasks such as grading, thereby allowing educators to focus on more meaningful activities, such as developing students' critical thinking and creativity. AI has the potential to revolutionize education in Ukraine, but this transformation requires strategic investments in infrastructure, comprehensive teacher training programs, and a commitment to addressing ethical challenges. By addressing these challenges, Ukraine can set an example for innovative education in the 21st century.

Recommendations for advancing AI integration in education. To maximize the potential of artificial intelligence (AI) in transforming education, several strategic recommendations should be considered. First, it is essential to invest in modern infrastructure, particularly in rural and underserved areas. Providing schools with reliable internet access and modern devices is a critical step toward bridging the digital divide and enabling the effective implementation of AI technologies. Second, comprehensive teacher training programs must be established to equip educators with the skills necessary to integrate AI into their teaching practices.

Furthermore, collaboration with international organizations and initiatives can provide valuable resources and insights. Another key recommendation is the development of policies and guidelines to address ethical concerns, such as data privacy and the responsible use of AI tools. These policies should ensure transparency, protect student data, and maintain a balanced approach.

Additionally, fostering partnerships between educational institutions, technology companies, and government agencies can accelerate the adoption of AI.

By following these recommendations, Ukraine can create an educational ecosystem where AI not only enhances learning experiences but also contributes to greater equity, efficiency, and innovation in education.

ЛІТЕРАТУРА

1. Kazi S. AI-Powered learning analytics are shaping early childhood education and instruction - childhood education international. Childhood Education International. URL: <https://ceinternational1892.org/article/how-ai-powered-learning-analytics-are-shaping-early-childhood-education-and-instruction/> (дата звернення: 30.11.2024).
2. Artificial intelligence in education: challenges and opportunities for sustainable development / P. Francesc et al. Working papers on education policy. 2019. Vol. 7, no. 17. P. 46. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000366994> (дата звернення: 30.11.2024).
3. Digital divide and sustainable development of Ukrainian regions / L. Deineko et al. Problems and perspectives in management. 2022. Vol. 20, no. 1. URL: <https://www.businessperspectives.org/index.php/journals/problems-and-perspectives-in-management/issue-397/digital-divide-and-sustainable-development-of-ukrainian-regions> (дата звернення: 01.12.2024).
4. Artificial intelligence in education. Unesco. URL: <https://www.unesco.org/en/digital-education/artificial-intelligence> (дата звернення: 01.12.2024).

Галина Нецмеха
студентка,
Сумський державний
педагогічний університет імені
А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

РОЛЬ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ОСВІТІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ УЧНІВ ТА ПЕДАГОГІВ

Згідно з концепцією "Нова українська школа", створення безпечного та комфортного навчального середовища, яке сприяє здобуттю знань, тісно пов'язане з розвитком соціально-емоційних навичок, що необхідні для їх ефективного використання у повсякденному житті [3, с. 12]. Законодавчі акти України в сфері середньої освіти, окрім переліку компетенцій, зазначають також важливі наскрізні вміння, серед яких: здатність працювати в команді, вміння навчатися, взаємодіяти з іншими, контролювати свої емоції [5, с. 4; 6, с. 10].

Через війну багато учнів змушені навчатися в змішаному форматі, іноді в асинхронному режимі, що обмежує можливість спілкування з однолітками та участі в очних освітніх заходах. Це уповільнює розвиток соціальних навичок і комунікативних умінь, що, в свою чергу, знижує рівень академічних досягнень учнів. Дослідження показали, що за чотири роки у 15-річних українських підлітків значно погіршилися навички читання та знання з природничих наук і математики [9, с. 6].

Розуміння сучасних викликів та потреба у формуванні емоційно-етичної компетентності серед учнів та вчителів відображена в останніх державних нормативних актах [8, с. 2]. За результатами всеукраїнського дослідження, в якому брали участь 3657 педагогів та керівників шкіл, понад 90% вважають за доцільне впровадження соціально-емоційного навчання (СЕН) у школах [2, с. 95].

Зростає значення позакласної роботи як складової навчального процесу з англійської мови в закладах середньої освіти. Вважаємо, що СЕН має значний методичний потенціал для підвищення ефективності позакласної роботи з англійської мови учнів 5-6 класів. Хоча можливості для імплементації СЕН значно збільшилися завдяки закріпленим очікуваним результатам на рівні законодавства [2, с. 97], проблема комплексного і системного впровадження елементів СЕН в навчальний процес з предмету "Англійська мова" і розробка відповідних науково-обґрунтованих методик і навчальних матеріалів залишаються актуальними.

І. П. Задорожна вказує, що розвиток гуманістичної педагогіки в Україні та інтеграція у світову освітню практику потребують підходів, що забезпечують формування предметних і загальних компетентностей, розвиток пізнавальних здібностей і психологічних якостей учнів, що є основою особистісного розвитку і міжкультурної комунікації [17, с. 63].

В. Панченко підкреслює, що акцент на СЕН відображає розуміння важливості міжкультурної взаємодії та вирішення завдань комунікації в різних життєвих ситуаціях [7, с. 92]. Н. Дужик визначає СЕН як підхід до навчання, орієнтований на формування в учнів навичок, що впливають на самосвідомість, комунікацію, емоційну саморегуляцію та прийняття зважених рішень [4, с. 188].

Дослідники "Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL)" визначають соціальне та емоційне навчання як важливу частину освіти і розвитку, процес, що дозволяє молодим людям і дорослим здобувати та застосовувати знання та навички для розвитку здорової ідентичності, керування емоціями та досягнення особистих і колективних цілей, розвитку емпатії та підтримки стосунків [11, с. 3].

Згідно з CASEL, основною метою СЕН є формування ключових соціально-емоційних компетентностей, серед яких: самоусвідомлення, саморегуляція, побудова стосунків, прийняття відповідальних рішень і соціальна свідомість. Для досягнення цієї мети необхідна взаємодія педагогів

з класом, адміністрацією школи, родинами учнів та локальними громадами [11, с. 5].

Зарубіжна наука традиційно розглядає СЕН в контексті "емоційного інтелекту". За визначенням Д. Гоулмана, емоційний інтелект – це набір ментальних здібностей, що дозволяють усвідомлювати та розуміти власні емоції та емоції оточуючих людей [13, с. 12]. Існують різні моделі емоційного інтелекту, одна з яких, модель Гоулмана, розглядає емоційний інтелект як сукупність компетенцій, що забезпечують ефективне лідерство в практичних ситуаціях. Модель включає п'ять компонентів: самопізнання, саморегуляція, соціальні навички, емпатія та мотивація [13, с. 14; 14, с. 95].

Д. Готтман і Д. Деклер наголошують на важливості розвитку емоційного інтелекту серед школярів для досягнення належних навчальних результатів. Вони вказують на фактори, що впливають на особистісний розвиток дитини, і аспекти, які сприяють навчанню розумінню та опануванню емоцій [1, с. 35].

Упровадження СЕН в освітній процес сприяє підвищенню емоційної стійкості учнів і покращує ставлення до навчання [10, с. 4]. Згідно з Ж. Чен, застосування СЕН покращує ефективність навчання, стимулює інтерес і мотивацію учнів, знижує тривожність і психологічну напругу [12, с. 231]. Л. Д. П. Херрера та його колеги підкреслюють важливість СЕН для розвитку учнів як всебічно розвинутих особистостей, створення позитивної атмосфери в класі та розвитку емоційного і соціального інтелекту [16, с. 18; 15, с. 7].

Дослідження показують, що хоча СЕН є важливим для успіху учнів, вчителі часто відчувають себе неготовими впроваджувати його на заняттях, і тому потребують спеціальних знань, навичок та методичних рекомендацій для ефективної практики СЕН у навчанні англійської мови [16, с. 20].

ЛІТЕРАТУРА

1. Готтман, Д., & Деклер, Д. (2022). *Емоційний інтелект у дитини*. Харків: Vivat.
2. Гриневич, Л., Дрожжина, Т., & Глоба, О. (2021). Аналітичний огляд. Можливості для реалізації соціально-емоційного навчання в рамках реформи «Нова українська школа». Київ: Видавнича група «Шкільний світ», 54-107.

3. Гриневич, Л., Елькін, О., Калашнікова, С., Коберник, І., Ковтунець, В., Макаренко, О., Малахова, О., Нанаєва, Т., Усатенко, Г., Хобзей, П., & Шиян, Р. (2016). *Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи* (М. Грищенко, ред.). Міністерство освіти і науки України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkolacompressed.pdf>
4. Дужик, Н. (2020). Соціально-емоційне навчання в системі сучасних педагогічних знань. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 27(2), 186–192. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/65/part_2/19.pdf
5. Закон України «Про освіту». (2017). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
6. Закон України «Про повну загальну середню освіту». (2020). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
7. Панченко, В. В. (2023). Соціально-емоційне навчання як сучасна педагогічна парадигма у вищій освіті. *Інноваційна педагогіка*, 2(65), 91–94.
8. Професійний стандарт вчителя. (2024). Міністерство освіти і науки України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://osvita.ua/doc/files/news/929/92993/646-ilovepdf_merged_1.pdf
9. Результати міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022 (2023). Міністерство освіти і науки України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/news/rezultati-mizhnarodnogo-doslidzhennya-yakosti-osviti-pisa-2022>
10. Breiseth, L. (2024). SEL for English Language Learners: What Educators Need to Know. *National Education Association*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nea.org/professional-excellence/student-engagement/tools-tips/sel-english-language-learners-what-educators-need-know>
11. Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning. (n.d.). SEL: What are the core competence areas and where are they promoted? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://casel.org/sel-framework>
12. Chen, Zh. (2023). The Impact of Social Emotional Learning in TESOL: A Narrative Literature Review. *Lecture Notes in Education Psychology and Public Media*, 28(1), 230-233. <https://doi.org/10.54254/2753-7048/28/20231343>
13. Goleman, D. (2006). *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ*. New York: Random House Publishing Group.
14. Goleman, D., et al. (2023). What Makes a Leader? *Harvard Business Review*, 76, 92-105.
15. Herrera, L. J. P., & Darragh, J. (2023). *Social-Emotional Learning in English Language Teaching*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://press.umich.edu/Books/S/Social-Emotional-Learning-in-English-Language-Teaching>
16. Herrera, L. J. P., & Martinez-Alba, G. (2021). *Social-Emotional Learning in the English Language Classroom: Fostering Growth, Self-Care, and*

Independence. TESOL Press. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/352065550_Social-Emotional_Learning_in_the_English_Language_Classroom_Fostering_Growth_Self-Care_and_Independence

17. Zadorozhna, I., Datskiv, O., & Levchyk, N. (2017). Development of pre-service foreign languages teachers' emotional intelligence by means of reflection. *Advanced education*, 10, 62-68. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.144538>

Elpida Nikolaido

Sumy State Pedagogical University

named after A. S. Makarenko

scientific supervisor: Maryna Chykalova,

Candidate of Sciences (Education), Associate Professor

THE ROLE OF ACADEMIC EXCHANGE PROGRAMS IN INTEGRATING GLOBAL EDUCATIONAL STANDARDS

Academic exchange programs are an important tool for developing international education, as they contribute to integrating global learning standards, cultural enrichment, and professional development of participants. These programs provide opportunities for students and faculty to broaden their horizons, acquire new knowledge, overcome language barriers, and establish international contacts, which are extremely important for career growth in the context of globalization.

The popularity of academic exchange programs is increasing, especially in the context of globalization, which creates new opportunities for the exchange of knowledge and experiences between countries. However, as experience shows, exchange programs continue to evolve to meet new challenges, including changes in political and economic realities. Programs such as Erasmus+[2], Fulbright, Chevening, DAAD, and those involving the International Research and Exchanges Board (IREX) continue to actively attract participants worldwide.

Experts note that the share of students participating in exchange programs is increasing due to their ability to receive financial support, undertake internships, work abroad, or participate in research projects. For example, the Erasmus+ program has shown significant demand in recent years, as evidenced by annual

increases in funding and the number of participants. An important advantage of such programs is that they provide new opportunities for career advancement, particularly in international companies, which is supported by data from numerous studies, according to which 80% of students report improved career prospects after participating in the Erasmus+ program [1,2].

Participation in academic exchange programs provides practical benefits for both students and faculty, including the acquisition of international experience, which is crucial in today's world where globalization largely determines the conditions for professional development [4]. For example, many international companies prefer candidates with experience studying or working abroad, as it indicates their adaptability to new environments, ability to communicate interculturally, and skills in working in international teams. Faculty members, in turn, have the opportunity to learn from their foreign colleagues, which contributes to improving their teaching practices.

From a practical perspective, exchange programs also play a key role in the development of innovations in education, particularly through the integration of new technologies into the learning process, which became even more relevant during the COVID-19 pandemic when education largely shifted to online environments. Another significant aspect is access to international scientific and research projects, which greatly expands opportunities for young scholars and researchers [5].

The prospects for the development of academic exchange programs depend on a number of factors, including political stability, economic conditions, and the willingness of universities and government bodies to support initiatives aimed at expanding international mobility. Considering current global challenges, such as climate change, economic crises, social inequality, and new technologies like artificial intelligence and digitalization, exchange programs can become an important factor in the development of international cooperation in various fields, from science to economics and politics [6].

Today, programs that aim not only at education but also at influencing social situations, such as promoting the integration of minorities, sustainable development, and global economic stability, are particularly relevant. As global problems become increasingly difficult for individual countries, initiatives that allow students and faculty to address common issues through joint research and innovative projects play an essential role.

Academic exchange programs are a vital tool for international education, having a significant impact on the development of professional and intercultural competencies. They allow students and faculty to gain experience and knowledge that greatly enhance their career opportunities [3]. However, to ensure that these programs continue to evolve and bring benefits, it is necessary to create conditions for greater accessibility, improve the support infrastructure for participants, and address barriers such as financial difficulties and language obstacles. In this context, it is also important to maintain a favourable political and economic environment for the development of international academic mobility, especially in the face of global challenges.

REFERENCES

1. Erasmus+ makes students more successful in their personal and professional lives: <https://www.indire.it/en/2019/05/23/erasmus-makes-students-more-successful-in-their-personal-and-professional-lives/>
2. Erasmus+ 2023 Annual Report: Supporting 1.3 Million Participants and 32,000 Projects: <https://www.westernbalkans-infohub.eu/documents/erasmus-2023-annual-report-supporting-1-3-million-participants-and-32000-projects/>
3. Participation in the Erasmus+ youth programme: https://www.researchyouth.net/wp-content/uploads/2020/08/ONEK_3_26052020_ENG_print_lne.pdf
4. Fulbright Specialist Program: <https://exchanges.state.gov/us/program/fulbright-specialist-program/stories/west-bank-united-states-unexpected-path-mba>.
5. Coronavirus impact: <https://exchanges.state.gov/us/program/fulbright-specialist-program/stories/west-bank-united-states-unexpected-path-mba>.
6. Resources for Learning & Impact: <https://www.irex.org/resources-learning-impact>.

Ірина Пахненко
канд. пед. наук, доцент,
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЛІНГВОМЕТОДИКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Унаслідок своєї відкритості й динамічності методика навчання мовознавчих дисциплін у вишах, як і будь-яка методика, на кожному етапі свого розвитку вирішувала нагальні для відповідного періоду проблеми, про що йдеться в численних історичних екскурсах. На жаль, формат жанру тез не дозволяє зробити їх огляд.

Сьогочасна вища філологічна освіта характеризується готовністю учасників освітнього процесу планомірно й послідовно розв'язувати актуальні питання, що гарантують її якість. Важливі для нинішньої лінгвометодики вищої школи проблеми зумовлюються такими чинниками:

– соціальним замовленням підготовки спеціаліста (вчителя-філолога) сучасного типу, здатного працювати в умовах модернізації шкільної лінгвістичної освіти, пов'язаної з гуманізацією освітньої системи, з упровадженням моделі особистісно-орієнтованого навчання, спрямованістю на формування компетентностей та розвиток основних видів мовленнєвої діяльності;

– утвердженням антропоцентричної парадигми в мовознавстві, а також нових лінгводидактичних наукових підходів – компетентісно орієнтованого, комунікативно-діяльнісного, культурологічного, когнітивного;

– реформуванням національної системи вищої освіти, пов'язаним із європейською орієнтацією та входженням України до Європейського освітнього й наукового простору;

– змінами ціннісних орієнтирів сучасної молоді; зниженням загальної та мовленнєвої культури випускників середньої школи;

– формуванням суспільства нового, інформаційного, типу; технологічними змінами в суспільстві, упровадженням у систему освіти інформаційних технологій.

З урахуванням зазначених факторів новітня лінгвометодика вищої школи покликана вирішити низку проблем. Прокоментуємо деякі з них.

Проблема відбиття сучасних лінгвістичних та лінгвометодичних парадигм у змісті підготовки майбутніх учителів-словесників пов'язана з включенням до реєстру компонент освітньо-професійних програм нових навчальних дисциплін – комунікативної лінгвістики, психолінгвістики, когнітивної лінгвістики, лінгвокультурології, лінгвістики тексту, соціолінгвістики, міжкультурної комунікації тощо, встановленням взаємозв'язків між ними та інтеграцією їх із традиційними курсами. Необхідно розробити методику викладання цих дисциплін на основі загальнодидактичних і спеціальних принципів навчання у вищій школі, надзвичайно важливим серед яких є принцип професійної спрямованості (педагогізації) лінгвістичних курсів, який «вимагає орієнтації на школу» [1, с. 188]. У цьому контексті актуалізується питання вдосконалення, модернізації науково-методичного забезпечення навчального процесу на філологічних факультетах із урахуванням нових наукових парадигм.

Сучасне суспільство взагалі й освітня галузь зокрема потребують комунікабельних, здатних до активної професійної комунікації спеціалістів, що надає значущості проблемі формування комунікативної компетентності майбутніх учителів-філологів, яка раніше в системі цілеполягання кваліфікувалася як другорядна. «Комунікативна компетентність передбачає знання про вживання одиниць мови (звуків, слів, словосполучень, речень) у мовленні, мовленнєві знання; володіння вміннями професійно орієнтованого мовлення – уміннями мовленнєвого оформлення процесу навчання школярів, зокрема й уміннями конструювати комунікативні ситуації так, щоб породжувати в учнів освітню мотивацію; здатність грамотно вести дискусію, вирішувати проблемні комунікативні ситуації, які виникають у спілкуванні

між учасниками навчального процесу; будувати висловлювання різної стильової приналежності» [1, с. 176]. Також необхідно сформувати в студентів розуміння того, що важливим для успішної професійної діяльності є вміння випускників вишів екстраполювати комунікативні навички, сформовані під час опанування педагогічної спеціальності, на вирішення завдань у будь-якій галузі. Розвитку мовленнєвої компетентності сприятимуть комунікативно орієнтовані дисципліни (окрім, безумовно, тих, що сформувалися в рамках традиційних наукових парадигм – порівняльно-історичної, системно-структурної) – основи теорії комунікації, теорія й практика мовленнєвого спілкування, шкільне мовленнєзнавство тощо.

З огляду на те, що характерною ознакою освіти в сучасних умовах є її неперервність, актуальною вважається проблема виявлення додаткового методичного потенціалу для встановлення органічного зв'язку й спадкоємності між середньою та вищою школою, а також між різними рівнями останньої як єдиного процесу лінгвістичної освіти.

У контексті саморозвитку професійної особистості, формування творчо мислячого спеціаліста важливим складником модернізації кредитно-трансферної системи підготовки майбутніх учителів-філологів є посилення науково-дослідної та самостійної роботи студентів.

Інформатизація системи освіти зумовила розробку методики використання комп'ютерних та мультимедійних, дистанційних та мережевих технологій у навчальному процесі; спеціальних комп'ютерних програм із вишівських лінгвістичних і лінгвометодичних курсів. З метою оптимізації навчального процесу, підвищення ефективності підготовки спеціалістів-філологів необхідно вдосконалити методику поєднання інноваційних педагогічних технологій (особливо інтерактивних) із традиційними засобами та формами навчання, розробити нові комбінації прийомів і методів навчання.

У сучасному інформаційному суспільстві знання є безпосередньою продуктивною силою. Це вимагає від особистості сформованих умінь

застосовувати набутий знанняєвий багаж у власній практичній діяльності, значні можливості для чого надає виробнича педагогічна практика. Останнім часом, коли внаслідок як суб'єктивних, так і об'єктивних причин випускники педагогічних вишів часто не працюють за отриманою спеціальністю, науковці наголошують на необхідності перегляду традиційних підходів до організації практичної складової професійної підготовки спеціалістів-філологів і пропонують посилити виховний аспект виробничої практики з метою зміни ментального стану студентів. Серед досить важливих напрямів ефективного впливу на практикантів дослідники називають такі: формування позитивної мотивації студентів на педагогічну діяльність і актуалізація їхніх професійних потреб; розвиток надпредметних умінь здобувачів лінгвістичної освіти на основі інформаційно-комунікативної діяльності; формування професійної рефлексії майбутніх спеціалістів. Це потребує «якісного оновлення навчально-методичного супроводу» [2, с. 50] виробничої педагогічної практики студентів-словесників.

Вирішення цих та інших проблем сприятиме формуванню компетентних, висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців із філологічної спеціальності, які володіють комплексними науковими знаннями та практичними навичками, здатні до безперервної освіти та самовдосконалення, самостійної педагогічної діяльності в загальноосвітніх закладах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інновації в сучасному освітньому просторі : монографія / за заг. редакцією Л. І. Клочко, С. М. Коваленко. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2024. 281 с.
2. Практична підготовка майбутніх педагогів у закладах вищої педагогічної освіти: українські реалії і перспективи : науково-аналітична доповідь / Л. Б. Лук'янова та ін.; за науковою редакцією Н. Г. Ничкало. Київ; Чернівці : Букрек, 2023. 80 с.

Юлія Петрушенко
студентка 4 курсу
Навчально-наукового інституту історії,
права, та міжнародних відносин
Сумського державного педагогічного університету
імені А.С.Макаренка
Науковий керівник
к.п.н, доцент Марина Чикалова

ПРОБЛЕМА НИЗЬКОГО РІВНЯ ЗНАНЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Проблема низького рівня знань англійської мови серед населення України є актуальною з кількох причин, зокрема через зростаючу інтеграцію країни в міжнародну спільноту, потреби в глобальній комунікації та прагнення розширити економічні можливості. Англійська мова є засобом спілкування суспільства незалежно від країни чи культури, а також завдяки володінню мови можливий розвиток країни загалом. За даними досліджень 2020 року з питань рівня знань англійської мови, зі 100 країн Україна посіла 29 місце. Цей показник є вищим ніж у більшості країн Європи, але суттєво нижчий від Центральної та Північної Європи.

Така статистика може бути пов'язана зі застарілими методиками навчання в системі освіти, де саме вивчення мови переважно базується на вивченні граматики та заучуванні правил, без практичних методів навчання. Такий акцент призводить до зниження бажання вивчення мови та рівня знань в учнів незважаючи на додаткові години навчання [1. с. 83-84].

Якщо взяти до уваги опитування, що проводилося в січні 2023 року серед українців, з питань рівня знань іноземної мови, зокрема англійської, то через війну 46% населення припинили вивчення англійської мови зовсім, не займаються самоосвітою та не користуються можливими курсами. Найбільш частішим досвідом використання іноземної мови є читання реклами та інструкцій, прослуховування пісень та перегляд відео [3].

За результатами соціологічного онлайн дослідження на тему «Рівень володіння англійською та іншими іноземними мовами в Україні»,

проведеного Київським міжнародним інститутом соціології у грудні 2022 - січні 2023 р., виявлено ряд чинників які заважають вивченню іноземної мови:

Чинники	Відсотки
Недостатня кількість часу	38%
Присутність більш важливих пріоритетів	34%;
Питання фінансування	33%
Брак мотивації	31%

За підрахунками, для дорослого населення України показник рівня володіння англійською мовою становить 2,68/10 балів [3].

Англійська мова вже давно перестала бути розкішшю, в сучасному світі вона сприймається як звичайна річ. Міжнародні фінансові, культурні, матеріальні та інформаційні ресурси вже не є доступними без володіння мовою. Певними рекомендаціями щодо поліпшення рівня знань, можуть слугувати наступні: запровадження обов'язкових спеціалізованих курсів англійської мови; використання європейської системи оцінювання іноземної мови у вигляді тестування; організація більшої кількості конференцій, дискусій та форумів на англійській мові [4] тощо.

Підвищення рівня знань англійської мови серед населення України є важливим завданням для забезпечення конкурентоспроможності країни на міжнародній арені. Це не лише сприятиме професійному розвитку громадян, але й підсилить економічний, освітній та культурний потенціал держави. Лише через комплексний підхід, що включає освітні реформи, технологічні інновації та мотивацію громадян, можливо подолати існуючі виклики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Іваненко Н., Борисенко О., Герасименко Ю. Англійська мова в Україні: виклики та досягнення за даними English Proficiency Index. *Закарпатські філологічні студії*. Т. 1, № 32. С. 81–86.
2. Міністерство цифрової трансформації України. Як українці вивчають англійську мову: результати дослідження. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/yak-ukraintsi-vyvchajut-anhliisku-movu-rezultaty-doslidzhennia> (дата звернення: 17.11.2024).

3. Яшник М. Рівень володіння англійською та іншими іноземними мовами в Україні: результати кількісного соціологічного дослідження проведеного у грудні 2022 – січні 2023. *Київський міжнародний інститут соціології*.

URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1210&page=1> (дата звернення: 17.11.2024).

4. Богатирець В. Англійська мова як інструмент розширення комунікативного простору України. *Чернівецький регіональний центр підвищення кваліфікації*. URL: <http://cppk.cv.ua/321.php> (дата звернення: 17.11.2024).

Евеліна Соколовська
студентка 4 курсу,

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

Науковий керівник: Марина Чикалова
канд.пед.наук, доцент кафедри
іноземних мов
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ЗЗСО В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: ВИКЛИКИ ТА ЇХ ПОДОЛАННЯ

Перебуваючи в умовах війни та змушено переходячи на дистанційне навчання, українські школярі стикаються з новими викликами у вивченні англійської мови. Оскільки англійська мова є мовою міжнародного спілкування, то вона відкриває доступ до сучасних освітніх ресурсів, глобальних платформ і численних професійних можливостей, одночасно вимагаючи адаптації освітнього процесу до нових реалій. Головною проблемою розвитку дистанційного навчання є швидке зростання кількості людей, які прагнуть навчатися та ділитися знаннями один з одним. Водночас самоосвіта, навіть за наявності якісних матеріалів, часто виявляється малоефективною без регулярної взаємодії з викладачем. Самостійне опанування англійської мови зазвичай не дає очікуваних результатів: учень може зробити серйозні помилки у вимові або засвоїти слова неправильно,

якщо навчання відбувається без підтримки педагога. Без постійного зворотного зв'язку та систематичного підходу навіть найкращі курси й ресурси не здатні забезпечити високий рівень знань [4].

Для ефективної реалізації дистанційного навчального процесу вчителю необхідно не лише володіти сучасними технічними засобами, але й мати розвинені професійні та особистісні компетенції. Сучасний педагог повинен вміти створювати якісне освітнє середовище за допомогою цифрових технологій, ефективно комунікувати з учнями в онлайн-форматі, мотивувати їх до навчання, надихати на досягнення нових знань, а також співпрацювати з батьками, підтримуючи їх у процесі навчання дітей [1, с. 75]. Звичайно, що найголовнішим аспектом дистанційного навчання є наявність відповідної техніки. Учні мають бути забезпечені технічними засобами для ефективної роботи. Однак навіть за наявності належного обладнання можуть виникати труднощі із дистанційною освітою, наприклад, діти початкових класів не завжди можуть зрозуміти алгоритм підключення на урок, або бути неуважними в цьому, тому для дітей початкової школи наявність батьків поряд буде полегшуючим фактором задля успішного навчання.

Найважливішою складовою успішної організації освітнього процесу є безпека. Тому навіть у дистанційному форматі навчання учні мають знаходитися в безпечних місцях та не зважаючи на будь-які обставини, пов'язані із освітнім процесом, в першу чергу учні та їх батьки мають піклуватися про власну безпеку.

Таким же важливим аспектом є здоров'я учнів: як фізичне, так і ментальне. Під час організації онлайн-навчання іноземної мови важливо приділяти увагу не лише розвитку мовних навичок, але й підтримці фізичного здоров'я учнів. Тривала робота за комп'ютером, характерна для дистанційного навчання, може мати негативний вплив на організм: знижується рівень рухливості, що спричиняє проблеми з опорно-руховим апаратом, серцево-судинною системою, а також призводить до перенапруження центральної нервової системи та зорової втоми [2, с. 161].

У рамках занять з іноземної мови можна впроваджувати елементи рухової активності через ігри, квести чи групові завдання. Наприклад, для розслаблення можна запропонувати учням загадки, вправи для очей або верхньої частини тіла, чи активні ігри, такі як «Пантоміма». Пояснення та супровід таких вправ проводяться іноземною мовою, що дозволяє поєднати фізичну активність із практикою мовлення. Роль ведучого може виконувати кожен учень по черзі, що сприяє залученню всіх до навчального процесу [2, с. 161-162].

З метою створення сприятливого комунікативного середовища для учнів під час дистанційного навчання в умовах війни, доцільно звернути увагу на використання мобільних інтернет-додатків. Використання соціальних мереж, таких як «Facebook», «Instagram», «YouTube», а також платформи «ТікТок», може суттєво підвищити мотивацію учнів до вивчення мови. Оскільки значну частину свого часу молодь проводить у соціальних мережах, їх варто заохочувати до спілкування англійською мовою [3, с. 283-284].

Таким чином, в умовах війни та дистанційного навчання, українські школярі стикаються з викликами у вивченні англійської мови. Педагоги в таких умовах повинні бути особливо уважними до учнів задля фіксування їх морального стану. Використання вчителями англійської мови мобільних додатків та соцмереж може суттєво підвищити мотивацію до вивчення мови, створюючи сприятливе комунікативне середовище.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безкоровайна О., Павлюк Г. Інноваційні технології дистанційного навчання іноземних мов в початковій школі. *Інноватика у вихованні*. 2021. Т. 1, № 13. С.73-80.
2. Велика К.І. Особливості дистанційного навчання іноземної мови у вищій школі. Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні: лінгвістичний, правовий та психолого-педагогічний аспекти» (електронне видання) 23-24 березня 2023 року. Біла Церква, 2023. С. 160-162.

3. Заклевська О. Розвиток комунікативних навичок на уроках англійської мови в середній школі в умовах російської військової агресії. Сучасні проблеми філології та методології викладання в умовах євроінтеграції: матеріали II Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (Хмельницький, 11 травня, 2022 р.). Хмельницький : ХГПА, 2022. С. 281-284.

4. Фридрих І.(2023). Методика викладання англійської мови в умовах дистанційного навчання. Академічні Візії. 2023. Вип. 16. URL: <https://zenodo.org/records/7737337>(дата звернення: 26.11.2024).

СЕКЦІЯ 4 / SECTION 4

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ТА СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ. INNOVATIVE PROCESSES IN THE DEVELOPMENT OF HIGHER AND SECONDARY SCHOOLS IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION.

Назар Березний
студент 262 групи
факультету іноземної та
слов'янської філології,
Сумський державний
педагогічний університет імені
А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

Науковий керівник – к. філол. н., доц. Гуменюк І.Л.
кафедра іноземних мов
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми,
Україна

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗЗСО

Викладання іноземних мов у середніх школах вимагає постійного вдосконалення, зважаючи на виклики сучасності. Освітні втрати, спричинені пандемією COVID-19, а згодом і війною, суттєво вплинули на організацію навчального процесу. Масовий перехід шкіл на дистанційне навчання виявив недоліки традиційних методів, які не завжди відповідають потребам сучасного учня. Натомість інтерактивні методи, що базуються на принципах комунікативності, креативності та співпраці, відкривають нові можливості для адаптації освітнього процесу до сучасних реалій.

Теоретично інтерактивне навчання можна визначити як процес, у якому учасники навчання взаємодіють у діалогічному форматі, активно залучаючись до обговорень і вирішення завдань [1, с. 1]. Воно передбачає застосування новітніх педагогічних технологій, які забезпечують розвиток комунікативних умінь, критичного мислення та соціальної взаємодії.

Застосування інтерактивних методів у викладанні іноземних мов є надзвичайно актуальним, адже вони дозволяють учням опановувати мову у контексті реального спілкування, що є ключовим у сучасному світі.

Інтерактивні методи дозволяють створити умови, максимально наближені до реального спілкування [2, с. 50]. Наприклад, рольові ігри, у яких учні грають ролі клієнта й продавця, подорожнього чи місцевого жителя, дають змогу відпрацьовувати мовні конструкції, розвивати здатність до імпровізації. Наводимо приклад того, як це можна реалізувати дистанційно. Учні під час онлайн-уроку англійської мови на платформі Zoom або Google Meet виконують вправу «Role-Playing a Shopping Scenario». Учасники класу діляться на пари, де один грає роль продавця, а інший – покупця. Вони отримують інструкції від учителя, після чого відтворюють діалог відповідно до заданого сценарію.

Example Dialog

Student 1 (Customer):

- Good afternoon! I'm looking for a pair of sneakers. Can you help me?

Student 2 (Shop Assistant):

- Good afternoon! Of course. What size do you wear, and do you have a specific brand in mind?

Student 1 (Customer):

- I wear size 42, and I'd prefer Nike, if possible. Do you have them in stock?

Student 2 (Shop Assistant):

- Yes, we do. We have several models in size 42. What color would you like?

Student 1 (Customer):

- I like white sneakers. Do you have any?

Student 2 (Shop Assistant):

- Yes, we have this white pair from the latest collection. It's very popular. Would you like to try them on?

Student 1 (Customer):

- Yes, please. Thank you for your help!

Такий підхід дозволяє учням практикувати ключові фрази та лексичні одиниці, а також формувати впевненість у спонтанному спілкуванні. Важливо зазначити, що всі учасники заняття можуть отримувати зворотний зв'язок як від партнера, так і від вчителя, який модерує дискусію в реальному часі. Дослідження показують, що учні, які беруть участь у таких вправах, швидше долають мовний бар'єр і демонструють більшу впевненість у використанні іноземної мови [3, с. 150].

У той час як традиційні методи орієнтовані на відтворення вивченого матеріалу, інтерактивні підходи стимулюють творче мислення та самостійність. Наприклад, під час дебатів учні повинні демонструвати знання лексики й граматики, висловлювати аргументи, відповідати на зауваження опонентів і захищати свою позицію. Це вимагає глибшого розуміння мови, ніж просто заучування правил без практичного застосування. Традиційні уроки, зазвичай, мають лінійну структуру, яка не враховує різнорівневий склад учнів у класі. Натомість інтерактивні методи, такі як робота у малих групах чи метод «каруселі», дозволяють залучити всіх учасників, надаючи їм можливість працювати у власному темпі та на своєму рівні. Застосування інтерактивних методів у дистанційному навчанні відкриває нові можливості [4, с. 6]. Наприклад, використання платформ Padlet чи Kahoot дозволяє створювати інтерактивні тести, завдання на перевірку словникового запасу чи групові обговорення, які учні виконують у реальному часі. Дистанційні дебати чи презентації іноземною мовою сприяють формуванню комунікативних навичок навіть за умов відсутності фізичної взаємодії.

Проте такі методи вимагають певної технічної підготовки. Вчителям потрібно освоювати цифрові інструменти, а школам — забезпечувати доступ до якісного інтернету та сучасної техніки [5; 6, с. 57].

Висновки. Інтерактивні методи навчання іноземних мов у середній школі є ключовим інструментом для адаптації освітнього процесу до

викликів сучасності. Вони дозволяють підвищити ефективність навчання, залучити учнів до активної участі, а також сприяють формуванню навичок, які виходять за межі суто мовленнєвої компетенції. Для успішного впровадження таких підходів необхідно вдосконалювати підготовку педагогів, забезпечувати технічну підтримку та адаптувати навчальні матеріали до нових реалій. Інтерактивне навчання стає не просто інновацією, а необхідністю у формуванні компетентного молодого покоління.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пометун О. І. Інтерактивні методи навчання / О. І. Пометун // Енциклопедія освіти. – 2021. – С. 417–418. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729009>.
2. Бичківська Т. М. Використання інтерактивних методів навчання у процесі формування комунікативної компетенції учнів на уроках англійської мови / Т. М. Бичківська // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна. – 2017. – Вип. 64(1). – С. 48–52. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2017_64\(1\)_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2017_64(1)_18).
3. Бровкіна О., Турчин К. Рольові ігри на заняттях з іноземної мови / О. Бровкіна, К. Турчин // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2023. – Вип. 61, т. 1. – С. 202–206. Режим доступу: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-1-33>.
4. Ніколенко К. В., Корнейко Ю. М., Добростан О. В. Інтерактивні технології та їхнє застосування в мобільному навчанні: відмінності, виклики та переваги / К. В. Ніколенко, Ю. М. Корнейко, О. В. Добростан // Академічні візії. – 2023. – № 26. – DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10370221>.
5. Забезпечення успішної цифрової освіти [Електронний ресурс] // Державна служба якості освіти України. – Режим доступу: <https://sqe.gov.ua/zabezpechennya-uspishnoi-cifrovoi-osvi/>.
6. Стойка О. Я. Особливості цифрової трансформації професійної підготовки вчителів в Україні [Електронний ресурс] / О. Я. Стойка // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. – 2023. – Вип. 102. – С. 54–DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2023-102-8>. Режим доступу: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2023-102-8>.

Maryna Bilobrova

*Master's degree, Department of Mathematics,
Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko,
Sumy, Ukraine*

Taisiia Posenko

*Master's degree, Department of Computer Science,
A. S. Makarenko Sumy State Pedagogical University,
Sumy, Ukraine*

Olena Sydorenko

*Candidate of Pedagogical Sciences
Associate Professor at the Faculty of Foreign and Slavic Philology
A. S. Makarenko Sumy State Pedagogical University,
Sumy, Ukraine*

LEARNING ENGLISH AT A DISTANCE

Distance learning in teaching English is a new form of training at a distance. The popularity of distance education has grown dramatically in recent years [1, c. 234]. The shift to online learning has opened up numerous opportunities for students to improve their language skills effectively and at their own pace. This modern format is supported by various tools, platforms, and studies that confirm its effectiveness. One of the primary benefits of distance education is its accessibility. Platforms such as Coursera, Duolingo, and BBC Learning English provide extensive free and paid resources. For example, Coursera offers specialized courses like English for Academic Purposes, while Duolingo focuses on gamified learning for beginners.

Flexibility is another critical advantage. According to a report by EdTech Magazine, the asynchronous nature of online learning allows students to structure their studies around other commitments, making education more inclusive and efficient [2].

Modern technologies also enhance learning through interactivity. Tools like Grammarly and ProWritingAid provide real-time feedback on written assignments, helping learners refine their grammar and writing skills. Meanwhile, platforms like

iTalki and Preply connect students with tutors worldwide, offering personalized instruction and opportunities to practice speaking with native speakers.

Diverse Learning Materials further enrich the learning process. Podcasts like *The English We Speak* by the BBC and video lessons on YouTube channels such as BBC Learning English introduce learners to authentic accents, idiomatic expressions, and cultural nuances.

Finally, the cost-effectiveness of distance education is a significant draw. Many resources, like Khan Academy and OpenLearn, offer high-quality materials at no cost, ensuring education is accessible to all.

Despite its many benefits, distance education also presents challenges, such as maintaining motivation and ensuring active participation. Research by the *Journal of Online Learning and Teaching* emphasizes the importance of integrating interactive elements to keep learners engaged [3].

Personalized learning is also a major benefit. Many platforms and tutors tailor materials to match the student's knowledge level and goals. For instance, one can choose courses focused on business English, exam preparation, or simply improving conversational skills.

The use of modern technologies provides interactivity and diversity in teaching methods. Online courses, video lessons, mobile applications, podcasts, interactive tasks, and games make the learning process engaging and effective. These tools not only teach theory but also allow learners to immediately practice new skills in real-world situations, such as through conversation clubs or individual lessons with native speakers.

Another key benefit is time and resource efficiency. There's no need to commute to educational institutions or spend extra money on materials, making distance learning more convenient and cost-effective. Many platforms offer free or affordable resources that meet high standards of quality.

In conclusion, distance learning of the English language is a modern, flexible, and efficient way to master the language. It allows the process to be adapted to each student's needs while ensuring a high level of comfort and effectiveness.

LITERATURE

1. Imanova, S. (2021). Promoting Azerbaijani Students' Intercultural Competence through Distance Education of Foreign Languages. Arab World English Journal, 12 (3) 232-241. DOI: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol12no3.16>
2. Q&A: Michelle Pacansky-Brock Humanizes Asynchronous Learning. URL: <https://edtechmagazine.com/higher/article/2023/05/qa-michelle-pacansky-brock-humanizes-asynchronous-learning>.(date of application 28.11.2024)
3. Sir John Daniel "Strategies for Creating a Community of Inquiry through Online Asynchronous Discussions". Journal of Online Learning and Teaching (JOLT). 2020.

Diana Goncharenko

*Master's degree, Department of Informatics,
Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko
Sumy, Ukraine*

Anhelina Shulha

*Master's degree, Department of Computer Science,
A. S. Makarenko Sumy State Pedagogical University,
Sumy, Ukraine*

Olena Sydorenko

*Candidate of Pedagogical Sciences
Associate Professor at the Faculty of Foreign and Slavic Philology
A. S. Makarenko Sumy State Pedagogical University,
Sumy, Ukraine*

SMART TECHNOLOGIES IN ENGLISH LANGUAGE LEARNING

Smart technologies are increasingly being introduced into the educational process, changing the way we learn English. They provide interactivity, personalisation and increased learning efficiency. Let's consider the impact of modern technologies on foreign language acquisition, in particular by students of higher education institutions.

Smart technologies are a set of digital tools aimed at optimising learning processes by making materials interactive, flexible and accessible. These technologies include mobile applications, adaptive learning systems, interactive platforms, as well as augmented reality (AR) and artificial intelligence (AI) tools. Their use in English language teaching has a number of advantages:

A personalised approach to learning. Adaptive platforms, such as Duolingo, determine the student's level of knowledge and offer appropriate tasks. This contributes to the individualisation of the educational process [3, p. 34].

Interactivity and motivation. The use of case technologies and gamification increases students' interest, as game elements stimulate the learning of new words, grammar and speech development [1, p. 59].

Support for leadership development. Group projects implemented through interactive platforms build the competencies needed in the modern world [2, p. 45].

The use of smart technologies in English language teaching opens up new opportunities for students and teachers (Table 1).

Table 1

Smart apps for learning English

Application.	Functionality	Features.
Duolingo	Vocabulary, grammar	Adaptive learning system, gamification
Quizlet	Learning words with flashcards	Ability to create your own materials
Google Lens	Real-time translation of texts	Use of augmented reality technologies
Elsa Speak	Development of pronunciation	Using AI to analyse pronunciation

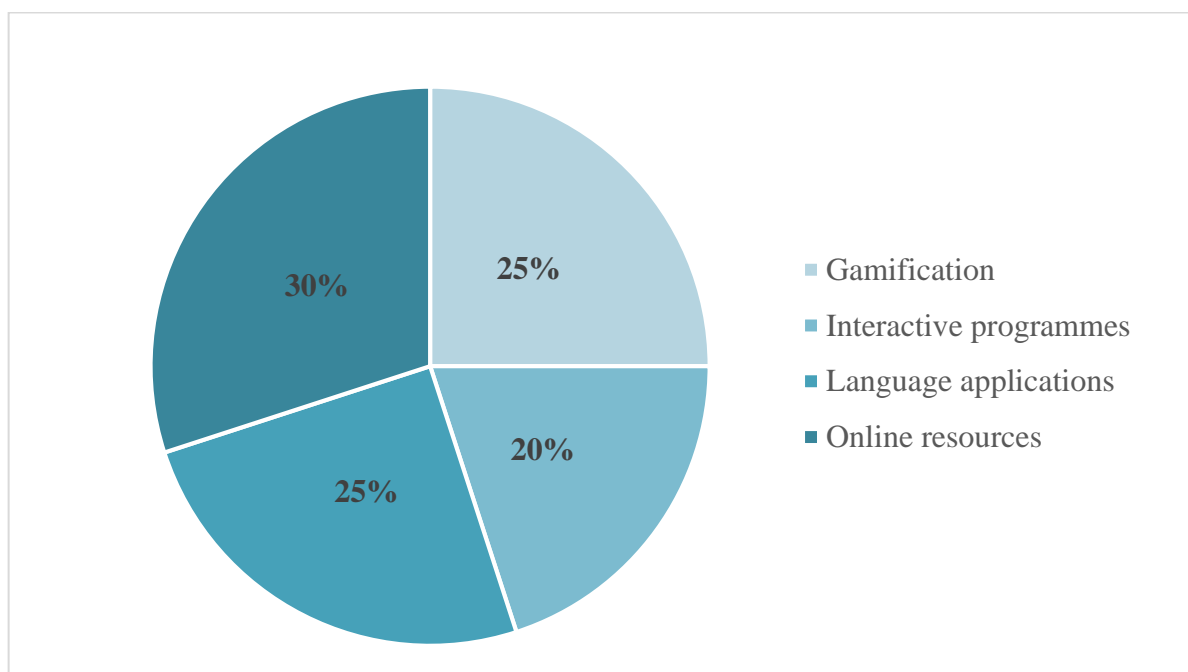
Online resources, such as interactive platforms (Coursera, Duolingo, Quizlet), provide flexible and accessible materials that allow students to learn at

their own pace. For example, the use of video lessons with subtitles helps to improve listening skills and vocabulary.

Gamification in education, particularly through apps such as Kahoot or Duolingo, makes learning more engaging and motivating. Research shows that game elements stimulate critical thinking and improve student engagement.

Interactive tools, such as Zoom, Google Meet and others, allow you to create real-life language situations even in a remote format. This helps to develop communication skills and solve practical problems in real time.

Let's also look at the extent to which smart technologies motivate students to use them when learning English (Figure 1).

Fig. 1. The level of students' motivation when using smart technologies

The use of smart technologies in English language teaching can increase the effectiveness of the process through personalisation, interactivity and accessibility. These tools contribute to the development of not only language competencies but also key 21st century skills such as critical thinking, teamwork and communication.

LITERATURE

1. Вітченко А. Ю. Використання кейс-технології на практичних заняттях з англійської мови у закладах вищої освіти. Наукові записки [збірник наукових статей], С. 55-65, 2019.
2. Жукова А. Формування у студентів лідерських якостей та компетентностей: досвід Європи. Збірник тез міжнародної наукової конференції, 32, 2022.
3. Заярна І. С. Деякі аспекти використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні англійської мови. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України.

Інна Гуменюк
канд. філол. н., доцент,
Анастасія Волинська
студентка
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Інтеграція української вищої школи у європейський та світовий освітній простір можлива лише за умови реформування та модернізації підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах країни.

Інтенсифікація інноваційно-освітньої діяльності зумовлена багатьма факторами розвитку сучасної цивілізації, які впливають на характер і зміст усіх ланок освіти, визначають основні напрями і перспективи її розвитку, форми і методи навчання.

Як особливо важлива, суспільно-значуща та визначальна для майбутнього людства науково-освітня галузь розвивається в контексті загальноцивілізаційних та євроінтеграційних процесів.

У навчальному процесі українських ВНЗ дедалі активніше застосовуються різні види освітніх інновацій:

- інноваційні методики;
- інноваційні технології;
- педагогічні прийоми;

– технічні засоби тощо.

Дослідження, розроблення і впровадження інновацій, зокрема нових методів і форм викладання, за допомогою спеціальних інноваційно-освітніх структур допоможе ознайомити широке коло науково-педагогічних працівників з ефективними методиками та іншими методичними розробками, покликаними стимулювати творчі ресурси й інтелектуальні здібності студентів [2, с. 114].

Модернізація методологічного, науково-методичного і науково-технічного забезпечення навчального процесу у вищій школі сприятиме не лише його інтенсифікації, але й підвищенню якості української вищої освіти, а відтак і привабливості її як для українських, так і зарубіжних споживачів освітніх послуг.

Основним завданням державної політики у сфері освіти є створення умов для розвитку особистості та творчої самореалізації кожного громадянина України, оновлення змісту освіти та організації навчально-виховного процесу відповідно до демократичних цінностей, сучасних науково-технічних досягнень.

Сучасні тенденції загального цивілізаційного розвитку впливають на реформування системи освіти України, що передбачає: перехід до динамічної, покрокової системи підготовки фахівців, що дозволить задовольнити здібності особистості в отриманні певного освітньо-кваліфікаційного рівня за бажаним напрямом відповідно до її можливостей, створення мережі вищих навчальних закладів, які б відповідали інтересам і потребам кожної людини і держави в цілому з точки зору форм, програми, часових рамок та джерел фінансування; підвищення освітнього та культурного рівня суспільства; підвищення рівня вищої освіти в Україні до рівня вищої освіти в розвинених країнах світу та її інтеграція до міжнародної науково-освітньої спільноти [1, с. 171].

Співпраця з європейцями у сфері освіти на шляху входження України до Європейського Союзу є одним із пріоритетів розвитку вищої освіти України.

Участь вищої освіти в Україні в Болонських реформах має бути спрямована лише на її розвиток та набуття нових якісних особливостей, а не на втрату кращих традицій, зниження національних стандартів якості. Фокус на Болонському процесі не повинен призводити до надмірної перебудови вітчизняної системи освіти.

Ключова позиція реформи: вимоги Болоньї – не об'єднання вищої освіти в Європі, а широкий доступ до різноманітності освітніх і культурних надбань різних країн.

Напрями розвитку вищої освіти в Україні, по-перше, є стратегічними, вони дадуть поштовх до подальшого покращення стану освіти і науки найближчим часом. Перше – збільшити доступ до вищої освіти, друге – підвищити якість освіти та ефективність використання професіоналів з вищою освітою і третє – це інтеграційні процеси [1, с. 176].

Серед пріоритетних напрямів державної політики щодо розвитку вищої освіти в контексті євроінтеграції України визначено проблему постійного підвищення якості освіти, модернізацію її змісту та форм організації навчально-виховного процесу; впровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій.

Зміст технології навчання є органічним поєднанням науково обґрунтованого і раціонально відібраного змісту та організаційних форм, які створюють умови для збагачення мотивації, стимулювання активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Структура технології навчання включає:

- систему педагогічних і навчальних методів, прийомів і способів ціле покладання;
- систему методів планування;
- систему методів організації і здійснення контролю, коригування і оцінювання навчально-пізнавальної діяльності студентів з метою формування в них культури навчальної праці [3, с. 241].

Загальною проблемою є побудова сучасної вітчизняної вищої школи відповідно до наукових здобутків у сфері природничо-математичних гуманітарних психолого-педагогічних наук, технологій освіти. Цивілізованим способом реформування освіти, підвищення ефективності навчання є проектування, створення і впровадження передових інноваційних освітніх систем і технологій.

Оснащення освітньої системи інформаційно-комунікаційними технологіями – одне із завдань модернізації системи української освіти. Система освіти вбудовується в мережевий світ, наближається до зростання потреб економічного розвитку країни. Процеси створення єдиного економічного простору європейських країн посилили процеси глобалізації та модернізації системи освіти в Україні.

Завдяки європейському вибору українська система освіти отримує можливість опанування нових перспектив, пов'язаних зі співробітництвом та розвитком, тяжіння до стимулювання якісних системних змін у своїй структурі, представлених, зокрема, інтеркультурністю простору освіти, ресурсною мобільністю, конвертованістю продукту освітнього процесу, його відповідністю вимогам, висуваним ринком праці тощо. Зазначені можливості інспірують формування нового, значно вищого за теперішній рівня освіти, а також підвищення рівня самої системи викладання шляхом трансформації ціннісних орієнтацій, носіями яких є педагоги та методисти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк В. П. Вища освіта України на шляху інтеграції в європейський освітній простір: досягнення та завдання подальшого розвитку. – 2021. – No. 2(64). – С. 169–182.
2. Антонюк В. П. Стратегія розвитку вищої освіти України в контексті вимог до людського капіталу та євроінтеграційних процесів. – 2021. – No. 1(40). – С. 113–119.
3. Полякова Ю. В. Інноваційні засади підвищення конкурентоспроможності регіонів України в процесі євроінтеграції : дис. докт. ек. наук: 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна

економіка/ Полякова Ю. В. – Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Дошкільного НАН України», 2019. – 566 с.

Анатолій Іщенко
аспірант,
викладач кафедри іноземних мов,
Сумський педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПРОЄКТИ ЕРАЗМУС+ ІЗ ФІЛОЛОГІЧНОЮ СКЛАДОВОЮ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВЕКТОР

На початку ХХІ століття важливим шляхом розвитку системи освіти є програма Еразмус+, яка головною метою визначає підтримку освітнього, професійного та особистісного розвитку людей у сфері освіти, професійної підготовки, молоді та спорту в Європі та за її межами шляхом навчання впродовж життя, “сприяючи таким чином сталому зростанню, якісним робочим місцям та соціальній згуртованості, стимулюванню інновації та зміцнення європейської ідентичності та активного громадянства” [4, с. 6]. Програма зосереджується на обміні досвідом між країнами-учасницями ЄС, а також тими, хто прагне його активно використовувати, що є надзвичайно важливим для створення Єдиного Європейського освітнього простору. Автори програми наголошують: Erasmus+ дотримується європейської системи цінностей, зокрема “поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та поваги до прав людини, включаючи права осіб, які належать до меншин, у повній відповідності до цінностей і прав, закріплених у Договорах ЄС і в Хартії ЄС про основні права” [4, с. 11]. Відтак відбувається процес євроінтеграції, що потрактовується як процес “впровадження європейських норм” [1] в усі сфери діяльності жителів країн, які обрали пріоритетом вступ до ЄС. Зокрема цей процес стосується і сфери освіти, яка своїм завданням має підготовку

всебічно розвинених спеціалістів різного профілю, які, отримавши знання за європейськими стандартами, здатні не тільки якісно виконувати свої професійні обов'язки, а й популяризувати європейську систему цінностей. У цьому аспекті особливо важливими є проекти Еразмус+ філологічного спрямування, адже ця наука, завдяки вербальним засобам, має значний вплив на формування світогляду та системи цінностей людини. Розглянемо кілька прикладів.

У 2021-2022 роках реалізувався проєкт “Ловіть своє майбутнє! – розвиток іноземних мов та навичок учнів шляхом адаптації методів STEAM, PBE та 4К для успішного навчання в середній школі”, координатором якого стала Школа Ракоці Ференца Алталаноса (Угорщина). Тип програми – “Короткострокові проєкти мобільності учнів та персоналу в шкільній освіті”, ключова дія – **“Навчальна мобільність осіб”**. Обґрунтовуючи актуальність, автори зауважують, що була “необхідність адаптувати нові, інноваційні, діяльнісні методи навчання на додаток до іноземних мовних навичок студентів, щоб розвивати їхні природничі знання та соціальні навички” [2]. Відтак мета – підготувати студентів до навчання впродовж життя та вміти адаптуватися до змін у суспільстві та на ринку праці. Проєкт зосередився на розвитку іншомовних комунікативних навичок учнів, використовуючи творчі, кооперативні методи, методи вирішення проблем, а також спільне навчання Школи Ракоці Ференца Алталаноса з учнями інших європейських шкіл у міждисциплінарній мобільності та онлайн-діяльності, для активного використання мовних навичок, отримання уявлень про культуру іншої європейської країни та зміцнення своєї культурної чутливості, розширення свого світогляду тощо. Учасники працювали у двох групових мобільних заходах, де вони мали можливість розвинути свої навички усного висловлювання через щоденне використання мови з італійськими студентами в Ірландії над темами сталого розвитку та захисту навколишнього середовища, а німецькою мовою вони розширювали свої культурні знання з французькими студентами у Франції. Під час професійних візитів колеги

також на практиці побачили, як працює метод STEAM в іспанській школі, метод PBE в італійській школі, насамперед у викладанні природничих предметів. Основними темами курсів і тренінгів були знання про нові, інноваційні методи навчання мови, методи зміцнення навичок 4К у студентів під час навчального процесу, тобто навчання на основі цифрових ігор. Автори наголошують, що їхній проєкт розвивав не тільки мовні навички, а й зміцнив знання, про природне та соціальне середовище, розвинув моральні якості, наприклад, потребу в милосерді, толерантність, взаємоприйняття, відкритість до інших культур, інклюзія тощо.

У 2020-2023 роках відбувся проєкт “Навчання вчителів в умовах мультилінгвізму”, що належав до ключової дії “Співпраця для інновацій та обмін передовим досвідом” та типу “Стратегічне партнерство для вищої освіти”. Інституціями-учасниками стали Університет Аристотеля в Салоніках (Греція), Університет Бар Ілана (Ізраїль), Рієцький університет (Хорватія), Едінбурський університет (Великобританія), Університет Гранаді (Іспанія) та Університет імені А. Міцкевича (Польща як координатор). Проєкт зосередився на ознайомленні вчителів про різні аспекти мультилінгвізму (багатомовності) та білінгвізму (двомовності), зосередившись на нейрокогнітивних процесах у засвоєнні іншої мови, соціальних і культурних аспектах, що супроводжують цей процес. Були розроблені аудіовізуальні матеріали та інтерактивні заходи для викладання цієї навчальної програми. Потім створені матеріали були впроваджені партнерами у вищих навчальних закладах як окремий курс або як доповнення до існуючих модулів і курсів як у традиційному класі. Усі матеріали курсу зібрано у відкритому освітньому ресурсі на спеціальному каналі YouTube і курсі Moodle з відкритим доступом. Проєкт відповідає основним європейським цінностям, позаяк підготував вчителів та інших освітян до кращого реагування на потреби студентів-мігрантів, зробивши їх викладання більш соціально актуальним та інклюзивним [3].

Проаналізовані проєкти Еразмус+ “Ловіть своє майбутнє! ...” та “Навчання вчителів в умовах мультилінгвізму” демонструють зразки міждисциплінарних програм із філологічним складником, що зосереджують увагу не тільки на лінгвістичних аспектах, а й залучають знання з інших сфер для підвищення ефективності навчання, наприклад, природничих наук, психології, інформатики. Водночас автори дбають про популяризацію традиційних європейських цінностей для розбудови демократичного суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Європейська та євроатлантична інтеграція. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/evropeyska-ta-evroatlantichna-integraciya.html>
2. “Ловіть своє майбутнє! – розвиток іноземних мов та навичок учнів шляхом адаптації методів STEAM, PBE та 4К для успішного навчання в середній школі. URL: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2021-1-HU01-KA122-SCH-000018578>
3. Навчання вчителів в умовах мультилінгвізму. URL: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2020-1-PL01-KA203-082136>
4. Erasmus+ Programme Guide. Version 1. 2024. 441 с. URL: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sites/default/files/2024-11/erasmus-programme-guide-2025_en.pdf

Олександра Кирилова

*учениця 10-А класу комунального закладу
Сумської обласної ради «Сумський обласний
академічний ліцей імені Дмитра Євдокимова»*

науковий керівник: Олена Кириченко

*методист вищої категорії, учитель біології
комунального закладу Сумської обласної ради
«Сумський обласний академічний ліцей
імені Дмитра Євдокимова».*

ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Актуальність цієї роботи зумовлена викликами суспільства в умовах сучасної реальності (військовим станом), що накладають нові вимоги на

систему підготовки здобувачів освіти. Усе більшого значення надається персоніфікації освітнього процесу, можливості реалізації індивідуальної освітньої траєкторії, що дозволяє краще розкрити творчий потенціал кожного здобувача освіти, врахувати його особистісні характеристики та потреби. Сьогодні пріоритет у соціально-економічному розвитку належить людському капіталу, високий рівень якого досягається завдяки якісній освіті.

Освіта завжди була особливою функцією суспільства й держави, спрямованою на формування і розвиток соціально значущих якостей кожної людини як члена суспільства і громадянина держави. Через освіту здійснюється вплив на формування свідомості суспільства, регулюються процеси свідомого саморозвитку особистості. Як соціальне і культурне явище освіта є невід'ємним супутником людства у поступальному русі еволюційного розвитку.

З-поміж основних тенденцій розвитку освіти в Україні вкрай важливим є забезпечення якості освіти на рівні сучасних вимог, що передбачає не просто передачу здобувачам освіти конкретних знань, а навчання їх уміло адаптуватися до нових умов господарювання та життєдіяльності, успішно вбудовуватися в постійно змінюване середовище.

Згідно вимог законодавства України всі здобувачі освіти мають нагоду сформуванню індивідуальну освітню траєкторію, що визначає персональний шлях реалізації особистісного потенціалу та формується з урахуванням інтересів, потреб, здібностей, мотивації, можливостей та їх досвіду [3]. Індивідуальна освітня траєкторія – це інструмент, який дає змогу налаштувати освітній процес під потреби та можливості кожного учня з урахуванням його індивідуальних особливостей, можливостей та обмежень [1;2].

Вивчення міжнародного досвіду є надзвичайно важливим для освіти України. Визначення взаємозв'язку між системами освіти у країнах Європейського Союзу та їх об'єднання забезпечить вільний вибір місця

навчання, сприятиме розвитку єдиної освітньої системи найвищого рівня в Європі.

Мета дослідження полягає в окресленні стану освітнього та інтелектуального розвитку здобувачів освіти загальної середньої освіти в країнах Європейського Союзу.

У дослідженні проаналізовано впровадження індивідуальних освітніх траєкторій в розвинених країнах Європейського Союзу, підходи до забезпечення якісної освіти та навчання здобувачів освіти, окреслено шляхи розвитку освіти України в контексті вимог європейської інтеграції.

Інтеграція України у світовий освітній простір та процеси глобалізації докорінно змінили філософію освіти та концепцію її розвитку. Система освіти сама здатна впливати на глобалізацію, формуючи майбутню культуру, економіку, політику регіону, держави та світу. Якщо саме це розглядати в європейській системі освіти, то можна говорити про реальну модернізацію національної системи освіти, вдосконалення і підвищення якості освітніх послуг, створення умов для формування сприятливих умов для індивідуального розвитку людини, її соціалізації і самореалізації у європейському просторі.

Узагальнюючи результати дослідження можна зазначити, що індивідуальна освітня траєкторія здобувачів освіти має стати частиною дидактичної системи освіти, у якій навчання здійснюється за індивідуальними програмами, змістом, формами, засобами та відповідними формами контролю й оцінювання.

Наукове дослідження може використовуватися як наукова та предметна база для формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів освіти, які володіють навичками самостійної роботи, навичками самоконтролю та самооцінювання. Перспективи подальших розвідок полягають у послідовному поширенні практики упровадження індивідуальних освітніх траєкторій з метою удосконалення механізмів визначення освітніх цілей, діагностування особистісних якостей та якісним

коригуванням моделей навчання з встановленими потребами здобувачів освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева С.В. Технологія формування індивідуальної освітньої траєкторії учнів профільної школи Перспективи та інновації науки, 5 (5). стор. 58-68. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729321>

2. Алексеева С.В. Індивідуалізація навчання у закладах загальної освіти як педагогічна проблема Науковий збірник «InterConf»: з матеріалами 1-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Теорія і практика науки: ключові аспекти» (19-20 лютого 2021 р.) Pedagogy and Education , 2 (42). Primedia eLaunch & European Scientific Platform, c. Boston, USA – c. Vinnytsia, Ukraine, стор. 290-296 URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724261/>

3. Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Катерина Коноз

*Магістрантка, спеціальність
«014 Середня освіта (Фізика й астрономія)
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

Андрій Полуянов

*Магістр, спеціальність
«014 Середня освіта (Фізика й астрономія)
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

Олена Сидоренко

*Доцент кафедри іноземних мов
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ

АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

В умовах сьогодення впровадження в навчальний процес інформаційно-комунікативних технологій стало невід’ємною частиною. Поява нових методів проведення уроків значно розширила можливості вивчення англійської мови. Із застосуванням інформаційних технологій

стало набагато легше засвоїти навчальний матеріал. Завдяки сучасним мобільним додаткам, платформам, учні можуть розвивати мовні навички в комфортному для них форматі та темпі. Використовуючи програми для відеозв'язку такі, як Google Meet, Zoom, Microsoft Teams, уроки англійської мови можна проводити дистанційно і залучати носіїв мов. [1], [3]

Платформа Reverso Context – це універсальний онлайн-словник, який дозволяє вивчати слова або фрази із прикладами використання в типових ситуаціях. Словник має функції озвучування та створення списків слів для запам'ятовування.

Grammar Exercises – це платформа, яка містить інтерактивні вправи з граматики, а також розділи за граматичними темами, частинами мови, модальними дієсловами. Програма автоматично перевіряє відповіді і надає пояснення.

Duolingo – платформа, яка впроваджує мовну освіту завдяки ігровим заняттям, які роблять вивчення англійської доступним і цікавим для користувачів різного віку та рівня підготовки. Його адаптивний алгоритм враховує індивідуальний прогрес, роблячи акцент на словниковому запасі та граматиці в коротких, цікавих заняттях. Що робить його одним із найкращих початкових інструментів вивчення мов. Однак брак розмовної глибини та культурного контексту обмежує його ефективність для просунутих студентів, які прагнуть вільно володіти мовою. [4]

Test-English – платформа, що пропонує можливість оцінювання рівня володіння англійською мовою за допомогою добре розроблених вправ, спрямованих на граматику, словниковий запас, навички читання та аудіювання. Його ресурси особливо ефективні для підготовки до іспитів та самооцінки. Платформа надає доступ до вивчення точкових чітко окреслених тем по рівням. Однак відсутність динамічних функцій, таких як ігрова складова або розмовні інструменти, може зробити його менш привабливим для учнів, які прагнуть інтерактивної або реальної практики.

Grammarly – штучний інтелект що полегшує англійське письмо, пропонуючи миттєвий зворотний зв'язок щодо граматики, пунктуації, стилю та тональності. Він допомагає учням писати чітко, професійно та надає персоналізовані поради щодо вдосконалення.

Такі канали YouTube, як BBC Learning English та Rachel's English полегшують вивчення мови, пропонуючи різноманітні, безкоштовні та візуально привабливі ресурси, що відповідають різним рівням володіння мовою. Ці платформи вирізняються культурним контекстом, практичними порадами та інтерактивним навчанням. Проте їхня ефективність залежить від самодисципліни учня та його здатності обирати якісний контент з-поміж безлічі варіантів. [2]

З чого ми можемо перейти до обговорення теми вивчення англійської мови за допомогою відео, фільмів, подкастів та музики, що поєднує розваги з навчанням, пропонуючи підхід до вивчення мови із зануренням та задоволенням. Ці засоби покращують навички аудіювання, вимову та культурне розуміння, надаючи учням автентичну мову, різноманітні акценти та реальні життєві контексти. Крім того, пісні та діалоги у фільмах допомагають запам'ятовувати матеріал завдяки ритму та повторенню. Однак їхня неформальна природа може нехтувати граматикою та структурованим навчанням, що потребує додаткових ресурсів для всебічного розвитку мови, що ми розбирали вище. [4]

Доступність та актуальність цього підходу роблять його потужним інструментом для учнів, особливо в поєднанні з методами активного залучення, такими як ведення нотаток або робота в парі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гриценко А. В. Використання новітніх інформаційних технологій навчання у вивченні іноземної мови. URL: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-novitnih-informacijnih-tehnologij-navcanna-u-vivcenni-inozemnoi-movi-218817.html> (дата звернення 14.11.2024).
2. Wahid D. H., Zakaria R., Rusmiati R. Exploring the Effectiveness of Online Tools in Enhancing English Language Learning: Opportunities and

- Challenges. Buletin Literasi Budaya Sekolah. 2023. Vol. 5, no. 2. URL: <https://doi.org/10.23917/blbs.v5i2.3095> (дата звернення: 17.11.2024).
3. Кондрашева О. В. Формування інформаційної компетентності учнів на уроках англійської мови. URL: <https://naurok.com.ua/vikoristannya-zasobiv-informaciynih-ta-komunikaciynih-tehnologiy-ikt-na-urokah-inozemno-movi-267231.html> (дата звернення 14.11.2024).
4. Nurbolat Z. N., Torekeyev B.A. The effectiveness of using online applications in English language learning. Inter Conf. 2023. no. 152. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/3137/3168> (дата звернення: 17.11.2024).

Аліна Левченко
Студентка 4 курсу
спеціальність 014 історія
Сумського державного педагогічного
університету імені А.С.Макаренка
Науковий керівник
к.п.н, доцент Марина Чикалова

ІНТЕГРАЦІЯ ОНЛАЙН-РЕСУРСІВ У ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ

Сучасний світ потребує інноваційних підходів у навчанні, особливо в оволодінні іноземними мовами. Цифрові технології стали невід'ємною частиною освітнього процесу, а онлайн-ресурси, такі як Duolingo, Quizlet, BBC Learning English, стали ефективними інструментами для викладання англійської мови. Ми розглянемо переваги, виклики та перспективи застосування онлайн-ресурсів у навчанні англійської мови, з акцентом на їхній потенціал для розвитку мовних компетенцій студентів.

Онлайн-ресурси мають численні переваги, які роблять їх незамінними у навчанні. Перш за все, це доступність і зручність. Ресурси доступні цілодобово з будь-якого пристрою, що має підключення до Інтернету, і пропонують різноманітні матеріали для всіх рівнів знань – від початківців до просунутих. Наприклад, **Duolingo** дозволяє студентам практикувати лексику та граматику у форматі гри, що підвищує мотивацію до навчання. Другою важливою перевагою є персоналізація навчання. Адаптивні системи, такі як **LingQ**, аналізують прогрес студента і пропонують завдання відповідно до

його рівня, що дозволяє кожному рухатися у власному темпі та зосереджувати увагу на слабких місцях.

Інтерактивність таких ресурсів забезпечує активне залучення студентів у навчальний процес, а візуальні та аудіальні стимули сприяють глибшому розумінню мови. Онлайн платформи пропонують інструменти для спілкування, які дозволяють практикувати усне мовлення, тоді як адаптивне навчання допомагає персоналізувати процес оволодіння мовою, враховуючи індивідуальні потреби студента. Таким чином, використання інтерактивних онлайн ресурсів відкриває нові можливості для підвищення ефективності та зацікавленості в навчанні мов, інтегруючи його в повсякденне життя студентів. Основні теорії навчання мовам, які стосуються розвитку усного мовлення, виходять з принципу, що мова є не просто системою правил, а засобом комунікації та взаємодії. Вони підкреслюють значення практичного використання мови в реальних ситуаціях спілкування. Одна з ключових теорій – комунікативний підхід – зосереджується на важливості здатності використовувати мову в конкретних контекстах, виходячи з мети спілкування, а не лише на вивченні граматики та словникового запасу, тому головною ціллю освіти має бути розвиток комунікативної компетентності, що охоплює не тільки мовні знання, але й соціолінгвістичну, дискурсивну, стратегічну та соціальну взаємодію. Ідея комунікативної компетентності, яка бере свій початок від концепції мовної компетентності Ноама Хомського, підкреслює важливість здатності до створення граматично коректних висловлювань. Цей підхід включає різноманітні вправи на говоріння, де студенти вчаться використовувати мову в повсякденних та професійних ситуаціях [3, с. 3].

Інтерактивність та мотивація – ще одна сильна сторона цих платформ. Онлайн-ресурси часто інтегрують елементи гейміфікації (досягнення, бали, рівні), які роблять процес навчання захоплюючим. Наприклад, *Quizlet* дозволяє створювати власні набори флеш-карт, що сприяє кращому запам'ятовуванню нової лексики. Також важливим є різноманіття форматів,

яке забезпечують сучасні онлайн-ресурси. Аудіо- та відеоуроки на *BBC Learning English* допомагають розвивати слухання, сприйняття мовлення та вимову, тоді як інтерактивні завдання сприяють вдосконаленню читання, письма та говоріння.

Основне завдання, що ми сьогодні розглядаємо у навчальному процесі з використанням навчальних технологій, гаджетів – це підвищення рівня якості навчального процесу за допомогою навчальних технологій, зокрема, – сприяти диференційному навчанню за допомогою комп'ютерно-адаптивного та індивідуального навчання в реальному часі, розширення можливості практики та активності студентів за допомогою інтерактивних методів навчання. На нашу думку, сучасні технології навчання гарно підходять для вдосконалення педагогічної діяльності активних викладачів, які шляхом впливу своїх занять та напрацювань поширюють свої записані напрацювання та навчальну інформацію, і таким чином, підвищують свій рейтинг і значущість предмета, який викладають. Звичайно, записані короткі навчальні відео є додатковим навчальним матеріалом, що підвищує рівень якості навчання студентів, їхньої зацікавленості до вивчення навчального матеріалу і, звичайно, визначення рівня якості їхніх знань [2, с. 40].

Водночас використання онлайн-ресурсів не позбавлене викликів. По-перше, це технічні обмеження, зокрема недостатній доступ до якісного Інтернету або відсутність необхідного обладнання у деяких студентів. Проблеми з підтримкою програмного забезпечення чи його оновленням також можуть створювати труднощі. По-друге, існують проблеми адаптації викладачів, оскільки не всі мають достатній рівень технічної підготовки для ефективного використання онлайн-інструментів. Відсутність методичних рекомендацій щодо інтеграції ресурсів у навчальні програми також залишається актуальною проблемою. Використання ігрових технологій в процесі викладання іноземних мов як методу в процесі підготовки майбутніх фахівців в умовах дистанційного навчання також сприятиме формуванню таких важливих у їх майбутній професійній діяльності навичок і вмінь, як

спілкування на формальній і неформальній основах й ефективна взаємодія на рівних; прояв якостей лідера; орієнтація в конфліктних ситуаціях і правильне їх розв'язання; одержання й обробка необхідної інформації, оцінки, порівняння й засвоєння її; ухвалення рішення в нестандартних ситуаціях; раціональний розподіл часу й обов'язків, креативне прийняття організаційних рішень; практичне оцінювання наслідків своїх рішень [1, с. 11].

Для вирішення цих проблем необхідно впроваджувати комплексні практичні рішення. По-перше, регулярні тренінги для викладачів сприятимуть підвищенню їхньої кваліфікації у використанні онлайн-ресурсів, таких як *Kahoot* чи *Edmodo*. По-друге, важливо поєднувати використання онлайн-інструментів із традиційними методами викладання для досягнення збалансованого підходу. Розробка локального контенту, який враховує український контекст і культурні особливості, підвищить релевантність навчання. Нарешті, забезпечення доступності онлайн-освіти шляхом інвестування в інфраструктуру та надання необхідних ресурсів студентам із малозабезпечених сімей є ключовим кроком.

Отже, онлайн-ресурси відкривають значні можливості для модернізації викладання англійської мови. Вони здатні не лише підвищити якість навчання, але й зробити його більш доступним, персоналізованим та цікавим. Однак для досягнення максимального ефекту потрібен комплексний підхід, який враховує технічні, педагогічні та соціальні аспекти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Березова Л. С. Роль ігрових технологій навчання у викладанні іноземних мов в умовах дистанційної освіти в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців. «Використання дистанційних освітніх технологій у викладанні іноземних мов» : Міжвуз. науково-метод. семінар, м. Київ, 15 лют. 2022 р. Київ, 2022. С. 10–12.
2. Зварич І. М. Гаджети у навчальному процесі. *Диджиталізація у викладанні іноземних мов: вимога часу чи модний тренд?* : Міжвуз. науково-метод. семінар, м. Київ, 15 лют. 2023 р. Київ, 2023. С. 39–42.

3. Трофімова-Герман А. І., Бунтурі Ю. В., Ніконоров С. І. Перспективи застосування інтерактивних онлайн ресурсів для дрилінгу навичок говоріння іноземними мовами серед студентів-лінгвістів. *Академічні візії*. 2023. № 25. С. 1–7.

Євгенія Маньковська
студентка 4 курсу
Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ

Дистанційна освіта в Україні функціонує вже двадцять років, починаючи із затвердження Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні 2000 р. [2]. В той час вона розроблялася як відповідь на стрімкий розвиток інформаційного суспільства та спосіб задовільнити попит, що зростав. У результаті пандемії COVID-19, застосування технологій дистанційного навчання перетворилося з опції на необхідність. Попри очевидні переваги, такі як доступність і гнучкість на початку повсюдного впровадження цієї навчальної форми, виникли і певні проблеми. Суттєвим викликом для всіх учасників та учасниць навчального процесу стали: проблеми з технічним забезпеченням такі як проблеми або відсутність гаджетів, поганий інтернет, невміння користуватися програмами, а також адаптація навчального матеріалу та методів контролю знань до онлайн формату. Питання грамотності педагогів у галузі інформаційних технологій визначається, скоріше за все, відсутністю напрацьованих звичок із використання гаджетів і сучасних технологій, аніж віковими показниками викладачів. Процес розміщення навчальних матеріалів у вигляді конспектів лекцій за темами курсу й отримання зворотного зв'язку тільки через складання іспиту не можна назвати дистанційним навчанням [2]. Підтримка активного викладання є важкою, але не нездійсненною в онлайн умовах. Участь у відеоконференціях, виконання інтерактивних завдань є

сприятливим для підтримки зв'язку викладачів та студентства і здатне допомогти їм підтримувати відчуття важливості власної діяльності.

Інформатизація суспільства є безумовним чинником розвитку освітнього середовища, в якій система дистанційного навчання є однією зі структур безперервного формування знань без обмежень за віком і ступенем підготовки, а також незалежно від територіального знаходження закладу освіти [2]. Завдяки високому рівню розвитку інформаційних технологій, навіть, в умовах повномасштабної війни, українці та українки мають змогу продовжувати отримувати освіту та розвивати свою педагогічну та наукову кар'єри. Гнучкість, яку надає дистанційна форма навчання надає можливість студентам та студенткам виконувати завдання в зручний для них час, економити на транспорті та супутніх очному навчанню витратах, підлаштовувати свій графік відповідно до власних потреб та зовнішніх факторів (наприклад, відключення світла чи повітряна тривога).

Згідно з останніми результатами моніторингового дослідження базових аспектів організації освітнього процесу (якості, безпеки та ресурсів) в закладах фахової передвищої та вищої освіти в умовах воєнного стану групи респондентів, що поділяються на викладачів та студентів загалом позитивно оцінюють ефективність організації освітнього процесу в сучасних умовах. Проте, помітним є таке проблемне питання, як низький рівень самоорганізації здобувачів освіти. Так, кожен третій з опитаних педагогів (34,7 %) вважає, що студенти приділяють недостатньо уваги навчанню, незважаючи на те, що мають вдосталь часу для виконання домашніх завдань та підготовки до занять (думка 90,3 % викладачів). Водночас, майже третина здобувачів (29,2 %) зазначили, що їм не вистачає часу для виконання домашніх завдань та підготовки до занять [1, с. 43]. Дистанційне навчання вимагає від студентів високого рівня самоорганізації однак багато здобувачів освіти стикаються з труднощами у цьому аспекті через різні об'єктивні та суб'єктивні причини. Серед них: відсутність досвіду та навичок тайм-менеджменту; вплив таких зовнішніх факторів, як домашнє середовище,

робота та інші обов'язки, психологічні фактори на кшталт почуття ізоляції, стресів та тривоги; відчуття зниження мотивації через відсутність прямого контролю, відсутність безпосереднього зворотного зв'язку, занижених або завищених очікувань. Додаткові рекомендації, які б могли допомогти студентам побачити необхідність та шляхи для розвитку самоорганізації могли б покращити як якість знань які вони отримують так і полегшити завдання для викладачів. Проте і для викладацького складу дистанційне навчання не є простим в організаційному та психоемоційному стані. Вони також можуть стикатися зі зниженням вмотивованості для розробки нових варіацій онлайн взаємодії зі студентами через малий зворотний зв'язок, складнощами у перевірці завдань через брак часу, технічні можливості та форми відповідей учнів. Відповідно до даних потреб можемо зазначити, що для успішного впровадження дистанційного навчання також необхідно забезпечити підтримку викладачів на організаційному, технічному та емоційному рівнях.

У висновку можемо зазначити, що дистанційне навчання є важливим викликом сучасності. Воно є кроком у формування гнучкої, інклюзивної та стійкої освітньої системи здатної відповідати потребам сучасного суспільства та адаптуватися до викликів майбутнього. Проте його успішне впровадження потребує комплексної роботи яка сприятиме різнобічній підтримці усіх учасників навчального процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Результати моніторингового дослідження базових аспектів організації освітнього процесу (якості, безпеки та ресурсів) в закладах фахової передвищої та вищої освіти в умовах воєнного стану у 2024 році (I етап). Режим доступу: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2024/09/Zvit_2024_I_etap_VO_FPO.pdf
2. Шевчук Г. Дистанційне навчання у вищій школі: переваги недоліки перспективи. Режим доступу: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34659/ShevchukH.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Світлана Маценко
студентка 4 курсу
Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка
Науковий керівник – к. філол. н., доц. Гуменюк І.Л.
м. Суми, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ІКТ ПІД ЧАС ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НУШ

У сучасному світі неабиякої важливості набувають знання, якими учні мають володіти не лише теоретично, а й застосовувати їх практично поза межами уроків. Нині провідну роль під час навчання англійської мови відіграють нові освітні стандарти, що базуються на «Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя».

Відзначимо, що в Концепції «Нова Українська Школа» виокремлено десять ключових компетентностей, якими має володіти сучасний учень. Важливим серед них вбачаємо спілкування іноземними мовами, що має на меті «уміння належно розуміти висловлене іноземною мовою, усно і письмово висловлювати і тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання і письмо) у широкому діапазоні соціальних і культурних контекстів. Уміння посередницької діяльності та міжкультурного спілкування» [3, с. 11].

Слушно зауважити, що протягом останніх років система освіти трансформується, з'являються все нові виклики, шляхи їх вирішення та потреби. Сьогодні під час проведення офлайн або онлайн-уроків помічником вчителя виступають інформаційно-комунікаційні технології, які дозволяють урізноманітнити та доповнити проведення уроків.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій під час навчання англійської мови стало предметом вивчення наступних дослідників:

М. Устецької, І. Патриманської, М. Клачкова, Л. Байдюк, Т. Бойко,

О. Ємельянової та інших. Як зазначає М. Клачкова: «Практичний досвід викладання англійської мови свідчить про те, що на сучасному етапі навчання іноземних мов значну увагу необхідно приділяти застосуванню мультимедійних технологій, у яких одночасно використовують тексти, графіку, відеоматеріали, звукові ефекти, анімацію. Все це є сукупністю аудіо та візуальних ефектів разом з інтерактивним програмним забезпеченням, які впливають на емоційні та понятійні сфери, сприяють більш ефективному засвоєнню мовного матеріалу» [2, с. 2].

Відзначимо, що лексична компетентність є однією з ключових, якою має володіти учень під час вивчення англійської мови. Під лексичною компетентністю вбачаємо сукупність необхідного лексичного запасу, а також вміння його правильно застосовувати в різних життєвих ситуаціях. Суголосною є думка О. Дробот, яка зазначає, що «важливим компонентом у навчанні англійської мови є формування в учня лексичної компетентності, яка є основою для розвитку не лише всіх видів мовленнєвої діяльності, а й освоєння граматики цієї мови» [1, с. 88].

Звернімо увагу, що формування в учнів лексичної компетентності є одним зі складних етапів під час вивчення англійської мови. Оскільки лексичних одиниць в англійській мові багато, тож і часу на їх опрацювання і вивчення потрібно приділяти більше.

Наразі є низка онлайн-ресурсів, які дозволяють вивчати лексичні одиниці цікаво й ефективно. Наприклад, чудовим у використанні вбачаємо ресурс «LanGeek», який містить низку популярних і потрібних слів. Прикметно, що згаданий вебсайт подає лексичні одиниці з можливістю прослухати вимову, фонетичною транскрипцією, відповідною картинкою, значенням та прикладами. Слід звернути увагу, що на вебсайті містяться списки слів за темами, рівнями, міжнародними іспитами. Неабияк важливо, що ресурс «LanGeek» містить списки найпопулярніших колокацій та ідіом зі значеннями і прикладами.

Також, корисним вбачаємо ресурс «Quizlet», який базується на флеш-картках зі словами на різну тематику. На одній стороні картки подається слово англійською, а на іншій – його переклад. Таким чином, учні мають змогу у цікавому форматі швидше засвоїти нову лексику. Між іншим, онлайнний ресурс «Quizlet» дозволяє здійснити повторення слів за допомогою наступних функцій: підбір, перевірка, заучування, тест тощо.

Невичерпним джерелом для вивчення слів вбачаємо читання й перегляд автентичних матеріалів. Оскільки в такий спосіб учні мають змогу почути вимову носія мови, ознайомитись із корисною лексикою і простежити її вживання в контексті.

Одним із популярних ресурсів є вебсайт «ManyThings», який містить низку аудіо текстів на різносторонні теми. Слід враховувати, що читання статей може виявитись для учнів цікавішим, ніж, скажімо, читання художніх творів. Також, після опрацювання учнями статей вдома, можна їх обговорювати, виконувати певні завдання за змістом прочитаного під час уроку.

Зручним у використанні вбачаємо додаток «English 7000». Відзначимо зручність застосунку, оскільки вивчення слів базується на системі інтервального повторення Лейтнера. Як відзначають розробники додатку, згідно з цією системою, «нові слова вивчаються щодня, нещодавно вивчені слова повторюються через день, добре вивчені слова повторюються двічі на тиждень, дуже добре вивчені слова повторюються раз на тиждень, цілком вивчені слова більше не повторюються» [4].

Разом із тим, у застосунку «English 7000» зібрано найпопулярніші англійські слова з можливістю почути їх вимову, побачити транскрипцію, популярні переклади, приклади речень зі словами. Між іншим, є можливість обрати вивчення слів за певним рівнем, або ж відразу вчити різнорівневі слова.

Підсумовуючи вище розглянуті популярні інформаційні технології, можна зробити висновок про те, що онлайнні ресурси є чудовим

помічником у формуванні та автоматизації лексичної компетентності учнів, оскільки вивчення слів відбувається в інтерактивному форматі, що є цікавим для учнів. Перспективи подальшого розгляду заявленої проблеми вбачаємо у дослідженні інших онлайн-ресурсів задля урізноманітнення вивчення учнями не лише лексичного складу, а й граматичних явищ англійської мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дробот О. Формування англомовної лексичної компетентності у дітей із порушеннями слуху. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 2 (17). С. 87–90. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/726192/1/Drobot.pdf> (дата звернення: 15.11.2024).
2. Клачкова М. Використання мультимедійних технологій на уроках англійської мови. Режим доступу: <http://fel2005.dp.ua/docs/blog/06/040.pdf> (дата звернення: 15.11.2024).
3. Концепція нової української школи. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 16.11.2024).
4. English 7000. Режим доступу: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.okarsoft.englishwords>.
5. LanGeek. Режим доступу: <https://langeek.co/>.
6. ManyThings. Режим доступу: <https://www.manythings.org/>.
7. Quizlet. Режим доступу: <https://quizlet.com/latest>.

Іван Покутній
студент 4 курсу
спеціальність 032 історія та
археологія
Сумського державного педагогічного
університету імені А.С.Макаренка
Науковий керівник
к.п.н, доцент Марина Чикалова

АНГЛІЙСЬКА МОВА У СУЧАСНОМУ МОЛОДІЖНОМУ СЛЕНГУ

Сленг завжди був невід'ємною частиною мови, що постійно змінюється і розвивається. Особливо це стосується молодіжного сленгу, де англійська мова відіграє провідну роль. У глобалізованому світі англійська

мова є основним засобом міжкультурної комунікації, і молодь активно використовує її для створення нових слів та виразів. Молодіжний сленг часто формується під впливом популярної культури, музики, соціальних медіа та інтернету. Наприклад, такі слова, як «lit» (крутий), «fam» (родина, друзі), «bae» (кохана людина) швидко поширюються серед молоді завдяки популярним пісням, відео та мемам. Як приклад, можна навести Ту «*Dolla Sign ft. Future*» («Bae»), «*BLACK ft. Nicki Minaj*» («Fam»).

Сленг виконує декілька важливих функцій. По-перше, він дозволяє молоді виразити свою індивідуальність та приналежність до певної соціальної групи. Використовуючи сленг, вони створюють свій власний мікросвіт, відокремлений від світу дорослих. По-друге, сленг сприяє економії часу та зусиль у спілкуванні. Сленгові вирази часто є коротшими та більш емоційно насиченими, ніж їхні стандартні аналоги. Вплив англійської мови на молодіжний сленг не можна недооцінювати. Вона не лише додає нові слова та вирази, але й змінює граматичні конструкції та вимову. Цей процес свідчить про динамічний характер мови та її здатність адаптуватися до нових умов.

Молодіжний сленг є певним лексиконом на основі фонетики та граматики англійської мови. Основна його відмінність - розмовна, неформальна, часто груба мова з певним емоційним забарвленням. Молодіжний сленг найчастіше зустрічається в таких розділах як «Людина і її зовнішність», «Модний одяг», «Будинок, побут», «Дозвілля». Більша частина сленгу - це всілякі скорочення і похідні від них. Характерною особливістю молодіжного сленгу є його мобільність, яка пояснюється зміною поколінь. Для того, щоб оволодіти молодіжним сленгом, вам достатньо постійно спілкуватися в середовищі, де розмовляють англійською мовою, де у вас буде можливість чути потрібні вам вирази, висловлювати свої думки. Досить почути сленгові вирази самому, повторити вдома, подивитися переклад в словнику сленгів - і ви досягнете успіху. Краще взяти словники відомих авторів, в них переклади будуть досить точними і широко вживаними, так ви

не потрапите в халепу. Насправді, незважаючи на те, що сленг - це просто жаргон, справжні вчені і лінгвісти займаються дослідженням цього питання і складанням словників, які містять різноманітні сленгові вислови [2, с. 5].

Слова та вислови стають сленговими не лише завдяки своїй специфічній лексичній конструкції, а й через внесення особливого смислового відтінку, який відображає культурні особливості, спосіб життя, моральні та етичні цінності молодого покоління. Ще не так давно сленг розглядався як прояв поганого виховання, поганого смаку чи ознаки належності до менш привілейованого соціального стратуму, і часто засуджувався суспільством. Однак нині він сприймається як важливий аспект культурної самоідентифікації та стилю життя молоді. Молодіжний сленг можна умовно поділити на лексико-семантичні групи: «**Автомобіль**» (ride; stretch; limo; lambo; drop top, breezer); «**Вечірка**» (get together; blowout; bash; rager; dayger); «**Грош**» (bread; cheddar; dough; bacon; cabbage; green; long green; dead presidents; bills; scratch; Benjamins); «**Житло**» (crib; pad; digs); «**Зовнішність**» (гарний hottie; cutie; babe; looker; eye-candy; fine; dreamboat; smoking hot; непривабливий – butterface; freak; plug-ugly; ugly duckling); «**Інтелект, риси характеру**» (розумний – brains; Einstein; whiz; boffin; brainiac; smarty; book smart; нерозумний – dumb-head; sharp as a marble; not the sharpest tool in the shed; thick as a brick; mouth breather; bozo; birdbrained; reabrained; лінивий – good-for-nothing; loafer; slacker; slob; deadbeat; parasite); «**Людина**» (дівчина – bae; boo; shorty; chick; GF; wifey; хлопець – hubby; BF; better half; друзі – squad; fellas; gang; posse); «**Одяг**» (гарно вдягнений – sharp; fly; snazzy; trendy; hip; drip; voguish; погано вдягнений – tacky; cheesy; unhip; square); «**Професії**» (поліцейський – cop; copper; pig; bacon; bull; fed; flatfoot; donut patrol; лікар – doc; croaker; sawbones; пожежник – ladderman; sailor); «**Шкідливі звички**» (алкоголь – hooch, juice, sauce, lush, booze, brewski, greenie; п'яний – blasted, hammered, blitzed, fried, juiced, wasted, wiped out; sloshed; tipsy; smashed; trashed; plastered, seeing pink elephants; наркотики – weed, giggle weed, laughing grass, tea, paradise white, snow white, white, sleigh

ride, snow, stardust, nose candy, big C) [1, с. 94 — 95].

Наведені приклади демонструють, як молодіжний сленг не лише допомагає виражати емоції та ставлення, але і сприяє формуванню почуття спільності та приналежності до певної групи або субкультури.

Отже, використання молодіжного сленгу не лише виражає індивідуальність та емоції, але і сприяє формуванню почуття спільності та групової ідентичності серед молоді. Він є важливим інструментом для виявлення приналежності до певної культурної чи соціальної групи та сприяє розвитку взаєморозуміння та солідарності серед її членів. Молодіжний сленг у сучасній англійській мові відображає різноманітність та динаміку молодіжної культури, а також слугує важливим механізмом самовираження та соціальної взаємодії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Велущак М. Я. Особливості молодіжного сленгу сучасної англійської мови. «Вісник науки та освіти (Серія «Філологія»)»: журнал. № 3 (21) 2024. С.89.
2. Гордієнко А., Палагута І. В. Особливості молодіжного сленгу в англійській мові. Уманський педагогічний університет імені Павла Тичини. 2018. С. 8.

Ірина Соколова
канд.філол.наук, доцент
Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНКЛЮЗИВНОГО ПІДХОДУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Проблематика інклюзії є особливо актуальною в сучасних умовах в усьому світі загалом і в Україні зокрема. Питання інклюзивного навчання набуло активного обговорення та втілення в практику в країнах Європейського Союзу ще наприкінці ХХ століття. В Україні обговорення проблематики залучення людей з обмеженими можливостями до

повноцінного життя і діяльності отримали ще більшого значення після початку воєнних дій у 2014 році і на сьогодні дійшли піку своєї актуальності.

Для України соціальний захист осіб з інвалідністю є особливо значущим питанням у зв'язку з тенденцією зростання їх частки у загальній структурі населення. Якщо на початку 90-х років загальна чисельність осіб з інвалідністю становила близько 3 відсотків усього населення, у 2017 році - близько 6 відсотків населення України, то на даний момент кількість інвалідів значно зросла через повномасштабні воєнні дії на території України (Міністерство соціальної політики України).

Незважаючи на складну економічну та політичну ситуацію, держава визначає одним із ключових напрямків свого розвитку рух до європейських стандартів життя. Побудова соціальної держави обумовлює нові підходи до формування державної політики розширеного соціального захисту осіб з інвалідністю, який полягає не лише у фінансово-матеріальній підтримці, а й у створенні сприятливих умов для повної реалізації їх прав, урахуванні їх потреб та інтересів при прийнятті державних рішень (Міністерство соціальної політики України).

Багато людей з інвалідністю не мають рівного доступу до охорони здоров'я, освіти та можливостей працевлаштування, не отримують необхідних їм послуг, пов'язаних з інвалідністю, і відчують виключення з повсякденного життя. Після набуття чинності Конвенції Організації Об'єднаних Націй про права осіб з інвалідністю (КПІ), інвалідність все частіше розуміється як питання прав людини. Інвалідність також є важливою проблемою розвитку, оскільки з'являється все більше доказів того, що люди з інвалідністю мають гірші соціально-економічні результати та живуть у більшій бідності, ніж люди без інвалідності.

Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» та іншими міжнародними угодами і вітчизняними законодавчими актами регулюється впровадження інклюзивної освіти в навчальних закладах України.

Запровадження інклюзивної освіти згідно положення Конвенції ООН повинно забезпечити надання доступних та якісних освітніх послуг людям з інвалідністю з урахуванням здібностей, можливостей, бажань та інтересів кожного. Залучення студентів з інвалідністю в освітнє середовище, а потім і на ринок праці є головною метою Конвенції ООН. Положення Концепції продиктовані тим, що кожна людина має право доступу до вищої освіти, на повагу своїх прав, на гармонійний розвиток своїх талантів, здібностей, своєї особистості. [2, с. 126]

У межах реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні Міністерством освіти і науки на період до 2030 року запроваджено низку проектів, реалізація яких триває й у 2024 році. Ініціативи МОН є кроком у напрямі створення суспільства без обмежень. Ці заходи покликані забезпечити доступ до освіти для кожного і кожної та сприятиме толерантності й взаєморозумінню.

Одним з аспектів інклюзії є інклюзивна освіта, яка є одним із вимірів якісної освіти, заснованої на правах людини. Інклюзивна освіта підкреслює рівність у доступі та участі, а також реагує на індивідуальні навчальні потреби та компетенції всіх дітей. Інклюзивна освіта орієнтована на дитину і покладає відповідальність за адаптацію на систему освіти, а не на окрему дитину.

Разом з іншими сферами суспільства, інклюзивна освіта активно працює над тим, щоб кожна дитина, незалежно від статі, мови та здібностей, релігії, національності чи інших характеристик, отримувала підтримку для повноцінної участі та навчатися разом зі своїми однолітками. [3, с. 6]

Як стверджує Bengt Lindqvist, UN Special Rapporteur on Disability (1994) «Всі діти та молодь світу, з їхніми індивідуальними сильними і слабкими сторонами, з своїми надіями та очікуваннями, мають право на освіту. Це не наші системи освіти мають право на певні типи дітей. Тому саме шкільна система країни повинна бути пристосована до потреб усіх дітей». [3, с. 7]

Це ствердження до певної міри стосується не тільки елементарної, середньої, але й вищої освіти. Бідь-яка людина, яка має достатній потенціал, хист та бажання отримати вищу освіту, має це право. Її особливі потреба мають бути враховані в межах навчального процесу у вищому навчальному закладі. Потрібні дослідження, щоб знайти такі форми навчальних програм, педагогіки та методів оцінювання, які б краще враховували різноманітні потреби студентів у навчанні та при переході до роботи. [4, с. 214]

Сучасні теорії інклюзивного навчання ґрунтуються на компетентнісному, системному, особистісно-орієнтованому (орієнтація на особистість того, хто навчається), діяльнісно-праксеологічному (спільна діяльність учасників навчального процесу), акмеологічному (теоретичне обґрунтування закономірностей досягнення особистістю найвищих рівнів здобутків у власній життєдіяльності і розвитку цивілізації), аксіологічному (система цінностей у нових підходах до підготовки майбутніх фахівців), синергетичному (комплекс взаємопов'язаних принципів функціонування різних систем, здатних до самоорганізації), інтегративному (забезпечення цілісності системи професійної підготовки та формування професійної компетентності майбутніх фахівців) підходах. [1, с. 124]

Основними цілями інклюзивної освіти у вищих навчальних закладах є:

- 1) Надати доступ до освітніх послуг у межах вищого навчального закладу всім особам, які мають бажання і спроможності отримати вищу освіту.
- 2) Забезпечити рівноправне отримання знань та відпрацювання навичок для всіх категорії студентів.
- 3) Сприяти комунікації між студентами та викладачами на засадах рівності та поваги один до одного.
- 4) Підготувати професіоналів, які мають досвід та навички спілкування з людьми з особливими потребами.
- 5) Сприяти підвищенню загального рівня толерантності у суспільстві до людей з особливими потребами.

Досягнення цих цілей є особливо важливим для навчального процесу в межах педагогічних навчальних закладів різного рівня, оскільки студенти педагогічних навчальних закладів мають у подальшому втілювати принципи інклюзивного навчання в школах України. Саме на них покладаються глобальні завдання впровадження методів інклюзивного навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Давиденко Г.В. (2018). Упровадження соціальної інклюзії у закладах вищої освіти: бар'єри та шляхи їх подолання. *«Педагогіка і психологія»: Вісник Університету ім. Альфреда Нобеля*, 2(16), С. 123 – 128.
2. Крамар С. Б., Жаріков М. Ю., Назарова Д. І., Бондаренко З. П. (2022). Інклюзивна освіта в закладах вищої освіти: мета, завдання, напрями розвитку. *Український журнал медицини, біології та спорту*, Том 7, № 2 (36), С. 214 – 219.
3. Inclusive Education: What, Why, and How: Save the Children, 2016. 68 p.
4. World Report on Disability : World Health Organization, 2011. 350 p.

Вікторія Чешенко

*Здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої
Освіти Сумського державного педагогічного
університету ім. А.С.Макаренка*

Науковий керівник – к. філол. н., доц. Ірина Соколова
*Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна*

НОВІТНІ МЕТОДИ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ШКОЛІ

Світ розмовляє з українцями англійською. Українці розмовляють англійською зі світом. Понад 60% вакансій вимагають її знання, всі сучасні дослідження та навчання в найкращих університетах світу відбуваються англійською. Однак навіть відмінне володіння мовою не гарантує здатності ефективно навчити дітей спілкуванню нею. Важливо не лише володіти

англійською, але й мати методики та навички для розвитку цієї критично важливої компетенції у молодшого покоління [3,с.28].

Сучасна освіта ставить перед педагогами завдання всебічного розвитку учня. У межах короткого часу потрібно навчити його ефективно отримувати, аналізувати, оцінювати й застосовувати великий обсяг інформації. Важливим завданням є організація процесу навчання таким чином, щоб учень активно, з цікавістю, та захопленням працював на уроці. Згідно з програмою, компетентнісно орієнтоване навчання іншомовного спілкування спрямоване на те, щоб розвивати в учнів здатність інтегрувати знання, вміння, навички й навчальний досвід з особистими цінностями та переконаннями. Цей підхід акцентує на самостійному творчому й дослідницькому розвитку, що відбувається в межах завдань програми, під час роботи з мовним і інформаційним контентом. Метою є забезпечення здатності учнів створювати письмові й усні тексти, а також розуміти чужомовні висловлювання під час читання і слухання [6; 26].

Сучасні методи, техніки та підходи до викладання сприяють досягненню високих результатів, враховуючи умови навчання, мотивацію та кінцеву мету учня. Існують спеціальні підходи до вивчення англійської, що дозволяють ефективно досягати цілей. Паралельно набувають популярності новітні методики, які допомагають грамотно організувати навчальний процес.

Метод навчання - є одним із ключових понять у викладанні іноземної мови, адже обраний метод відображає підхід вчителя до мови та глибину його знань.

Онлайн-навчання англійської мови стає невід'ємною частиною сучасної школи, адже новітні методи допомагають учням ефективніше та цікавіше освоювати мову. Серед найпопулярніших методів – інтерактивні платформи (Zoom, Google Classroom), де використовуються відеоуроки, тести й електронні навчальні матеріали.

Основні методи онлайн-навчання англійської мови у школі:

Перше це - **Ігрові елементи**: Використання інтерактивних вправ та ігор допомагає вивчати нові слова та граматику в ігровій формі, що стимулює інтерес учнів. [2; 8-10]

- Quizlet
- Kahoot

Проектне навчання: В онлайн-середовищі учні працюють над спільними проєктами, де можуть спілкуватися англійською, досліджуючи певну тему, та представляти результати групової роботи, що розвиває навички мовлення.

Розширена реальність (AR) та віртуальна реальність (VR): Такі технології роблять навчання живим і яскравим, допомагаючи учням зануритися в англійське середовище та вивчати мову у контексті.

Мобільні додатки для самостійної роботи: Програми, як-от Duolingo чи Memrise, дають можливість учням практикувати англійську мову у будь-який час, що сприяє розвитку самостійності у навчанні.

Використання соціальних мереж: Групи в Instagram або TikTok з навчальним контентом допомагають учням засвоювати розмовні вирази та розвивати навички комунікації.

Завдяки цим технологіям вчителі зможуть не лише підвищити мотивацію учнів до вивчення мови, але й покращити атмосферу у класі, підвищити знання своїх учнів у всіх видах мовленнєвої діяльності. На кожному уроці вони чекають щось цікаве, незвичайне. Діти залюбки стануть готуватись до уроків, активно працювати.

Тому інтерактивні технології допомагають вчителю не тільки розвивати в учнів мовленнєві навички, а й формувати в них інтелектуальні й мовленнєві здібності.

Вміле застосування інтерактивних прийомів у навчання сприяє формуванню навичок критичного мислення та пізнавальних інтересів учнів. Діти починають почувати себе впевнено, вільно висловлювати свої думки і

спокійно сприймати зауваження, вважати себе активними учасниками навчального процесу.

Отже, інтерактивні технології навчання сприяють ефективності та якості навчального процесу. На таких уроках учні мають змогу:

- розширити свої пізнавальні можливості;
- взаємодіяти з учителем як рівноправним учасником ситуації;
- працювати у команді;
- висловлювати власну думку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загвойська О. Диференційована групова робота учнів на уроках соціально-економічної географії / О. Загвойська // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2009. – № 13. – С. 4–28.
2. Захарченко А.О. Особливості організації навчання англійської мови на ранньому етапі// Англійська мова в початковій школі. – 2008. -№1. – С.8-10

Марина Чикалова
канд. пед. наук, доцент,
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

ПРОЦЕСИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ В ОСВІТІ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Євроінтеграція є стратегічним вибором України, спрямованим на зміцнення демократії, прав людини та економічного розвитку. Основними векторами інтеграції є не лише впровадження європейських стандартів, а й формування спільного простору цінностей, таких як демократичні цінності, верховенство права та права людини.

Ключовим аспектом євроінтеграції України є освіта. Гармонізація національних освітніх стандартів з європейськими дозволяє Україні інтегруватися в Європейський простір вищої освіти (ЕНЕА – англ.: *European Higher Education Area*), забезпечуючи відповідність навчальних програм загальноприйнятим вимогам ЄС. Це підвищує якість освіти, полегшує

визнання українських дипломів за кордоном і розширює можливості для міжнародної співпраці. Академічна мобільність сприяє обміну досвідом між студентами та науковцями різних країн. Програми обміну, подвійні дипломи та участь у міжнародних конференціях дозволяють українській молоді отримати доступ до передових знань, що робить їх конкурентоздатними на глобальному ринку праці та науки. Це також формує покоління, здатне адаптуватися до викликів глобалізації та сприяти сталому розвитку суспільства. Завдяки впровадженню спільних європейських освітніх стандартів, молодь отримує доступ до міжнародного досвіду, обмінюється ідеями та активно бере участь у побудові єдиного європейського простору, що сприяє формуванню майбутнього покоління глобальних громадян.

Проте шлях до євроінтеграції супроводжується рядом викликів. Поряд з глобальними проблемами, такими, як: політичні виклики (збройна агресія РФ проти України та безпекові загрози, що стали страшною реальністю сьогодення країни), економічна трансформація (адаптація бізнесових структур до стандартів ЄС, значні інвестиції та модернізація), соціальні проблеми (інтеграція ВПО, трудова міграція, захист прав українських громадян за кордоном), інституційні реформи (необхідність подолання бюрократії, прозорість державного управління та боротьба з корупцією), *освіта та культура* також потребують значних змін, необхідна дієва підтримка міжкультурного діалогу в ракурсі освітніх програм, адаптація освітніх програм, узгодження навчальних планів із стандартами, прийнятими в Європі, збільшення кількості програм подвійного диплому та обмінів, залучення додаткових ресурсів для модернізації освітньої інфраструктури не лише в містах, але й в сільській місцевості, особливо у прифронтових регіонах, впровадження сучасних цифрових технологій у навчальний процес. Велику роль відіграє і мовний бар'єр.

Таким чином, попри ці труднощі, Україна продовжує роботу над реформами, спрямованими на входження до європейського освітнього простору.

Євроінтеграція – це не лише виклик, а й можливість для України зміцнити свої позиції на міжнародній арені, що стане запорукою економічного зростання та стабільності. Вона відкриває перед Україною можливості для глобальної співпраці та прогресу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуменюк, Б. Державна політика України у сфері освіти, науки та культури у контексті європейської інтеграції. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Випуск 29. С. 30-39.

2. Локшина, О. Стратегія європейського співробітництва у галузі освіти і навчання у 2021 – 2030 рр. як євроінтеграційний орієнтир для української освіти. Український Педагогічний журнал. (4), С. 5–17. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-5-17>

Наталія Юхно

*вчитель курсу «Громадянська освіта»
КЗСОР «Сумський обласний академічний ліцей
імені Дмитра Євдокимова»*

Варвара Губченко

*учениця 10-А класу
КЗСОР «Сумський обласний академічний ліцей
імені Дмитра Євдокимова»*

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ КРАЄЗНАВСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Сьогодні Українська держава та її громадяни стають безпосередніми учасниками процесів, які мають надзвичайно велике значення для подальшого визначення, першою чергою, своєї долі, долі своїх сусідів, подальшого світового порядку на планеті. У сучасних важких і болісних ситуаціях викликів та загроз і водночас великих перспектив розвитку, кардинальних змін у політиці, економіці, соціальній сфері пріоритетним завданням суспільного поступу, поряд з забезпеченням своєї суверенності й територіальної цілісності, пошуками шляхів для інтегрування в європейське

та євроатлантичне співтовариство, є визначення нової стратегії виховання як багатокомпонентної та багатовекторної системи, яка великою мірою формує майбутній розвиток Української держави.

Тому нині, як ніколи, потрібні нові підходи і нові шляхи до виховання патріотизму як почуття і як базової якості особистості. При цьому потрібно враховувати, що Україна має древню і величну культуру та історію, досвід державницького життя, які виступають потужним джерелом і міцним підґрунтям виховання дітей і молоді. Вони уже ввійшли до освітнього і загальновиховного простору, але нинішні суспільні процеси вимагають їх переосмислення, яке відкриває нові можливості для освітньої сфери.

Формування ціннісних орієнтирів і громадянської самосвідомості у дітей та молоді повинно здійснюватися на прикладах героїчної боротьби Українського народу за самовизначення і творення власної держави, ідеалів свободи, соборності та державності, зокрема, від княжої доби, українських козаків, Українських Січових Стрільців, армій Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки, учасників антибільшовицьких селянських повстань, загонів Карпатської Січі, Української повстанської армії, українців-повстанців у сталінських концтаборах, учасників дисидентського руху. Також національно-патріотичне виховання має здійснюватися на прикладах мужності та героїзму учасників революційних подій в Україні у 2004, 2013 - 2014 років, Героїв Небесної Сотні, учасників антитерористичної операції та операції об'єднаних сил у Донецькій та Луганській областях, спротиву окупації та анексії Автономної Республіки Крим Російською Федерацією.

Григорій Ващенко, видатний український педагог, у книзі «Виховний ідеал» звертає увагу на громадянське виховання, зазначаючи, що «зі свого боку школа мусить більше уваги звертати на громадське виховання молоді. Не досить озброїти учнів знаннями, навіть знаннями з історії нашого народу, не досить патріотичного виховання і лише через лекції. Крім слова, потрібне ще й діло. Учні мають привчатися ретельно

виховувати свої громадські обов'язки й відповідати за них перед шкільною громадою і педагогами... Школа мусить стати для них маленькою батьківщиною, яку вони люблять і честью якої вони дорожать, яку вони разом з педагогами розбудовують... Життя учнів у школі має бути найповнішим, задовольняючим, по зможі, всі здорові потреби їх, при чому учні мають бути не лише споживачами, а й продуцентами».

Історичне краєзнавство є одним з активних джерел збагачення учнів знаннями про історію рідного краю, засобом виховання любові до нього і формування громадянських понять і якостей. Значення краєзнавчої роботи важко переоцінити, оскільки воно дає можливість учням долучитися до суспільно-корисної діяльності, пов'язаної із збиранням історичного матеріалу, в найбільш захоплюючих для дітей формах – екскурсіях, походах, археологічних експедиціях, туристично-краєзнавчих поїздках, вивчення життєвого і творчого шляху визначних людей краю тощо. Актуальність даної теми визначається введенням краєзнавчого матеріалу в навчальні курси суспільно-гуманітарного циклу, зростаючим інтересом підростаючого покоління до історичних витоків своєї малої батьківщини.

Не можна бути громадянином своєї держави, не знаючи її витоків, традицій та звичаїв. Відтак організація краєзнавчої роботи в школі є обов'язковим компонентом в системі поглиблення знань учнів про рідний край. У своїй роботі я надаю перевагу дослідницьким комунікативно-діалогічним та моделюючим формам роботи, адже глибоко переконана, що основою краєзнавчої роботи є не засвоєння певної суми знань, а розвиток особистості та опанування продуктивними способами діяльності. Крім того, я максимально використовую особистий досвід учнів, при цьому розвивається їхнє творче мислення, зростає внутрішня мотивація отримання нових знань та навичок.

Саме краєзнавство є безцінною скарбницею збереження історичного досвіду багатьох поколінь, всього того найкращого, що витримало випробування часом в сфері матеріальної і духовної культури. Краєзнавчі

аспекти на уроках курсу «Громадянська освіта» в гімназії включає різноманітні форми і методи, що зорієнтовані на поглиблене вивчення краєзнавчих об'єктів учнями, що є важливим засобом для оновлення змісту шкільної гуманітарної освіти.

Вибір виду краєзнавчої роботи обумовлюється підготовкою до його проведення, інтересом учнів до вивчення свого краю, наявністю навчальної бази. Дослідницька спрямованість у краєзнавчій роботі є необхідною умовою його успішної діяльності. Тому у використанні аспектів краєзнавства особливу увагу приділяю самостійній дослідницькій діяльності учнів. Спільна діяльність вчителя та учнів вимагає диференційованого підходу до краєзнавців, врахування їхніх інтересів, умінь і пізнавальних можливостей.

Ставлячи мету використання краєзнавства як інструменту формування соціальних компетентностей, вчитель планує роботу в кілька етапів. На кожному з них враховуються психофізичні особливості та навчальні уміння дітей. Особлива увага у досягненні результатів звертається на спільну роботу всього класу чи груп у реалізації проектів. Починаючи проект, учні знають кінцеву мету, обговорюють і планують свої дії.

Сьогодні тезаурус громадянина України складають такі поняття, як «держава», «конституція», «громадянське суспільство», «етнос», «народ», «нація», «етнічна група», «національна меншина», «Батьківщина», «національна ідея», «національний ідеал», «національна цінність», «національна ідеологія», «національний інтерес», «національна психологія», «ментальність», «український націоналізм» тощо.

Суспільству необхідно мати випускника, в якому не тільки поєднано «знаннєві» уміння, а й громадянська самосвідомість, почуття громадянської гідності, відповідальність за майбутнє своєї країни.

Висновки. Отже, соціокультурну компетентність визначаємо як складну інтегровану характеристику особистості, яку розглядаємо як набір знань, умінь, навичок, ставлень, що дають змогу ефективно впроваджувати конкретну діяльність або виконувати певні функції, забезпечуючи

розв'язання визначених проблем і досягнення певних стандартів у галузі професії або виді діяльності.

Формування громадянської компетентності є одним з найважливіших чинників розвитку особистості, становлення громадянського суспільства і демократичної правової держави, умовою формування правосвідомості громадянина. Отже, проведена робота дає певні результати. Адже під впливом засобів і форм навчальної діяльності відбувається підготовка учнів до активного суспільного життя, формування демократичних цінностей творчої особистості, яка чітко усвідомлює своє місце в державі та свою відповідальність за долю України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про загальну середню освіту: Закон України від 13.05.1999 р. № 651-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14> (дата звернення: 16.04.2021).
2. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»): постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.1993 р. № 896. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/iaws/show/896-93-п> (дата звернення: 16.04.2021).
3. Забезпечення формування громадянської компетентності у сучасному змісті шкільної освіти (Підсумковий документ робочої групи з розробки планів і програм проекту «Громадянська освіта – Україна»//Історія в школах України.– 2006.–№ 8.– С.5
4. Войтова Л. Шкільне краєзнавство – провідний напрям краєзнавчої роботи.
URL:https://library.udpu.edu.ua/library_files/psuh_pedagog_prob1_silsk_shkolu/16/visnuk_13.pdf (дата звернення: 15.04.2021).
5. Зінов'єва Т. Формування ключових компетентностей учнів / Т. Зінов'єва // Директор школи. – 2016. – №42. – С.19-21.
- 6.. Пометун О. Компетентнісний підхід у сучасній історичній освіті / О. Пометун // Історія в школах України. – №6. – 2017. – С. 3-12.
7. Прокопчук В. С. Шкільне краєзнавство : навч. посіб. / наук. ред. П. Т. Тронько; МОН України, Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. Івана Огієнка. Київ ; Кам'янець-Подільський : Кондор, 2010. 240 с.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У СВІТІ: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної інтернет конференції, 5 грудня, 2024 р., м. Суми. Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. Суми: 2024. 162 с.

У збірнику подано тези доповідей викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, вчителів, магістрантів, студентів, представлених на Міжнародній науково-практичній інтернет конференції «Сучасні тенденції у викладанні іноземних мов у світі». Збірник присвячений актуальним проблемам іноземної філології, літератури, методики викладання іноземних мов, педагогіки.

Автори несуть відповідальність за наукову вірогідність і коректність вміщених у збірнику матеріалів.

МАТЕРІАЛИ

***VII Міжнародної науково-практичної інтернет конференції
5 грудня, 2024 р., м. Суми***

MODERN TRENDS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN THE WORLD: proceedings of the VII International Scientific and Practical Internet Conference, December 5, 2024, Sumy. Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko. Sumy: 2024. 162 p.

The proceedings contain abstracts of the reports of teachers of higher education institutions, doctoral students, postgraduate students, teachers and students, presented at the International Scientific and Practical Internet Conference “Modern Trends in Teaching Foreign Languages in the World”. The publication is dedicated to current problems of foreign philology, literature, methods of teaching foreign languages, pedagogy.

The authors are responsible for the scientific reliability and correctness of the materials included in the conference proceedings.

PROCEEDINGS
VII International Scientific and Practical Internet Conference
December 5, 2024, Sumy

(December, 2024. Sumy, Ukraine)